

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Gołdap na lata 2026 -2030

Dokument opracowany przez:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi

ul. Jaćwieska 9

19-500 Gołdap

www.opsgoldap.com.pl

OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ
W GOŁDAPI

Przy wsparciu:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

ul. Głowackiego 17

10-447 Olsztyn

www.warmia.mazury.pl

Spójna
Polityka
Społeczna
Warmii i Mazur

Utila Sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-918 Warszawa

www.utila.pl

Utila”

Gołdap, 2026

Wykaz skrótów.....	4
1. Wstęp.....	5
2. Koncepcja i metodyka badania.....	6
3. Charakterystyka Gminy Gołdap.....	7
4. Diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Gołdap.....	9
4.1. Pomoc społeczna.....	12
4.2. Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej.....	19
4.3. Promocja i ochrona zdrowia.....	28
4.4. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych.....	33
4.5. Edukacja.....	41
4.6. Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa.....	46
4.7. Kultura, sport i turystyka.....	49
4.8. Aktywność obywatelska.....	53
4.9. Mieszkalnictwo.....	59
4.10. Ochrona środowiska.....	62
5. Podsumowanie.....	64
5.1. Wnioski.....	64
5.2. Rekomendacje.....	64
6. Spis elementów graficznych.....	66

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CIS – Centrum Integracji Społecznej
CUS – Centrum Usług Społecznych
DDP – Dzienny Dom Pomocy
DPS – Dom Pomocy Społecznej
FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – Jednostka samorządu terytorialnego
KIS – Klub Integracji Społecznej
LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO – Organizacja pozarządowa
NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OW – Ośrodek Wsparcia
OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES – Podmiot Ekonomii Społecznej
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POW – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PWD – Placówka wsparcia dziennego
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy
UE – Unia Europejska
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZAZ – Zakłady Aktywności Zawodowej
ZPCh – Zakład Pracy Chronionej

1. WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz ocena potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie świadczenia usług społecznych w Gminie Gołdap w latach 2026-2030. Diagnoza stanowi kluczowy element planowania działań w obszarze polityki społecznej, umożliwiając dopasowanie oferty usług do rzeczywistych potrzeb mieszkańców oraz dostępnych zasobów instytucjonalnych, finansowych i kadrowych.

W niniejszym dokumencie skupiamy się na identyfikacji głównych problemów i wyzwań społecznych występujących na terenie Gminy Gołdap, analizie grup społecznych wymagających szczególnego wsparcia, a także rozpoznaniu istniejących zasobów i możliwości lokalnych instytucji, organizacji pozarządowych, inicjatyw obywatelskich i samej wspólnoty mieszkańców.

Diagnoza została oparta na analizie danych zastanych (statystyki demograficzne, ekonomiczne, zdrowotne, edukacyjne) warsztatach diagnostycznych z lokalnymi interesariuszami oraz ankietach z mieszkańcami Gminy Gołdap. Uwzględniono zarówno aspekty ilościowe, jak i jakościowe, aby jak najlepiej oddać specyfikę lokalnego kontekstu. Dokument został również poddany procesowi konsultacji społecznych.

Efektem diagnozy będzie nie tylko rozpoznanie istniejących potrzeb, ale również wskazanie potencjału rozwojowego wspólnoty, który może stanowić fundament dla projektowania i wdrażania skutecznych, adekwatnych i trwałych rozwiązań w obszarze usług społecznych.

2. KONCEPCJA I METODYKA BADANIA

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Gołdap na lata 2026–2030 została opracowana w oparciu o triangulację metod badawczych, co pozwoliło na kompleksowe i rzetelne ujęcie analizowanych zagadnień poprzez wykorzystanie zróżnicowanych źródeł danych oraz perspektyw badawczych.

W pierwszym etapie przeprowadzono analizę danych zastanych, obejmującą przegląd dokumentów strategicznych i programowych, danych statystycznych oraz informacji pochodzących z instytucji realizujących zadania z zakresu usług społecznych. Etap ten umożliwił określenie kontekstu społeczno-demograficznego gminy oraz wstępną identyfikację kluczowych problemów i zasobów.

Drugim etapem było badanie ankietowe zrealizowane w maju i czerwcu 2025 roku wśród 335 mieszkańców Gminy Gołdap. Badanie miało charakter ilościowy i pozwoliło na poznanie opinii mieszkańców dotyczących dostępności i jakości usług społecznych oraz identyfikację najważniejszych potrzeb i oczekiwań wobec działań samorządu.

Ostatnim elementem procesu badawczego był warsztat diagnostyczny z interesariuszami lokalnymi, który odbył się 8 października 2025 roku w Urzędzie Miejskim w Gołdapi. W warsztacie wzięło udział około 40 osób reprezentujących różne instytucje i środowiska lokalne. Jego celem była pogłębiona analiza zidentyfikowanych potrzeb, weryfikacja wcześniejszych wniosków oraz wskazanie potencjałów i kierunków rozwoju usług społecznych.

Zastosowana metodyka zapewniła spójność i komplementarność uzyskanych wyników, stanowiąc solidną podstawę do formułowania wniosków i rekomendacji na potrzeby planowania usług społecznych w latach 2026–2030.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY GOŁDAP

Gołdap jest gminą miejsko-wiejską zlokalizowaną w powiecie gołdapskim w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Gmina graniczy z gminami Banie Mazurskie oraz Dubeninki odpowiednio po stronie zachodniej oraz wschodniej. Po stronie północnej znajduje się obwód królewiecki (dawniej kaliningradzki), a na południu powiat olecki oraz województwo podlaskie. Lokalizację gminy przedstawia poniższa Mapa 1.

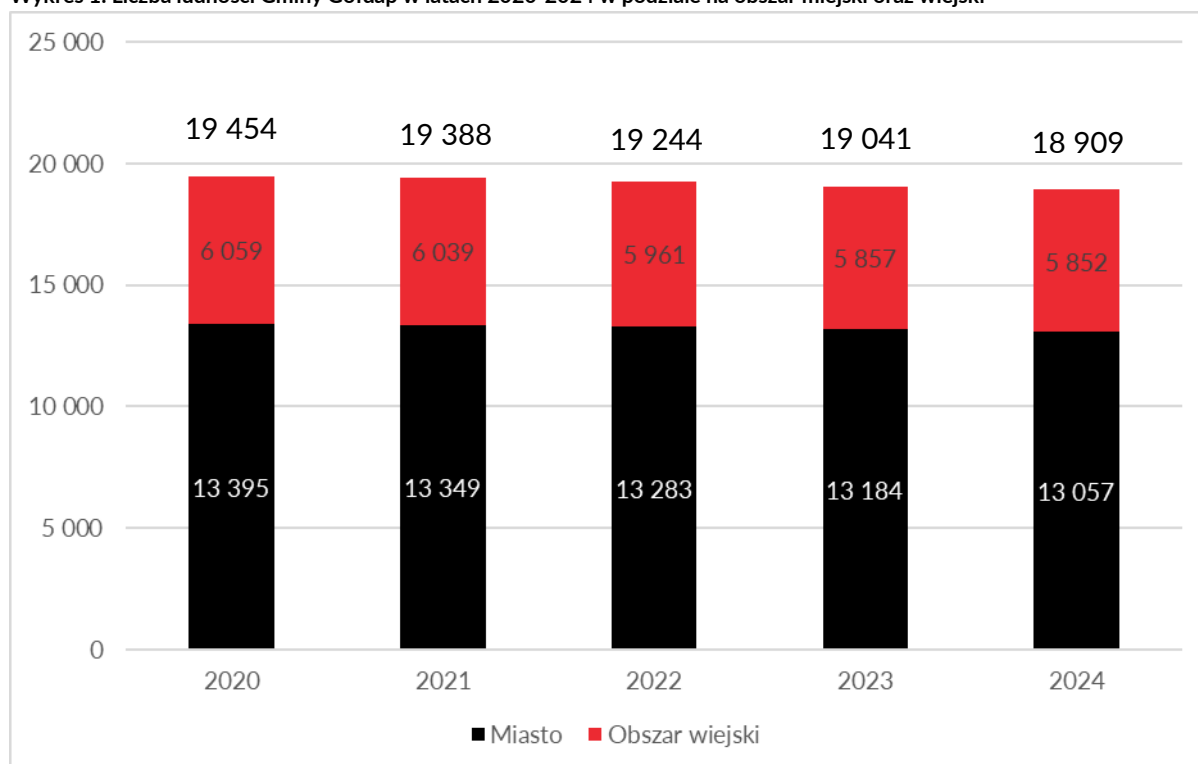
Mapa 1. Lokalizacja Gminy Gołdap na tle powiatu gołdapskiego

Źródło: Wikipedia

Łączna liczba mieszkańców Gminy Gołdap w latach 2020-2024 ulegała systematycznemu zmniejszeniu od poziomu 19 454 osób w 2020 roku do liczby 18 909 mieszkańców w roku 2024, co przekłada się na spadek o 2,8% w analizowanym okresie. W 2024 roku obszar miejski zamieszkiwało łącznie 69,05% mieszkańców całej gminy. Dane dotyczące liczby ludności przedstawia poniższy Wykres 1.

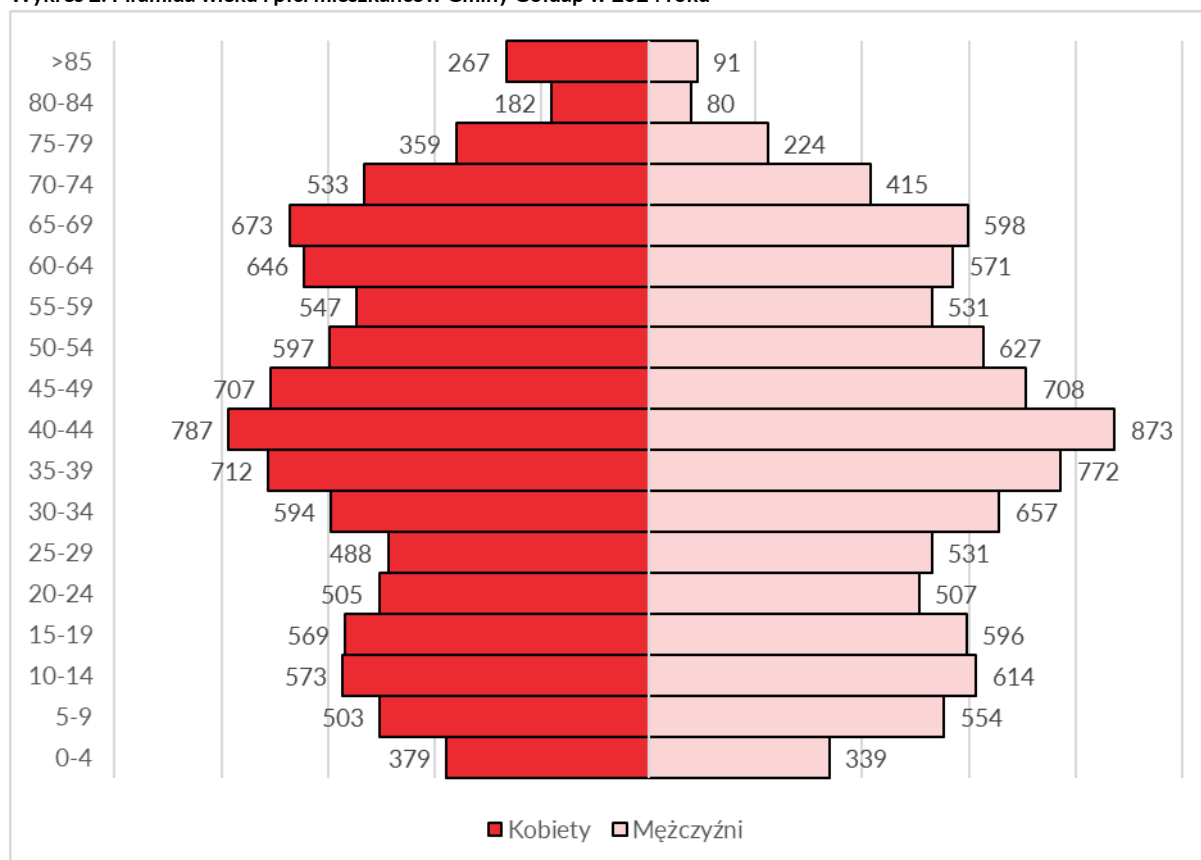
Wykres 1. Liczba ludności Gminy Gołdap w latach 2020-2024 w podziale na obszar miejski oraz wiejski

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najliczniejszymi grupami mieszkańców Gminy Gołdap w 2024 roku pod względem wieku były osoby z przedziału 40-44 (1 660 osób), 35-39 (1 484 osoby) oraz 45-49 (1 415 osób). Z drugiej strony poniżej progu 1 000 mieszkańców znalazły się skrajne grupy wiekowe tj. osoby po 70 roku życia oraz przedział 0-4. Biorąc pod uwagę płeć mieszkańców widoczna była niewielka przewaga liczby ludności kobiet (50,88% ogólnej liczby mieszkańców), natomiast liczba mężczyzn była wyższa we wszystkich grupach wieku z przedziału 5-54. Dane dotyczące struktury wieku i płci mieszkańców gminy przedstawia poniższy Wykres 2.

Wykres 2. Piramida wieku i płci mieszkańców Gminy Gołdap w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2020-2024 w Gminie Gołdap liczba osób zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i poprodukcyjnym ulegała stałemu zmniejszeniu (odpowiednio -8,87% oraz -4,67%), przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym (+9,74%). Zgodny trend dotyczył zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przy czym warto zwrócić uwagę na szczególnie duży wzrost liczby mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w analizowanym okresie (+18,02%). Dane dotyczące ekonomicznych grup wieku Gminy Gołdap przedstawia poniższa Tabela 1.

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2020-2024

Płeć	Ekonomiczna grupa wieku	Liczba osób				
		2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	Przedprodukcyjny	4 057	4 025	3 931	3 769	3 697
	Produkcyjny	11 690	11 565	11 417	11 288	11 144
	Poprodukcyjny	3 707	3 798	3 896	3 984	4 068
Mężczyźni	Przedprodukcyjny	2 092	2 078	2 021	1 908	1 879
	Produkcyjny	6 347	6 263	6 167	6 112	6 001
	Poprodukcyjny	1 193	1 247	1 301	1 350	1 408
Kobiety	Przedprodukcyjny	1 965	1 947	1 910	1 861	1 818
	Produkcyjny	5 343	5 302	5 250	5 176	5 143
	Poprodukcyjny	2 514	2 551	2 595	2 634	2 660

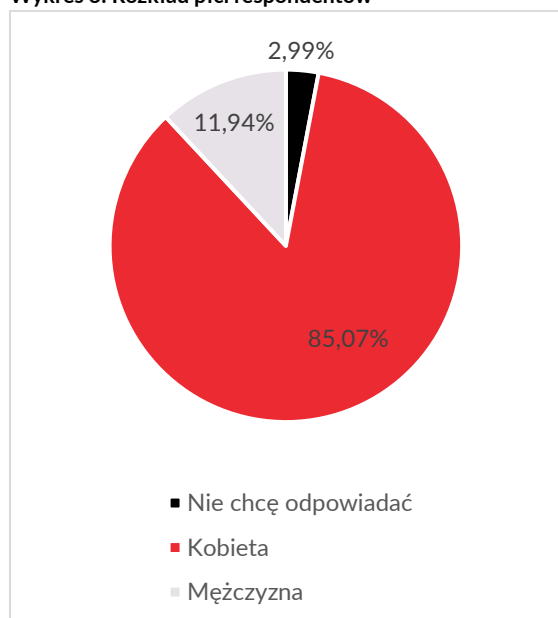
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

4. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU GMINY GOŁDAP

Przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Gołdap została poparta opiniami mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym.

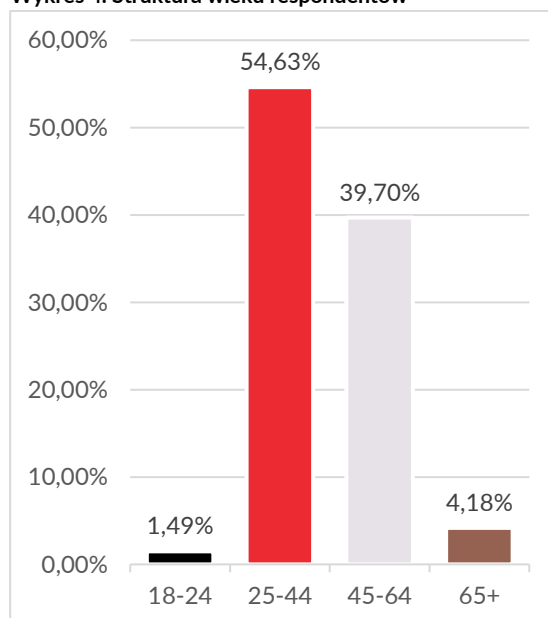
W badaniu wzięło udział łącznie 335 osób. Wśród respondentów dominowały kobiety, stanowiąc ok. 85% grupy badanej, a mężczyźni ok. 11,9%. Niespełna 3% badanych odmówiło odpowiedzi Wykres 3. W strukturze wiekowej badanych największą grupę stanowili mieszkańcy w wieku 25–44 lata (ok. 54,6%). Drugą pod względem liczebności kategorią byli respondenci w wieku 45–64 lata (39,7%). Osoby powyżej 65. roku życia stanowiły ok. 4,2% grupy, natomiast najmniej liczną grupą były osoby młode, w wieku 18–24 lata – ok. 1,5%. Strukturę wieku przedstawia Wykres 4.

Wykres 3. Rozkład płci respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

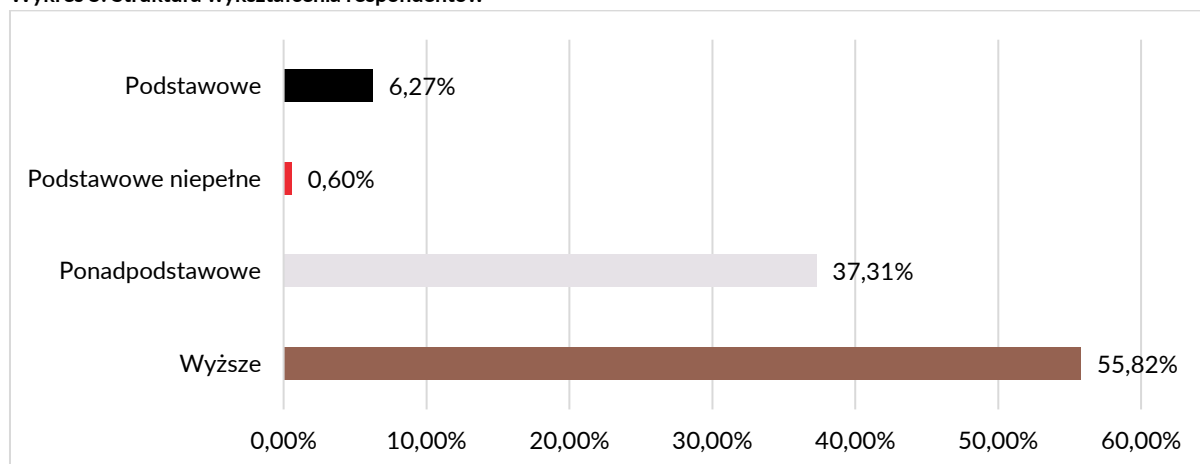
Wykres 4. Struktura wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Pod względem wykształcenia (Wykres 5) największą grupę wśród respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (ok. 55,8%). Kolejną liczebnie grupą były osoby z wykształceniem ponadpodstawowym (ok. 37,3%). Wykształcenie podstawowe zadeklarowało niespełna 6,3% grupy, natomiast najmniej liczną kategorię stanowiły osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym – 0,6%.

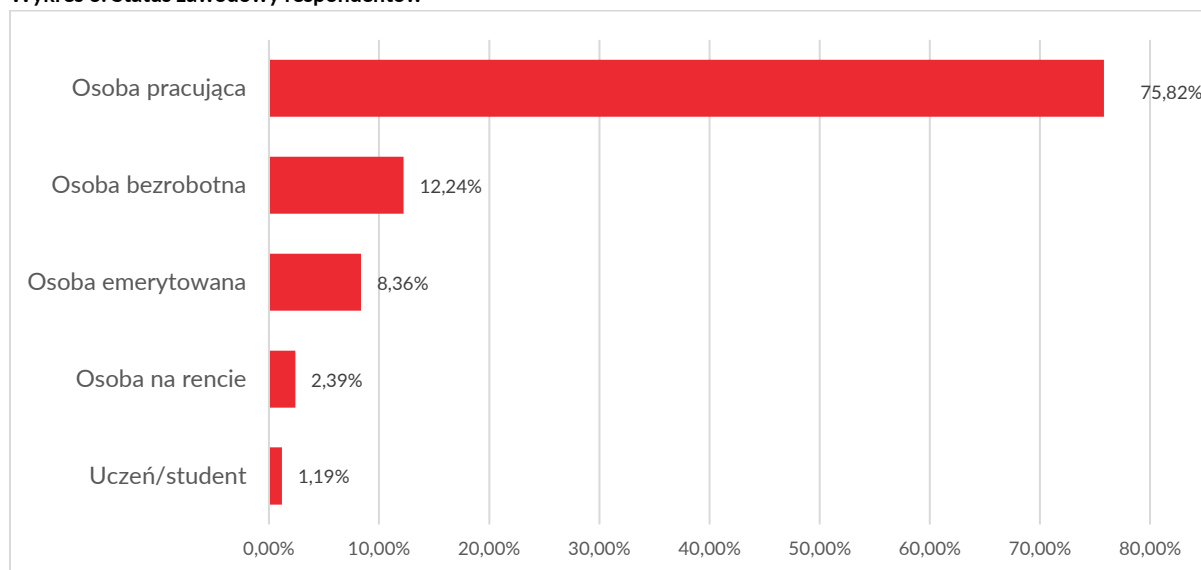
Wykres 5. Struktura wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Większość uczestników badania stanowiły osoby pracujące (ok. 75,8%). Drugą najliczniejszą grupą były osoby bezrobotne, stanowiące ok. 12,2% respondentów. Około 8,4% stanowiły osoby emerytowane, a niespełna 2,4% - osoby na rencie. W badaniu wzięło udział również ok. 1,2% uczniów i studentów. Strukturę statusów zawodowych badanych przedstawia Wykres 6.

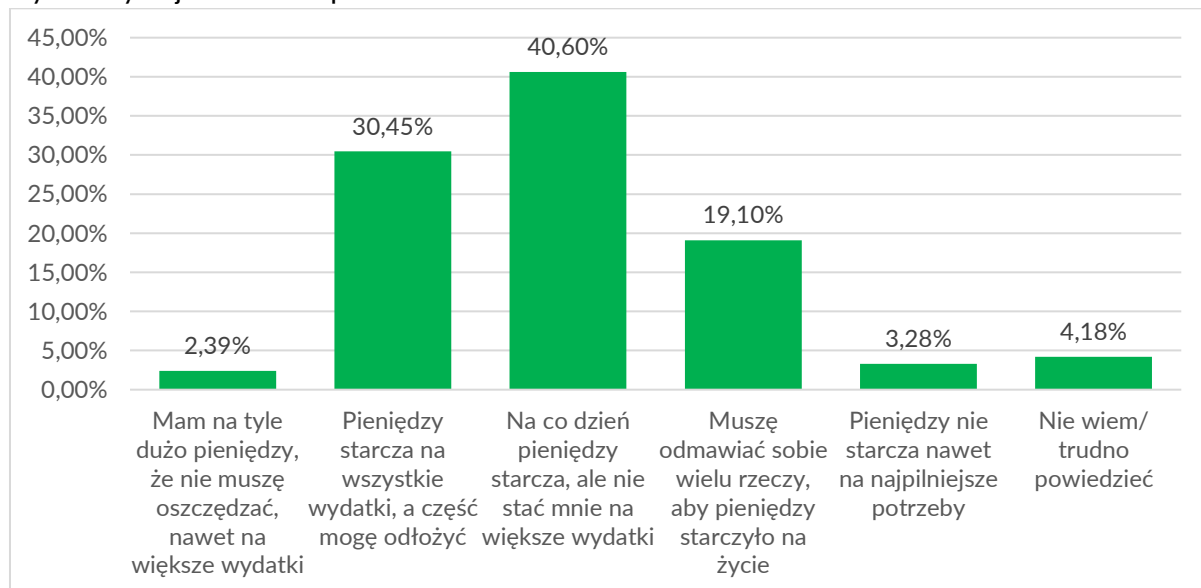
Wykres 6. Status zawodowy respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Struktura odpowiedzi wskazuje, że największa część badanych (40,6%) deklaruje, iż ich dochody wystarczają na bieżące potrzeby, jednak nie pozwalają na ponoszenie większych wydatków. Kolejna liczna grupa respondentów (ok. 30,5%) ocenia swoją sytuację finansową jako stabilną – środki wystarczają im na wszystkie wydatki, a część mogą odłożyć na oszczędności. Jednocześnie 19,1% badanych przyznaje, że musi odmawiać sobie wielu rzeczy, aby wystarczyło im pieniędzy na życie, co wskazuje na odczuwalne ograniczenia finansowe. Stosunkowo niewielki odsetek respondentów (ok. 3,3%) deklaruje, że ich dochody nie wystarczają nawet na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Z kolei ok. 2,4% badanych znajduje się w bardzo dobrej sytuacji finansowej – posiadają oni na tyle dużo środków, że nie muszą oszczędzać nawet na większe wydatki. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wybrało ok. 4,2% ankieterów. Strukturę odpowiedzi badanych przedstawia Wykres 7.

Wykres 7. Sytuacja materialna respondentów

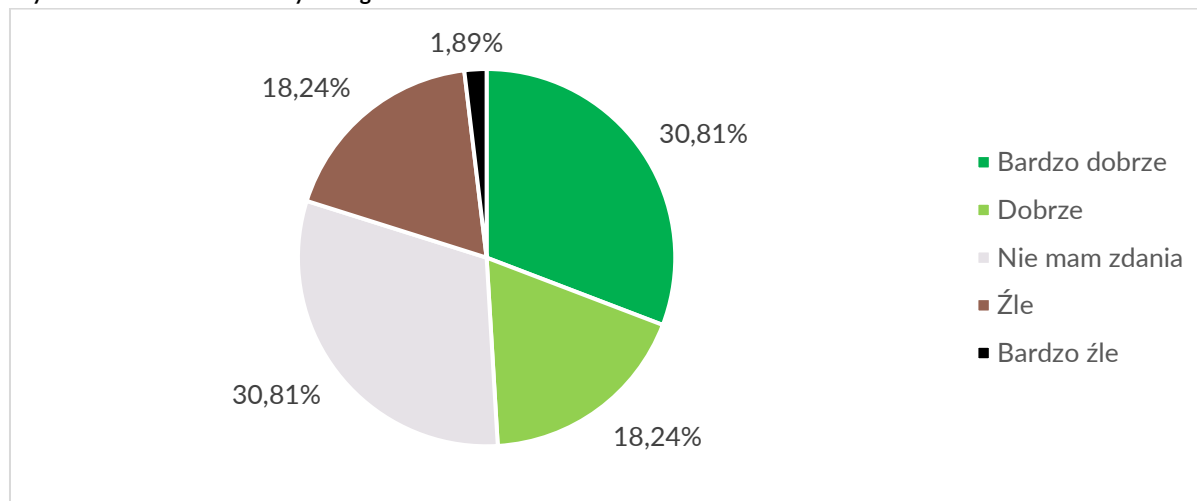

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Wyniki badania opinii mieszkańców dotyczące oceny warunków życia w gminie wskazują na zróżnicowany, lecz umiarkowanie pozytywny obraz sytuacji. Największa grupa respondentów (ok. 30,8%) oceniła warunki życia jako bardzo dobre, co może świadczyć o wysokim poziomie satysfakcji znacznej części mieszkańców. Jednocześnie ok. 18,2% ankietowanych określiło warunki jako dobre, co łącznie daje ok. 49% ocen pozytywnych. Stosunkowo wysoki odsetek osób niezdecydowanych, ok. 30,8% respondentów, zadeklarował brak zdania. Może to sugerować ograniczoną styczność z działaniami gminy, brak wystarczających informacji lub trudność w jednoznacznej ocenie warunków życia. Oceny negatywne stanowią łącznie ok. 20,1% odpowiedzi, przy czym ok. 18,2% badanych wskazało ocenę złą, a ok. 1,9% – bardzo złą. Skrajnie negatywne opinie występują sporadycznie, jednak istnieje grupa mieszkańców dostrzegająca istotne problemy wymagające interwencji.

Podsumowując, warunki życia w gminie są generalnie oceniane pozytywnie, jednak relatywnie wysoki udział odpowiedzi neutralnych oraz obecność ocen negatywnych wskazują na potrzebę dalszych działań informacyjnych oraz rozwojowych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia i wzmocnienie zaufania mieszkańców do działań samorządu.

Wykres 8. Ocena warunków życia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

4.1. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna w Gminie Gołdap stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, realizowanej w celu wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Jej głównym zadaniem jest zaspokajanie podstawowych potrzeb, umożliwienie przezwycięzania kryzysów życiowych, przeciwdziałanie marginalizacji oraz wzmacnianie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców. System pomocy społecznej działa w oparciu o zasady subsydiarności, solidarności społecznej, poszanowania godności człowieka i współodpowiedzialności za dobro wspólnoty lokalnej.

Podstawą prawną funkcjonowania systemu pomocy społecznej jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a jego realizacja na poziomie lokalnym odbywa się poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi oraz inne podmioty, w tym organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe i instytucje działające w sferze usług społecznych. System obejmuje zarówno świadczenia pieniężne i niepieniężne, jak i szeroki zakres usług, w tym pracę socjalną, usługi opiekuńcze, specjalistyczne poradnictwo, działania aktywizujące oraz wsparcie środowiskowe.

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie diagnozy stanu pomocy społecznej w Gminie Gołdap, obejmującej analizę potrzeb społecznych, identyfikację kluczowych grup odbiorców wsparcia, określenie głównych problemów społecznych oraz ocenę dostępnych zasobów instytucjonalnych, kadrowych i finansowych. Analiza ta stanowi podstawę do planowania rozwoju systemu usług społecznych, w tym ewentualnego przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz w odpowiedzi na rzeczywiste potrzeby wspólnoty samorządowej Gołdapi.

ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Gminy Gołdap funkcjonuje rozbudowana sieć instytucji i organizacji oferujących wsparcie społeczne, opiekuńcze, prawne i terapeutyczne. Głównym podmiotem koordynującym działania w zakresie pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi przy ul. Jaćwieskiej 9, realizujący ustawowe zadania wsparcia dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Działa przy nim również Zespół Interdyscyplinarny, podejmujący działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą skorzystać z oferty Środowiskowego Domu Samopomocy „Słoneczny Dom” (ul. 1 Maja 21), który oferuje dzienną formę wsparcia, pomagając uczestnikom w zwiększeniu samodzielności i integracji społecznej. Klub Integracji Społecznej (ul. Partyzantów 31) wspiera osoby wykluczone społecznie w powrocie do życia zawodowego i społecznego, a Świetlica Środowiskowa pomaga w wychowaniu dzieci i młodzieży z lokalnych rodzin. W ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (ul. Partyzantów 31, pok. 72) oraz Gminnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego prowadzone są działania profilaktyczne, konsultacje w zakresie uzależnień i przemocy, a także wsparcie psychologiczne i prawne. Szczegółowe informacje dotyczące zasobów pomocy społecznej Gminy Gołdap przedstawia poniższa tabela 2.

Tabela 2. Inwentaryzacja zasobów pomocy społecznej Gminy Gołdap

L.P.	Nazwa podmiotu	Realizowane działania	Adres
1	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej wykonująca zadania z zakresu pomocy społecznej mających na celu pomoc osobom i rodzinom znajdującym się	ul. Jaćwieska 9 19-500 Gołdap

L.P.	Nazwa podmiotu	Realizowane działania	Adres
		w trudnych sytuacjach życiowych oraz ich integrację społeczną.	
2	Środowiskowy Dom Samopomocy „Słoneczny Dom” w Gołdapi	Ośrodek wsparcia prowadzony w formie placówki dziennego pobytu i skierowanym do osób z zaburzeniami psychicznymi zwanych uczestnikami, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w zakresie przystosowania do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej	ul. 1 Maja 21 19-500 Gołdap
3	Klub Integracji Społecznej w Gołdapi ¹	Udzielanie pomocy indywidualnym osobom oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych.	ul. Partyzantów 31 19-500 Gołdap
4	Świetlica Środowiskowa w Gołdapi ²	Placówka wsparcia dziennego z wspierający lokalną społeczność w procesie wychowywania dzieci i młodzieży.	ul. Partyzantów 31 19-500 Gołdap
5	Zespół Interdyscyplinarny (działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołdapi)	To grupa specjalistów z różnych dziedzin, która wspólnie pracuje nad rozwiązaniem konkretnego problemu lub grupy problemów, często związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Działa na zasadzie integracji i koordynacji działań różnych instytucji i organizacji, aby zapewnić kompleksową pomoc osobom w trudnej sytuacji.	ul. Jaćwieska 9 19-500 Gołdap
6	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi	Rozpoznawanie sytuacji uzależnień i przemocy domowej, motywowanie i kierowanie na leczenie, wydawanie postanowień o leczeniu odwykowym, prowadzenie działań profilaktycznych (kampanie, szkolenia, debaty) i edukacyjnych dla mieszkańców, dzieci i młodzieży, współpraca z policją, szkołami, ośrodkami pomocy, instytucjami i NGO w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, kontrola punktów sprzedaży alkoholu oraz działań ograniczających dostępność napojów alkoholowych	ul. Partyzantów 31, pok. 72 (II piętro) 19-500 Gołdap
7	Gminny Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Funkcjonuje przy GKRPA w Gołdapi	Konsultacje terapii uzależnień i przemocy, grupy wsparcia, bezpłatne porady prawne	ul. Partyzantów 31, pok. 72 (II piętro) 19-500 Gołdap

Źródło: opracowanie własne

Na poziomie powiatu działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ul. Jaćwieska 14a), realizujące zadania z zakresu wsparcia rodzin, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy

¹ Klub Integracji Społecznej w Gołdapi powstał w maju 2025 r.

² Świetlica Środowiskowa w Gołdapi powstała we wrześniu 2025 r.

oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Przy PCPR funkcjonuje również Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży, który zapewnia tymczasowe schronienie osobom w sytuacjach kryzysowych.

Na terenie powiatu dostępna jest także nieodpłatna pomoc prawna, świadczona m.in. w siedzibach OPS, PCPR oraz Starostwa Powiatowego. Dane dotyczące zasobów powiatu gołdapskiego przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Inwentaryzacja zasobów pomocy społecznej powiatu gołdapskiego

LP	Nazwa podmiotu	Realizowane działania	Adres
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi	jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym, która realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.	ul. Jaćwieska 14a 19-500 Gołdap
2	Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Gołdapi	placówka wsparcia działająca przy PCPR w Gołdapi, która zapewnia tymczasowe schronienie i pomoc matkom z dziećmi oraz kobietom w ciąży, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	ul. Jaćwieskiej 14a 19-500 Gołdap
3	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w strukturach PCPR w Gołdapi	nieodpłatna pomoc psychologiczna	ul. Jaćwieskiej 14a 19-500 Gołdap
4	Nieodpłatna Pomoc Prawna (w Powiecie Gołdapskim)	nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana przez radców prawnych oraz adwokatów	OPS Gołdap (ul. Jaćwieska 9), PCPR i Starostwo Powiatowe (ul. Krótka 1)

Źródło: opracowanie własne

Największa grupa respondentów oceniła działalność gminy w zakresie pomocy społecznej jako „dobrą” (44,2%), a 6,0% uznało ją za „bardzo dobrą”. Jednocześnie 17,6% respondentów oceniło tę usługę negatywnie („źle” lub „bardzo źle”). Duża część ankietowanych (32,2%) nie miała zdania w tej kwestii. Wyniki wskazują, że pomoc społeczna w gminie jest postrzegana głównie pozytywnie, choć istnieje umiarkowana grupa niezadowolonych.

Ocena usług zdrowotnych jest w gminie Gołdap zdecydowanie mniej korzystna. Ponad połowa respondentów (55,8%) oceniła je jako „źle”, a 26,9% jako „bardzo źle”. Tylko 10,1% uznało je za „dobre”, a zaledwie 0,3% za „bardzo dobre”. Wysoki odsetek negatywnych ocen wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu poprawę jakości świadczeń zdrowotnych w gminie.

W przypadku promocji zdrowia przeważają oceny neutralne lub umiarkowanie pozytywne – 29,6% respondentów oceniło działania gminy jako „dobrze”, a 1,8% jako „bardzo dobrze”. Z drugiej strony 35,8% oceniło je negatywnie („źle”), a 5,7% jako „bardzo źle”, co wskazuje na potrzebę wzmocnienia działań edukacyjnych i profilaktycznych w tym zakresie.

Tutaj dominującą odpowiedzią było „nie mam zdania” (47,8%), co może świadczyć o niewielkiej dostępności lub ograniczonej wiedzy mieszkańców na temat oferowanych usług. Oceny pozytywne stanowiły 13,1% („dobrze” lub „bardzo dobrze”), natomiast negatywne – 39,0%.

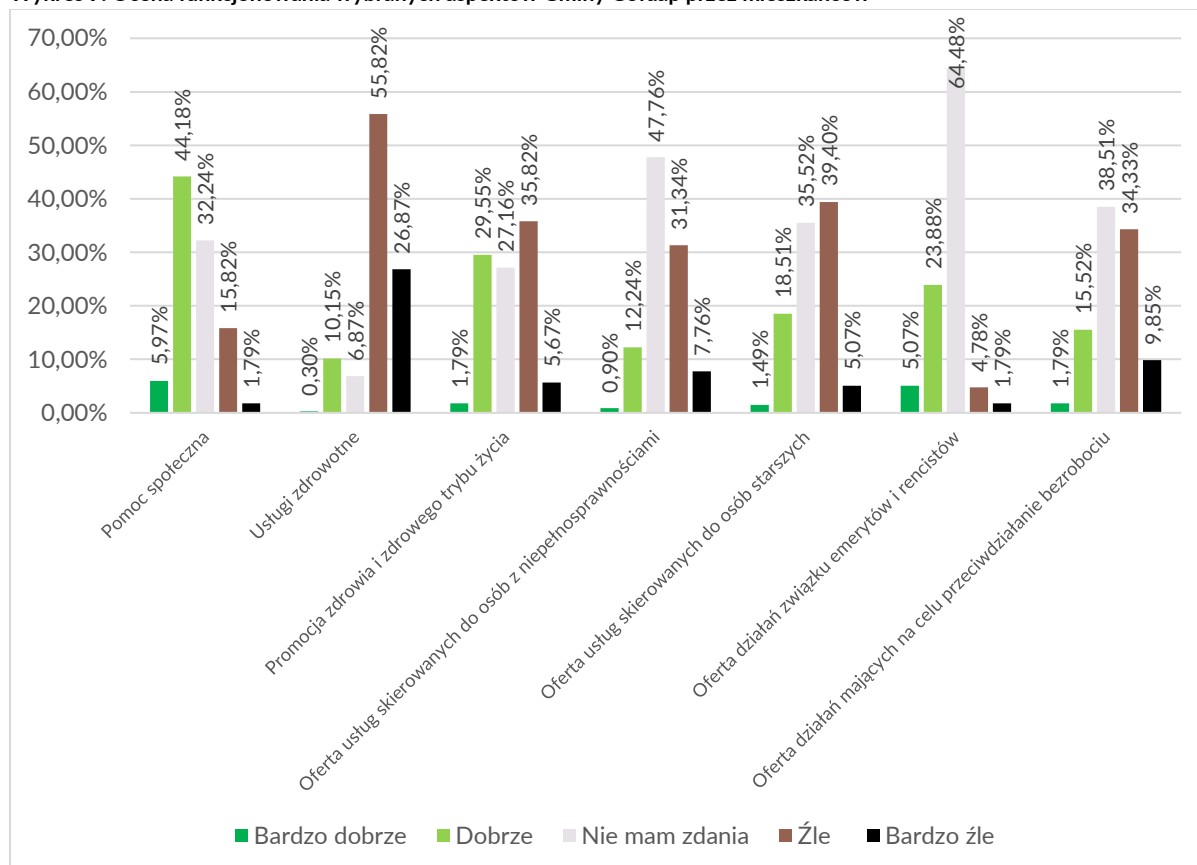
Podobnie jak w przypadku osób niepełnosprawnych, znaczący odsetek respondentów nie miał zdania (35,5%). Oceny pozytywne stanowiły 20,0%, natomiast negatywne – 44,5%, co wskazuje na potrzebę rozwoju i promocji programów dedykowanych seniorom.

W tej kategorii większość respondentów nie miała zdania (64,5%). Pozytywne oceny wyniosły 28,9%, natomiast negatywne – jedynie 6,6%, co sugeruje, że przeważa zadowolenie wśród osób zaznajomionych z ofertą działań związku emerytów i rencistów

Oceny w tym obszarze są mieszane. Pozytywne oceny stanowiły 17,3%, negatywne – 44,2%, a 38,5% respondentów nie miało zdania. Wyniki wskazują na duże niezdecydowanie mieszkańców oraz możliwe niedostateczne skutki działań gminy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 9.

Wykres 9. Ocena funkcjonowania wybranych aspektów Gminy Gołdap przez mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Na podstawie danych z lat 2020–2024 można zauważyć kilka istotnych zmian w liczbie osób korzystających z pomocy z różnych powodów. Przede wszystkim widoczny jest wyraźny spadek liczby osób zgłaszających się z powodu ubóstwa – z 782 w 2020 roku do 404 w 2024 roku, co oznacza niemal o połowę mniej. Podobnie w przypadku bezrobocia, które spadło z 842 do 499 osób, co również świadczy o poprawie sytuacji ekonomicznej. Spadki odnotowano także w kategoriach niepełnosprawności (z 362 do 297 osób), długotrwałej lub ciężkiej choroby (z 266 do 203 osób) oraz sytuacji kryzysowej (z 255 do 193 osób).

Nie wszystkie obszary jednak uległy poprawie. W kategorii potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym szczególnie wielodzietności, liczby utrzymują się na stabilnym poziomie, z lekkim

wzrostem w ostatnich latach (wielodzietność z 460 do 489 osób). Co istotne, wzrosła liczba rodzin zgłaszających bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – z 136 w 2020 roku do 206 w 2024 roku. W tej grupie szczególnie niepokojący jest wzrost wśród rodzin niepełnych (z 91 do 148 osób) oraz wielodzietnych (z 30 do 48 osób).

Na uwagę zasługuje również bardzo niepokojący wzrost liczby osób z problemem alkoholowym – z 20 w 2020 roku do aż 57 w 2024 roku. Po wcześniejszych spadkach wzrosła także liczba przypadków przemocy domowej – z 8 w 2023 roku do 23 w 2024 roku. Lekki wzrost widać wśród osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (z 13 do 23 osób), a narkomania, choć nadal na niskim poziomie, zwiększyła się z 1 do 3 osób.

W danych nie pojawiają się problemy związane z integracją uchodźców ani skutkami klęsk żywiołowych, co oznacza, że w badanym okresie nie były one powodem sięgania po pomoc.

Podsumowując, choć widoczna jest ogólna poprawa sytuacji materialnej i zatrudnieniowej, problemy związane z funkcjonowaniem rodzin, zwłaszcza wielodzietnych i niepełnych, oraz uzależnieniami i przemocą narastają lub utrzymują się na wysokim poziomie. Wymaga to ukierunkowania działań pomocowych nie tylko na walkę z biedą, ale także na wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i wychowawcze, w tym programy przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy oraz pomoc w reintegracji osób opuszczających zakłady karne. Przyznawane świadczenia w podziale na powód przedstawia poniższa tabela 4.

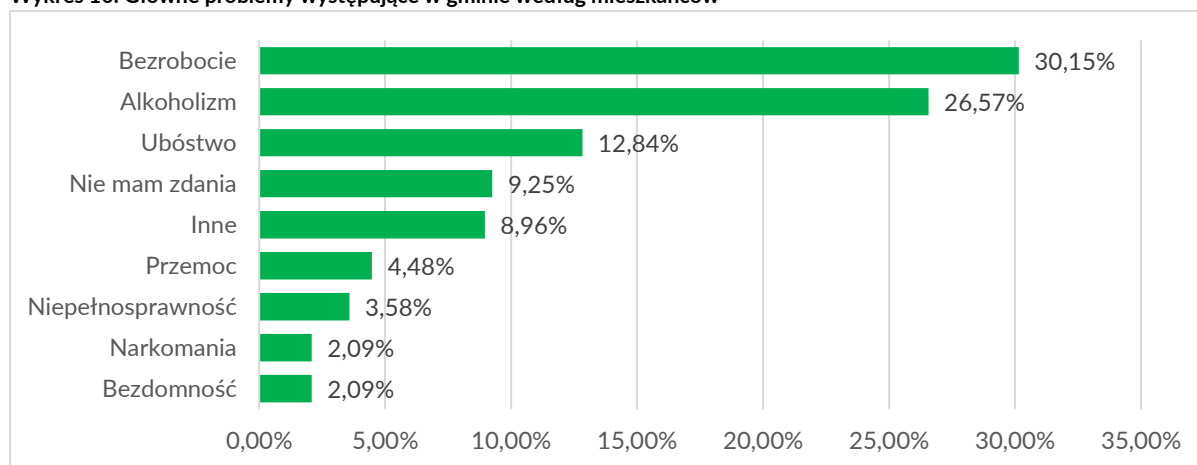
Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2020-2024

Powód	Liczba osób w rodzinie				
	2020	2021	2022	2023	2024
Ubóstwo	782	596	566	496	404
Sieroctwo	3	0	0	0	0
Bezdomność	34	35	39	36	30
Potrzeba ochrony macierzyństwa	559	526	483	539	542
- w tym wielodzietność	460	460	438	485	489
Bezrobocie	842	743	744	678	499
Niepełnosprawność	362	300	284	302	297
Długotrwała lub ciężka choroba	266	281	198	215	203
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	136	139	160	197	206
- w tym rodziny niepełne	91	92	114	134	148
- w tym rodziny wielodzietne	30	27	32	47	48
Przemoc w rodzinie	17	18	15	8	23
Alkoholizm	20	27	36	39	57
Narkomania	1	1	2	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	18	24	20	23
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	0	4	5	2
Sytuacja kryzysowa	255	338	195	165	193
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03, system Pomost Sygnity

Mieszkańcy Gminy Gołdap jako najważniejsze problemy społeczne (Wykres 10) wskazują bezrobocie (ok. 30,2%) oraz alkoholizm (ok. 26,6%). W dalszej kolejności wymieniane jest ubóstwo (ok. 12,8%). Pozostałe zjawiska, takie jak przemoc, niepełnosprawność, narkomania czy bezdomność, były wskazywane stosunkowo rzadziej. Żadne z wymienionych potencjalnych problemów nie uzyskało połowy wskazań pozytywnych.

Wykres 10. Główne problemy występujące w gminie według mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Na podstawie danych z lat 2020–2024 dotyczących świadczeń można zauważyć kilka wyraźnych zmian. Liczba osób objętych świadczeniami ogółem spadła z 1661 w 2020 roku do 1293 w 2024 roku, co oznacza spadek o około 22%. Największy spadek widać w zakresie świadczeń pieniężnych, które zmniejszyły się z 1347 osób w 2020 roku do zaledwie 488 osób w 2024 roku – czyli aż o około 64%. Świadczenia niepieniężne zmniejszyły się w znacznie mniejszym stopniu, z 1295 do 1058 osób, co oznacza spadek o około 18%. Warto zauważyć, że wszystkie świadczenia były przyznawane w ramach zadań własnych, a nie zleconych, co pokazuje, że gmina lub jednostka organizacyjna działała wyłącznie w oparciu o własne kompetencje.

Natomiast dynamika w obszarze pracy socjalnej – liczba osób objętych pomocą w tym zakresie była stosunkowo stabilna, a nawet wzrosła: z 1307 w 2020 roku do 1363 w 2021 roku, potem spadła do 932 w 2022 roku, ale w kolejnych latach znowu rosła, osiągając 1083 w 2024 roku. To może świadczyć o rosnącym znaczeniu pracy socjalnej jako formy pomocy niematerialnej, niezwiązanej bezpośrednio z przekazywaniem świadczeń pieniężnych, lecz z udzielaniem wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych. Dane do tyczące liczby osób korzystających ze świadczeń przedstawia tabela 5.

Podsumowując, w ciągu pięciu lat liczba osób korzystających z pomocy zmniejszyła się, przy czym największe ograniczenie dotyczyło świadczeń finansowych, co może wynikać zarówno z poprawy sytuacji materialnej mieszkańców, jak i ze zmiany strategii pomocowej, która coraz mocniej opiera się na świadczeniach rzeczowych i pracy socjalnej. Jednocześnie utrzymanie wysokiego poziomu świadczeń niepieniężnych i pracy socjalnej wskazuje na to, że potrzeby społeczne wciąż są znaczące, choć coraz częściej wymagają wsparcia w postaci działań niematerialnych, a nie tylko finansowych.

Tabela 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2020-2024

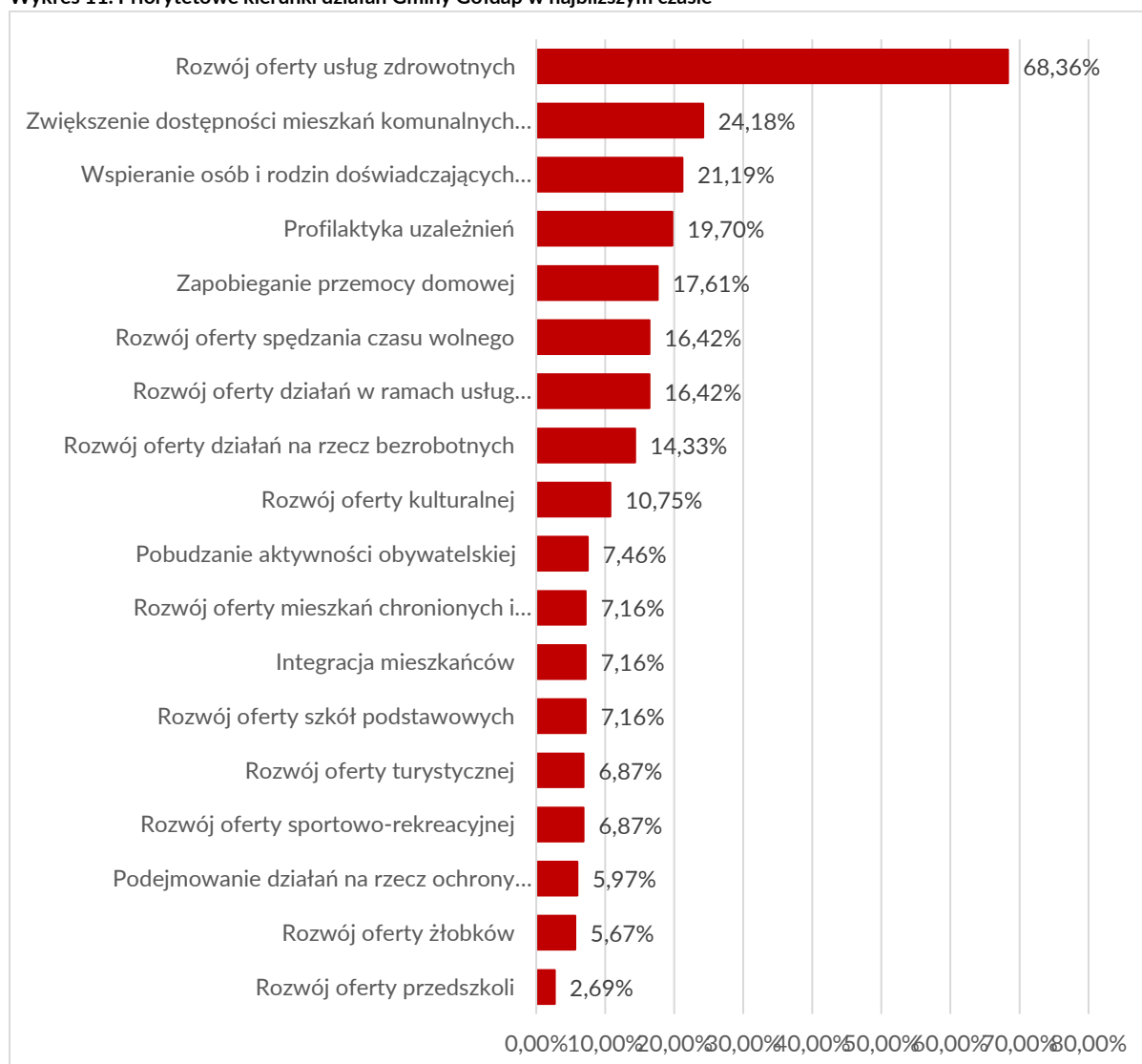
	Liczba osób				
	2020	2021	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	1 661	1 520	1 411	1 421	1 293
W tym:					
Świadczenia pieniężne	1 347	1 061	491	470	488
Świadczenia niepieniężne	1 295	1 194	1 155	1 181	1 058
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1 661	1 520	1 411	1 421	1 293
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	1 307	1 363	932	1 050	1 083

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Analiza odpowiedzi respondentów wskazuje na potrzebę rozwoju nowych usług społecznych w Gminie Gołdap, przy czym poziom poparcia dla poszczególnych form wsparcia był

zróznicowany (Wykres 11). Odpowiedzi respondentów jednoznacznie wskazują, że za najpilniejszy kierunek działań Gminy Gołdap uznawany jest rozwój oferty usług zdrowotnych, który został wskazany przez ok. 68,4% ankietowanych. Kolejnymi obszarami wymagającymi intensywnych działań są kwestie społeczne i mieszkaniowe. Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych wskazało ok. 24,2% respondentów, natomiast wspieranie osób i rodzin doświadczających ubóstwa – ok. 21,2%. Istotne znaczenie przypisywane jest również działaniom profilaktycznym, takim jak profilaktyka uzależnień (19,7%) oraz zapobieganie przemocy domowej (ok. 17,6%). Znacząca część badanych oczekuje także rozwoju oferty związanej z usługami społecznymi i pomocą społeczną (ok. 16,4%) oraz organizacją czasu wolnego (ok. 16,42%), co potencjalnie wskazuje na potrzebę wzmocnienia lokalnej infrastruktury społecznej i integracyjnej. W dalszej kolejności wskazywano działania na rzecz bezrobotnych (ok. 14,3%) oraz rozwój oferty kulturalnej (ok. 10,8%). Stosunkowo mniejsze, choć nadal istotne, znaczenie przypisywane jest działaniom związanym z aktywnością obywatelską, integracją mieszkańców, rozwojem edukacji, oferty sportowo-rekreacyjnej, turystycznej oraz ochroną środowiska. Najrzadziej wskazywano rozwój oferty przedszkoli (ok. 2,7%) oraz żłobków (ok. 5,7%), co może sugerować względne zaspokojenie potrzeb w tym zakresie lub ich niższą pilność w porównaniu z innymi obszarami.

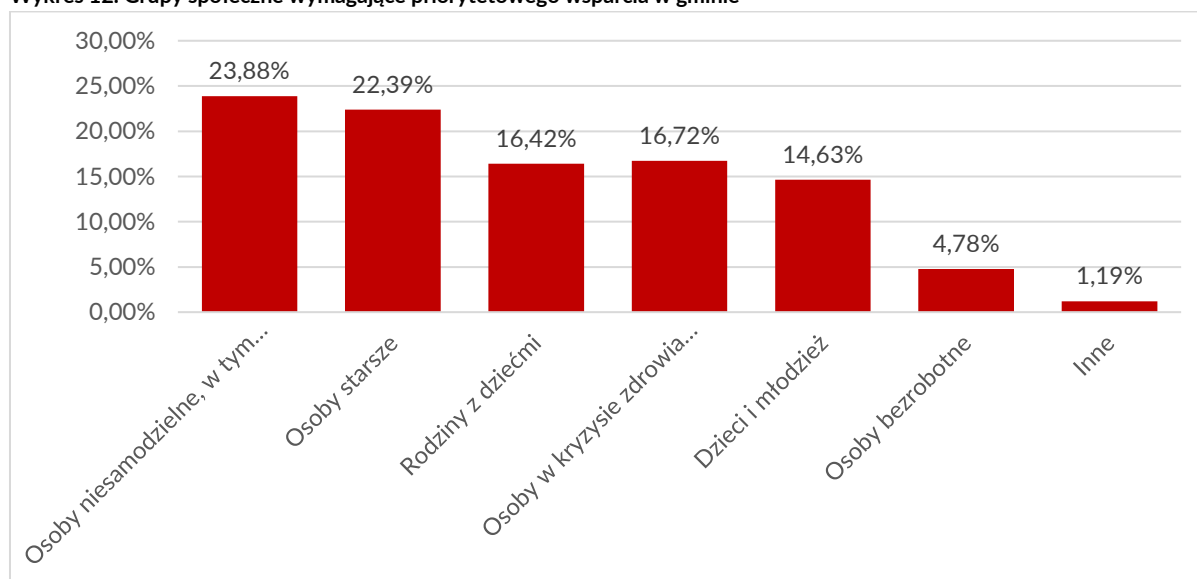
Wykres 11. Priorytetowe kierunki działań Gminy Gołdap w najbliższym czasie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy Gminy Gołdap dostrzegają potrzebę skoncentrowania działań pomocowych na kilku kluczowych grupach społecznych (Wykres 12). Za najważniejszą grupę wymagającą priorytetowego wsparcia uznano osoby niesamodzielne, w tym osoby z niepełnosprawnością – wskazało je ok. 23,9% respondentów. Na drugim miejscu znalazły się osoby starsze (ok. 22,4%), co potencjalnie potwierdza znaczenie wyzwań demograficznych oraz potrzebę rozwijania usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych skierowanych do seniorów. Istotny odsetek odpowiedzi dotyczył również osób w kryzysie zdrowia psychicznego (ok. 16,7%) oraz rodzin z dziećmi (ok. 16,4%), co wskazuje na potrzebę wzmocnienia systemu wsparcia psychologicznego, profilaktyki oraz działań prorodzinnych. Kolejną grupą wskazywaną przez respondentów są dzieci i młodzież (ok. 14,6%), podkreślając znaczenie inwestycji w edukację, rozwój społeczny oraz ofertę spędzania czasu wolnego. Relatywnie rzadziej jako priorytetowe postrzegane są osoby bezrobotne (ok. 4,8%) oraz kategoria inne (ok. 1,2%).

Wykres 12. Grupy społeczne wymagające priorytetowego wsparcia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy z powodów ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i chorób, co wskazuje na poprawę sytuacji materialnej. Jednocześnie wzrosły problemy rodzin niepełnych i wielodzietnych w zakresie opieki i wychowania oraz liczba osób z uzależnieniami i doświadczających przemocy. Liczba świadczeń pieniężnych spadła znacząco, natomiast pomoc niematerialna i praca socjalna utrzymały wysoki poziom. Mieszkańcy wskazują potrzebę rozwoju usług zdrowotnych, wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów, rodzin z dziećmi oraz działań profilaktycznych, w tym przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

4.2. POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Rodzina stanowi podstawową komórkę społeczną, odgrywającą kluczową rolę w wychowaniu i rozwoju dzieci oraz kształtowaniu więzi międzyludzkich. Dlatego wspieranie rodzin, szczególnie tych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, jest jednym z priorytetów lokalnej polityki społecznej. W ramach działań prorodzinnych podejmowane są inicjatywy mające na

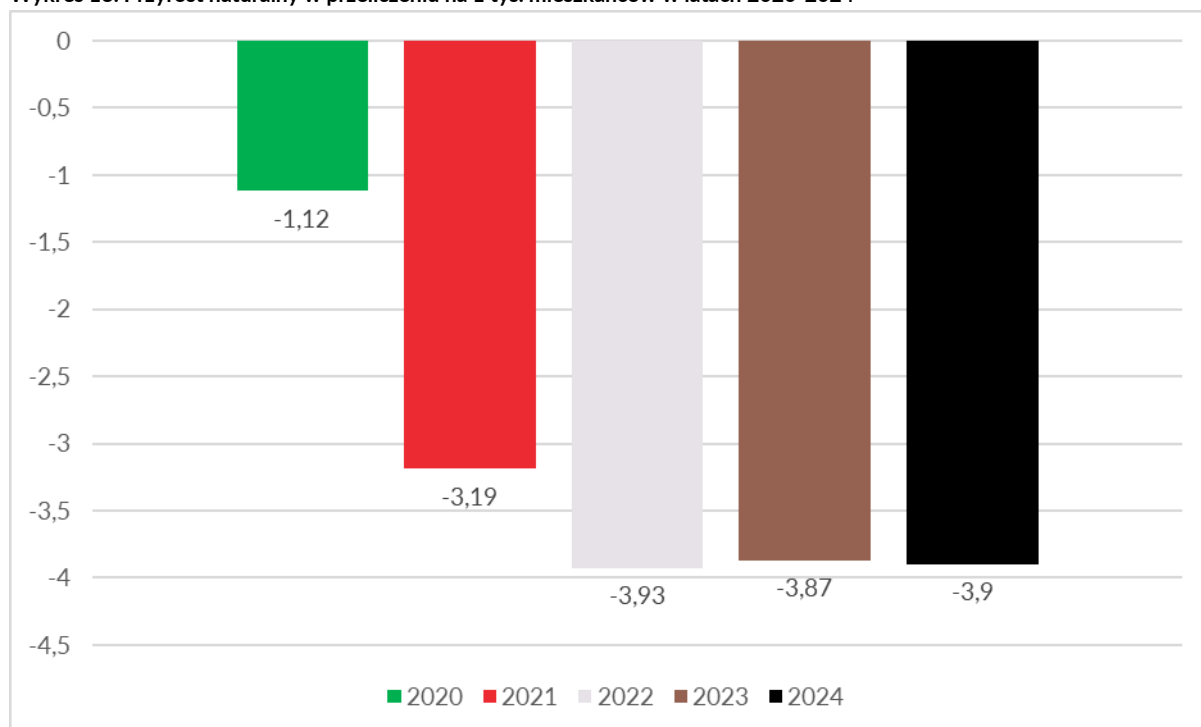
celu wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny, promowanie rodzicielstwa, a także tworzenie warunków sprzyjających godzeniu życia rodzinnego z zawodowym.

Istotnym elementem systemu wsparcia jest także piecza zastępcza – forma opieki nad dziećmi pozbawionymi wsparcia ze strony rodziców biologicznych. System ten ma na celu zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, stabilności emocjonalnej i możliwości prawidłowego rozwoju w środowisku zastępczym. Współpraca instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych i rodzin zastępczych odgrywa kluczową rolę w budowaniu skutecznego systemu wsparcia.

Rozdział ten przedstawia działania podejmowane na rzecz rodzin w gminie, w tym formy wsparcia materialnego, usługowego i instytucjonalnego, a także funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej oraz inicjatywy mające na celu wzmacnianie więzi rodzinnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wykres 13 przedstawia przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców w latach 2020–2024. Na podstawie danych widzimy pogarszanie się sytuacji demograficznej. W 2020 roku przyrost naturalny wyniósł jeszcze stosunkowo niewiele poniżej zera, bo -1,12 na 1000 mieszkańców. Oznaczało to, że liczba zgonów zaczynała przewyższać liczbę urodzeń, ale różnica była umiarkowana. W 2021 roku nastąpił gwałtowny spadek do poziomu -3,19. Można to wiązać m.in. z wpływem pandemii COVID-19, która zwiększyła liczbę zgonów, przy jednoczesnym dalszym spadku liczby urodzeń. W 2022 roku pogorszenie przybrało na sile – wskaźnik wyniósł już -3,93. Kolejny rok, 2023, przyniósł lekką poprawę do -3,87, ale zmiana była symboliczna i nie świadczyła o odwróceniu trendu. Wstępne dane za 2024 rok pokazują, że sytuacja znów lekko się pogorszyła: -3,90. Choć różnice między latami 2022–2024 są minimalne, wskazują na utrwalenie się bardzo niekorzystnego trendu demograficznego. W latach 2020–2024 obserwujemy dramatyczne pogorszenie bilansu demograficznego. Polska (lub analizowany region) przeszedł od umiarkowanego ujemnego przyrostu naturalnego do bardzo głębokiego deficytu, który sięga prawie -4 osoby na 1000 mieszkańców rocznie. To oznacza, że populacja maleje nie tylko w wyniku migracji, ale także z samego bilansu urodzeń i zgonów. Jeżeli ten trend się utrzyma, czeka nas poważny kryzys demograficzny, z konsekwencjami m.in. dla rynku pracy, systemu emerytalnego i opieki zdrowotnej.

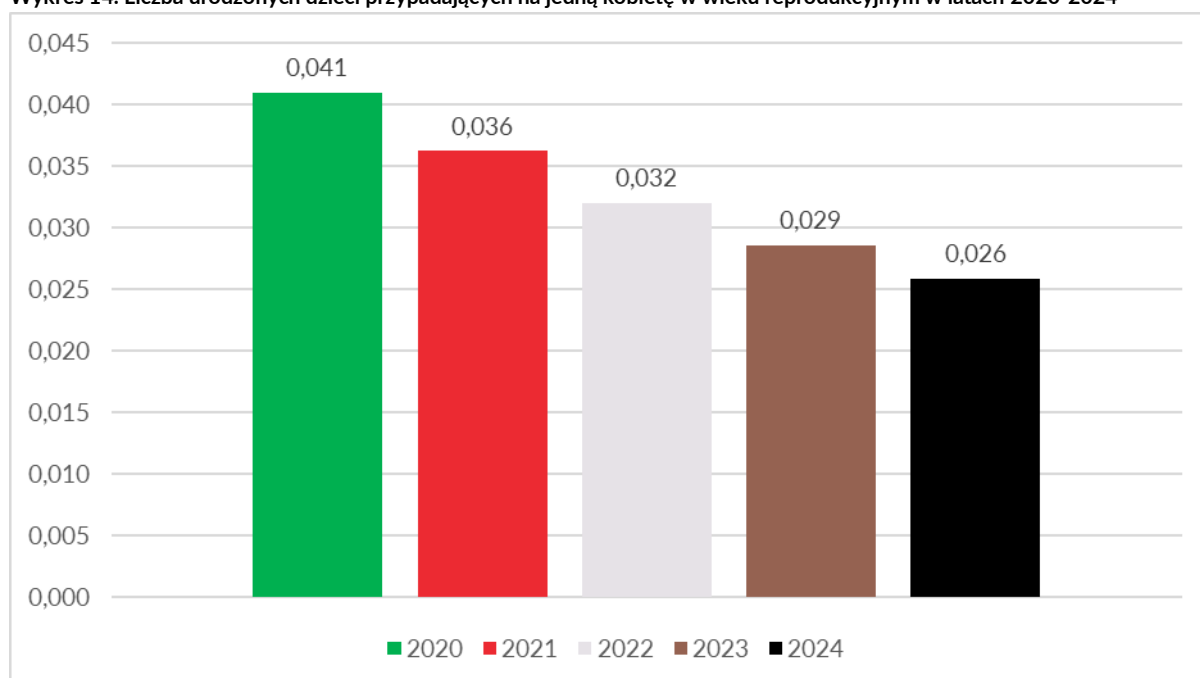
Wykres 13. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 14 przedstawia liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku reprodukcyjnym w latach 2020-2024. Dane jednoznacznie wskazują na systematyczne pogarszanie się sytuacji demograficznej. W 2020 roku wskaźnik ten wynosił 0,041, a więc na jedną kobietę przypadało stosunkowo powyżej czterech urodzeń na sto kobiet w wieku rozrodczym. W kolejnym roku nastąpił spadek do poziomu 0,036, co oznacza dalsze obniżanie się natężenia urodzeń. Trend ten pogłębiał się w 2022 roku, kiedy wskaźnik obniżył się do 0,032, a w 2023 roku do 0,029. Dane za 2024 rok wskazują na kontynuację spadku – wskaźnik wyniósł 0,0258, osiągając najniższą wartość w analizowanym okresie. Choć roczne zmiany z lat 2022-2024 są coraz mniejsze, ich kierunek pozostaje jednoznacznie negatywny.

Wykres 14. Liczba urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku reprodukcyjnym w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2020–2024 liczba dzieci do lat 3 systematycznie spadała z 803 w 2020 roku do 538 w 2024 roku, co oznacza spadek o około 33%, co wpisuje się w ogólny trend ujemnego przyrostu naturalnego i pogarszającej się sytuacji demograficznej w Gminie Gołdap. Równocześnie liczba dzieci objętych opieką w żłobkach zmniejszyła się z 598 do 373, czyli o około 38%, co oznacza, że spadek dostępności lub korzystania z opieki żłobkowej był nawet szybszy niż sam spadek liczby dzieci. Analiza odsetka dzieci objętych opieką pokazuje, że w 2020 roku było to około 74,5%, a w 2024 roku już tylko 69,3%, co oznacza, że udział dzieci w opiece instytucjonalnej lekko, ale systematycznie maleje. Ta sytuacja może świadczyć o zmniejszającej się ofercie żłobków, ograniczonych możliwościach finansowych rodzin, zmianach w preferencjach opiekuńczych (np. wzrost opieki domowej) lub lokalnych problemach z dostępnością miejsc, co w połączeniu z niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi pogłębia wyzwania stojące przed polityką prorodzinną i samorządami, które muszą nie tylko utrzymać, ale i poprawiać dostępność usług opiekuńczych, aby nie ograniczać aktywności zawodowej młodych rodziców.

Tabela 6. Opieka nad dziećmi do lat 3 w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba dzieci do lat 3	803	758	690	602	538
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	598	543	485	426	373

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Powyższa tabela przedstawia, iż w latach 2020–2024 w gminie zaobserwowano wyraźny spadek liczby dzieci w wieku do lat 3 – z 803 w roku 2020 do 538 w roku 2024, co oznacza spadek o ponad 33%. Jednocześnie zmniejszyła się liczba dzieci objętych opieką w żłobkach: z 598 do 373, czyli o ponad 37%. Mimo tego spadku, udział procentowy dzieci korzystających z opieki żłobkowej w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie wiekowej pozostał stosunkowo stabilny i wynosił odpowiednio: 74,5% w 2020 roku, 71,6% w 2021, 70,3% w 2022, 70,8% w 2023 i 69,3% w 2024. Dane te wskazują, że gmina utrzymuje względnie stały poziom dostępności opieki instytucjonalnej, jednak równocześnie mierzy się z postępującym niżem demograficznym. Może to rodzić konieczność dostosowania infrastruktury opiekuńczej oraz polityki prorodzinnej do zmieniających się warunków społecznych i liczby potencjalnych beneficjentów. W dłuższej perspektywie warto również rozważyć wdrożenie dodatkowych działań wspierających młode rodziny i promujących dzietność, a także monitorować potrzeby związane z opieką nad dziećmi w najmłodszym wieku.

Tabela 7. Liczba rodzin według typu w 2021 roku

Typ rodziny	Liczba rodzin
Małżeństwo	3 257
Małżeństwo bez dzieci	1 048
Małżeństwo z dziećmi	2 209
Związki niesformalizowane	605
Związki niesformalizowane bez dzieci	152
Związki niesformalizowane z dziećmi	453
Matki z dziećmi	1 213
Ojcowie z dziećmi	213

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP2021

Na podstawie przedstawionych danych (tabela 7 i 8) łączna liczba rodzin wynosi 5 288. Największą grupę stanowią małżeństwa – 3 257 rodzin, z czego 1 048 to małżeństwa bez dzieci, a 2 209 wychowuje dzieci. Związki niesformalizowane obejmują 605 rodzin, z czego 152 nie mają dzieci, a 453 mają dzieci. Istotną grupę stanowią także samodzielne matki z dziećmi – 1 213 rodzin oraz samodzielni ojcowie – 213 rodzin. Łącznie rodzin z dziećmi jest 4 088, co stanowi około 77% wszystkich rodzin, natomiast rodzin bez dzieci jest 1 200, czyli 23%. Wśród rodzin z dziećmi najwięcej jest tych z jednym dzieckiem – 2 047 rodzin, następnie z dwójką dzieci – 1 449 rodzin, z trójką dzieci – 441 rodzin, a z czwórką i większą liczbą dzieci – 151 rodzin. Dane wskazują, że dominującym modelem jest rodzina małżeńska z jednym lub dwójką dzieci, natomiast rodziny wielodzietne stanowią niewielki odsetek. Zauważalny jest również znaczny udział samotnych matek, co podkreśla różnorodność struktur rodzinnych. Całość obrazuje przewagę rodzin z dziećmi oraz tendencję do niewielkiej liczby potomstwa.

Tabela 8. Liczba rodzin według liczby dzieci w 2021 roku

Typ rodziny	Liczba rodzin
Rodziny bez dzieci	1 200
Rodziny z 1 dzieckiem	2 047
Rodziny z 2 dzieci	1 449
Rodziny z 3 dzieci	441
Rodziny z 4 i więcej dzieci	151

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP2021

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap obserwowany jest wyraźny wzrost liczby rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W 2020 roku takich rodzin było łącznie 121, w tym 91 rodzin niepełnych oraz 30 rodzin wielodzietnych. Rok później liczba ta była podobna (119 rodzin), jednak od 2022 roku nastąpił wyraźny wzrost – do 146

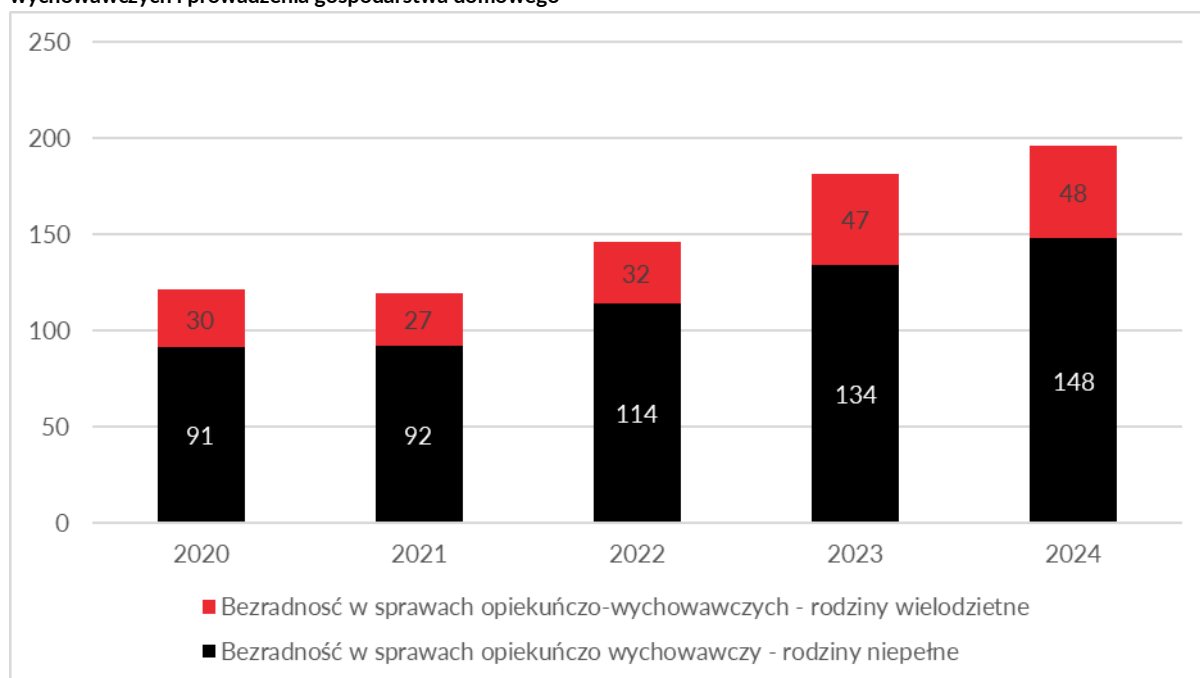
rodzin, a w kolejnych latach do 181 w 2023 roku i aż 196 w 2024 roku. Oznacza to ponad 60-procentowy wzrost liczby rodzin z problemami wychowawczymi w ciągu pięciu lat.

Największy udział wśród rodzin doświadczających trudności mają rodziny niepełne – ich liczba wzrosła z 91 w 2020 roku do 148 w 2024 roku, co oznacza wzrost o około 63%. Choć liczbowo mniejsze, również rodziny wielodzietne wykazują niepokojący trend wzrostowy – z 30 w 2020 roku do 48 w 2024 roku, co stanowi wzrost o około 60%. Szczególnie niepokojące jest to, że od 2022 roku obserwuje się gwałtowne pogłębianie tego zjawiska w obu grupach.

Analiza tych danych wskazuje na narastanie problemów wychowawczych w Gminie Gołdap, które mogą być skutkiem m.in. pogarszającej się sytuacji ekonomicznej, skutków pandemii, wzrostu kosztów życia czy ograniczonej dostępności wsparcia instytucjonalnego. Rodziny niepełne stanowią grupę wymagającą szczególnej uwagi, jako że są najliczniejszą grupą beneficjentów pomocy społecznej. Jednak wzrost liczby rodzin wielodzietnych zmagających się z bezradnością także wymaga odpowiedniego rozpoznania i działań, gdyż może świadczyć o niewystarczającym objęciu tej grupy dotychczasowymi programami wsparcia.

Wnioskiem płynącym z analizy jest konieczność rozwoju programów wsparcia dla rodzin niepełnych, w tym wzmocnienia oferty poradnictwa, grup wsparcia jak również wdrożenia działań profilaktycznych skierowanych do rodzin wielodzietnych, takich jak edukacja rodziców czy wsparcie psychologiczne.

Wykres 15. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRIPS-03

W latach 2020–2024 widoczny jest systematyczny spadek liczby rodzin objętych świadczeniami ogółem – z 616 w 2020 roku do 499 w 2024 roku, co oznacza spadek o około 19%. Największy spadek dotyczy świadczeń pieniężnych, które zmniejszyły się z 483 w 2020 roku do 261 w 2024 roku, czyli aż o około 46%. Świadczenia niepieniężne również odnotowały spadek, choć mniej dynamiczny – z 376 w 2020 roku do 312 w 2024 roku, co oznacza spadek o około 17%. W analizowanym okresie nie występowały świadczenia przyznawane w ramach zadań zleconych, co oznacza, że całość pomocy była realizowana w ramach zadań własnych jednostki, z liczbą odpowiadającą świadczeniom ogółem w każdym roku. Szczególną uwagę zwraca kategoria pomocy udzielanej w ramach pracy socjalnej: w 2020 roku było to 474 rodzin, w 2021 roku nastąpił niewielki wzrost do 483, ale w 2022 roku nastąpił gwałtowny spadek

do 310. W latach 2023 i 2024 widać odbudowę tej formy pomocy – odpowiednio do 381 i 425 rodzin. Może to wskazywać na lepszą organizację pracy socjalnej po kryzysowym okresie lub na rosnące potrzeby wsparcia niematerialnego wśród rodzin. Ogólnie można stwierdzić, że zmienia się nie tylko liczba rodzin korzystających ze wsparcia, ale również struktura udzielanej pomocy – zauważalny jest spadek znaczenia pomocy pieniężnej na rzecz innych form świadczeń i pracy socjalnej.

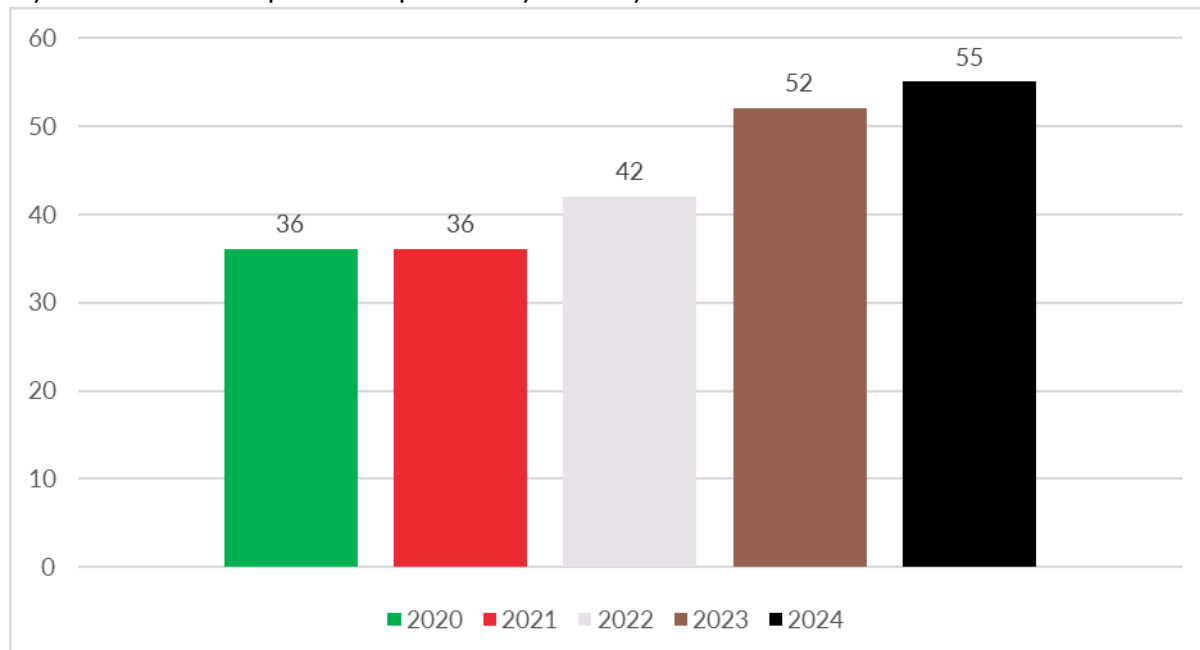
Tabela 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2020-2024

	Liczba rodzin				
	2020	2021	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	616	569	526	522	499
W tym:					
Świadczenia pieniężne	483	396	266	260	261
Świadczenia niepieniężne	376	356	337	348	312
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	616	596	526	522	499
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	474	483	310	381	425

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Dane, które przedstawia Wykres 16 ukazują, jak w latach 2020-2024 zmieniała się liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W pierwszych dwóch latach sytuacja była relatywnie stabilna – zarówno w 2020, jak i 2021 roku odnotowano po 36 takich rodzin. Od 2022 roku zaczął się jednak wyraźny wzrost: liczba rodzin wymagających wsparcia wzrosła najpierw do 42, a następnie w 2023 roku osiągnęła 52. Dane za 2024 rok pokazują dalsze pogorszenie sytuacji, gdy liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi wzrosła do 55. Wzrost obserwowany w ciągu całego analizowanego okresu wskazuje na narastanie problemów w funkcjonowaniu rodzin oraz rosnące potrzeby w zakresie wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej. Jeżeli tendencja ta będzie się utrzymywać, niezbędne stanie się rozwijanie działań profilaktycznych, wzmacnianie systemu wsparcia oraz intensyfikacja pracy z rodzinami w kryzysie.

Wykres 16. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w latach 2020-2024

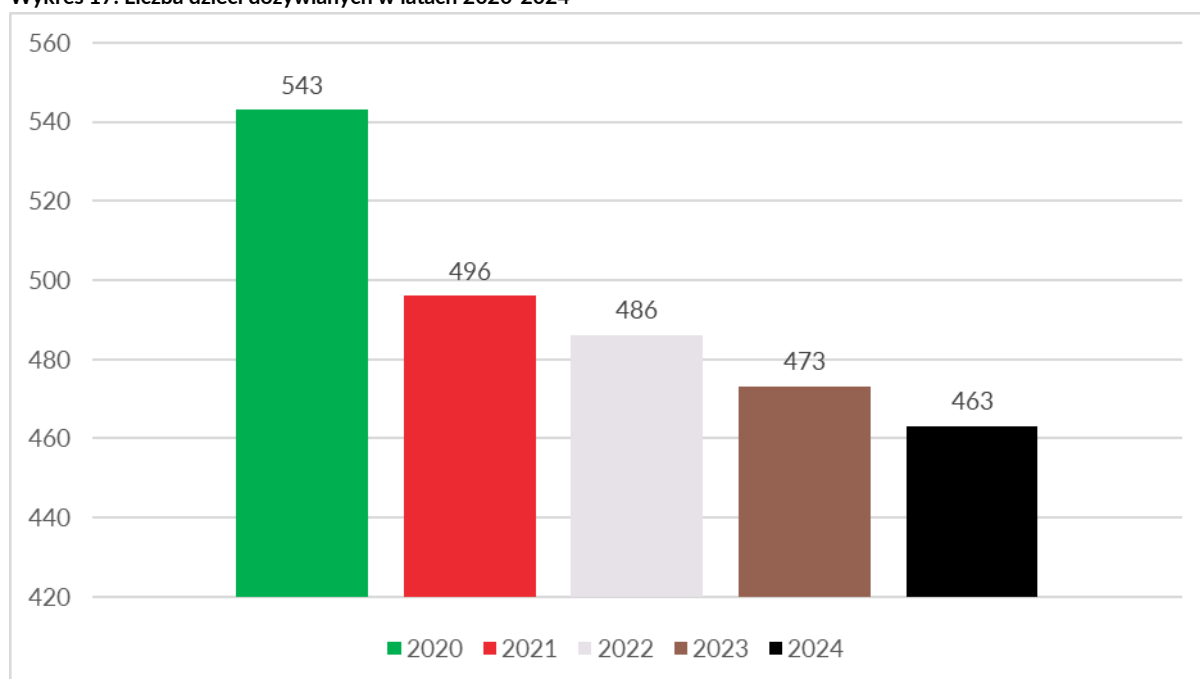

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Wykres 17 przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2020–2024. Dane jednoznacznie wskazują na stopniowy spadek liczby dożywianych dzieci. przedstawia liczbę

dzieci dożywianych w latach 2020–2024. Dane ukazują systematyczny spadek liczby dzieci objętych wsparciem w postaci dożywiania. W 2020 roku pomocą objęto 543 dzieci – była to najwyższa wartość w analizowanym okresie. W kolejnych latach liczba ta sukcesywnie malała: do 496 w 2021 roku oraz 486 w 2022 roku. Tendencja spadkowa utrzymała się również w 2023 roku, kiedy dożywianiem objęto 473 dzieci. Wstępne dane za 2024 rok wskazują na dalszy spadek do poziomu 463 dzieci. Obserwowany trend może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji materialnej rodzin, ale nie można wykluczyć także innych czynników, takich jak zmiany w zasadach kwalifikacji czy ograniczenia w dostępności programów wsparcia. Dlatego malejąca liczba dzieci objętych dożywianiem wymaga ostrożnej interpretacji – sam spadek nie musi oznaczać realnej poprawy warunków życia dzieci, lecz może wynikać z czynników administracyjnych lub organizacyjnych. W związku z tym konieczna jest dalsza analiza, aby właściwie ocenić przyczyny i konsekwencje tej tendencji.

Wykres 17. Liczba dzieci dożywianych w latach 2020-2024

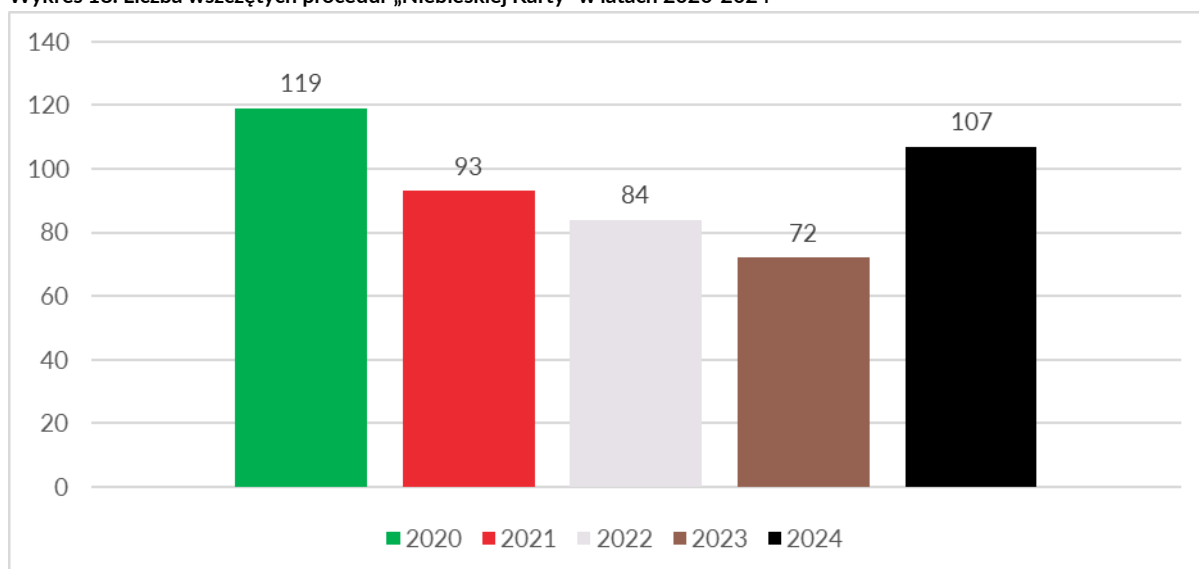

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

W latach 2020–2024 liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” wykazywała zmienny trend. W 2020 roku odnotowano 119 wszczętych procedur, natomiast w 2021 roku liczba ta spadła do 93. W kolejnym roku, 2022, nastąpił dalszy spadek do 84 przypadków, a w 2023 roku odnotowano najniższą wartość w analizowanym okresie – 72 procedury. W 2024 roku liczba wszczętych procedur ponownie wzrosła, osiągając poziom 107. Ogólnie widoczny jest początkowy spadek w latach 2020–2023, zakończony wyraźnym wzrostem w roku 2024.

W tej sytuacji widać, że niezbędne jest wsparcie specjalistów, którzy pomogą w diagnozowaniu problemu przemocy, udzielaniu pomocy rodzinom oraz podejmowaniu skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych.

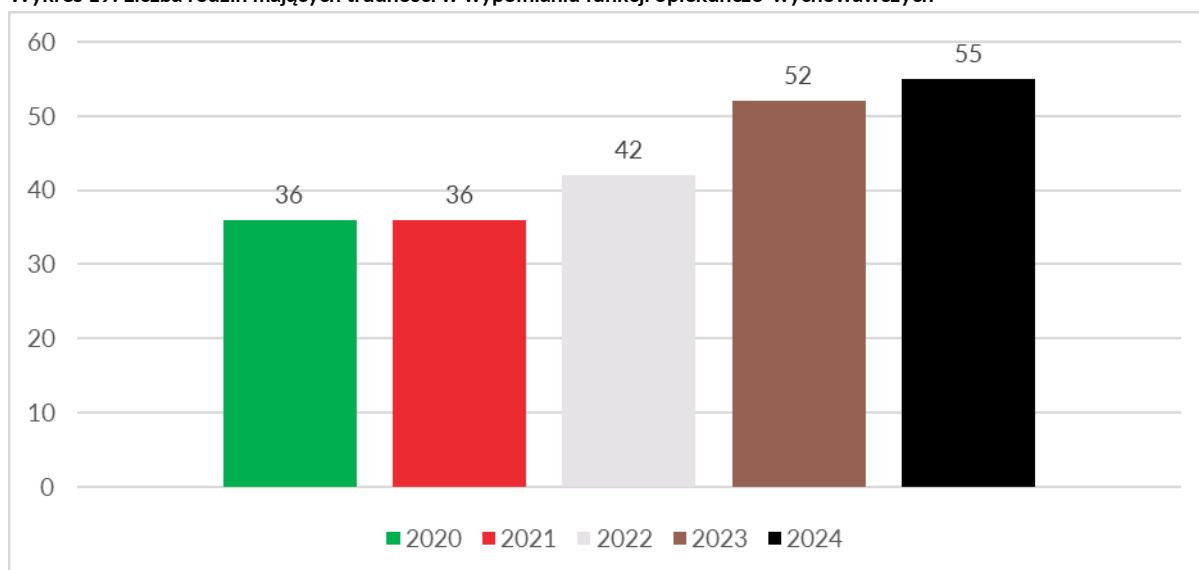
Wykres 18. Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap obserwuje się wyraźny wzrost liczby rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych – od 36 rodzin w 2020 i 2021 roku, przez 42 w 2022, aż do 52 w 2023 i 55 w 2024 roku (Wykres 19).

Wykres 19. Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap widoczna jest stopniowa zmiana w strukturze form pieczy zastępczej. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych utrzymywała się na stałym poziomie 1 dziecka rocznie w latach 2020–2023, jednak w 2024 roku wzrosła do 3, co może świadczyć o większym zaangażowaniu lub zwiększonej dostępności tej formy opieki. Znacznie bardziej dynamiczny wzrost odnotowano w rodzinach zastępczych niezawodowych – z 11 dzieci w 2020 roku do 19 w 2024, przy niemal corocznym wzroście, co sugeruje rosnącą rolę tej formy pieczy w systemie wsparcia. Również liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych wzrosła z 26 w 2020 roku do 37 w 2024, utrzymując się przez dwa lata (2022 i 2023) na poziomie 34, co może wskazywać na stabilność i kontynuację opieki w ramach rodzin biologicznych. Odwrotny trend obserwujemy w przypadku rodzinnego domu dziecka – liczba dzieci zmniejszyła się z 12 w 2020 roku do zaledwie 7 w 2024. Podobnie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, gdzie odnotowano wzrost z 7 dzieci w 2020 roku do 16 w 2022, po czym liczba ta ustabilizowała się na tym poziomie w kolejnych latach. Ogółem

w analizowanym okresie widać tendencję do zwiększania liczby dzieci objętych pieczęcią rodzinną pieczęcią zastępczą przy jednoczesnym spadku liczby dzieci przebywających w domu dziecka. Dane dotyczące pieczy zastępczej przedstawia Tabela 10.

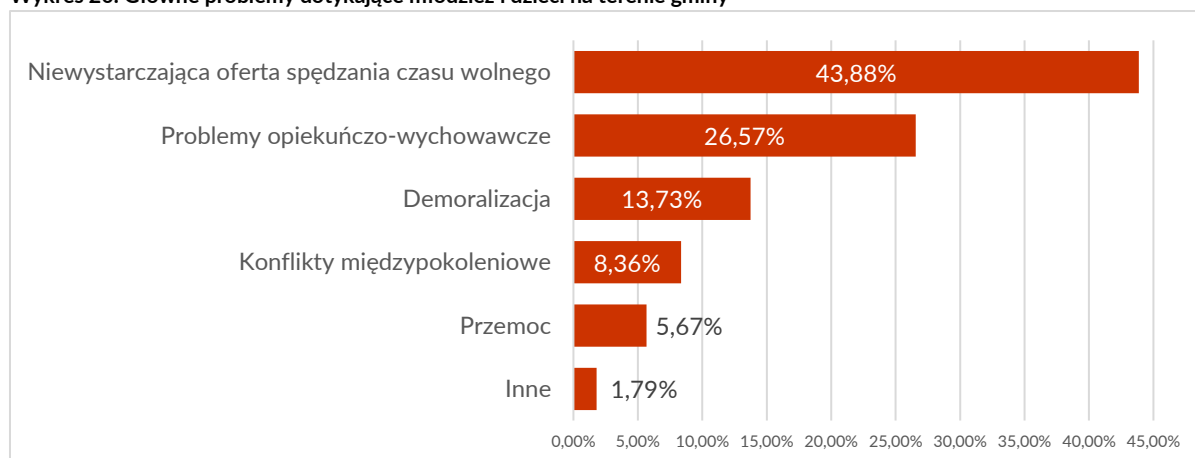
Tabela 10. Piecza zastępcza - wskaźniki w latach 2020-2024

	Liczba dzieci				
	2020	2021	2022	2023	2024
Rodzina zastępcza zawodowa	1	1	1	1	3
Rodzina zastępcza niezawodowa	11	15	14	17	19
Rodzina zastępcza spokrewniona	26	27	34	34	37
Rodzinny dom dziecka	12	13	10	9	7
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	7	10	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Według respondentów głównym problemem dotyczącym dzieci i młodzieży (Wykres 20) na terenie gminy była niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, która była wskazywana przez ok. 43,9% badanych. Zdaniem ankietowanych brak atrakcyjnych form aktywności pozalekcyjnej sprzyjał narastaniu innych trudności wychowawczych i społecznych. Kolejnym istotnym problemem były problemy opiekuńczo-wychowawcze, wskazywane przez ok. 26,6% respondentów. Odpowiedzi sugerowały potrzebę wzmocnienia wsparcia dla rodzin oraz działań skierowanych do rodziców i opiekunów. Respondenci wskazywali również na demoralizację dzieci i młodzieży (ok. 13,7%), konflikty międzypokoleniowe (ok. 8,4%) oraz przemoc (ok. 5,7%). Najczęściej wymieniane były inne problemy, które łącznie stanowiły 1,79% udzielonych odpowiedzi, należały jednak do nich głosy na temat łatwej dostępności do używek i braku świadomości na ich temat rodziców, a także postrzeganie dzieci i młodzieży jako potencjalnie uzależnionych od technologii. Podsumowując, w opinii respondentów najczęściej wskazywanymi problemami dzieci i młodzieży w gminie były braki w ofercie spędzania czasu wolnego oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze, natomiast zjawiska takie jak przemoc czy konflikty międzypokoleniowe były wskazywane zdecydowanie rzadziej.

Wykres 20. Główne problemy dotyczące młodzieży i dzieci na terenie gminy

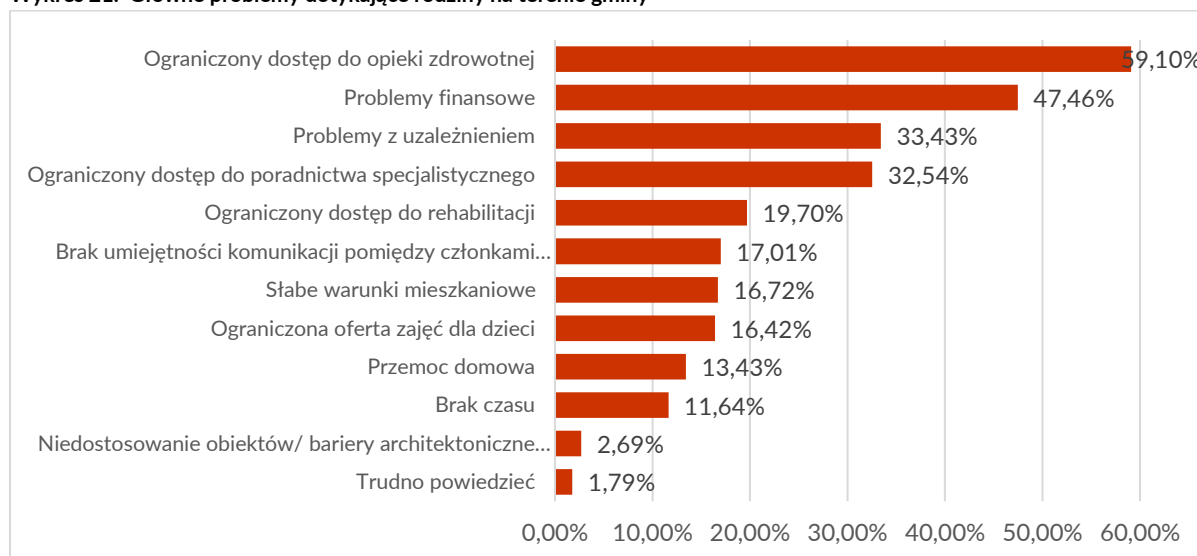

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Według respondentów głównym problemem dotyczącym rodziny (Wykres 21) na terenie Gminy Gołdap był ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, który był wskazywany przez ok. 59,1% badanych.. Kolejnym istotnym problemem były problemy finansowe, wskazywane przez ok. 47,5% respondentów. Relatywnie wysoki odsetek odpowiedzi dotyczył również problemów z uzależnieniami (ok. 33,4%) oraz ograniczonego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, który był wskazywany przez ok. 32,5% badanych. Istotnymi trudnościami były także ograniczony dostęp do rehabilitacji (ok. 19,7%), brak umiejętności komunikacji pomiędzy

członkami rodziny (ok. 17,0%), słabe warunki mieszkaniowe (ok. 16,7%) oraz ograniczona oferta zajęć dla dzieci (ok. 16,4%). Respondenci wskazywali również na przemoc domową (ok. 13,4%) oraz brak czasu jako problem (ok. 11,6%). Rzadziej wymieniane były niedostosowanie obiektów i bariery architektoniczne (ok. 2,7%) oraz odpowiedź „trudno powiedzieć” (ok. 1,8%).

Wykres 21. Główne problemy dotyczące rodziny na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

W Gminie Gołdap obserwuje się spadek liczby dzieci i przyrostu naturalnego, a większość rodzin to małżeństwa z jednym lub dwójką dzieci. Wzrosła liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zwłaszcza niepełnych i wielodzietnych. Spada liczba świadczeń pieniężnych, rośnie znaczenie pracy socjalnej i pieczy zastępczej. Główne problemy mieszkańców to ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, trudności finansowe i brak atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci. Wymaga to wzmocnienia wsparcia prorodzinnego i profilaktyki.

4.3. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

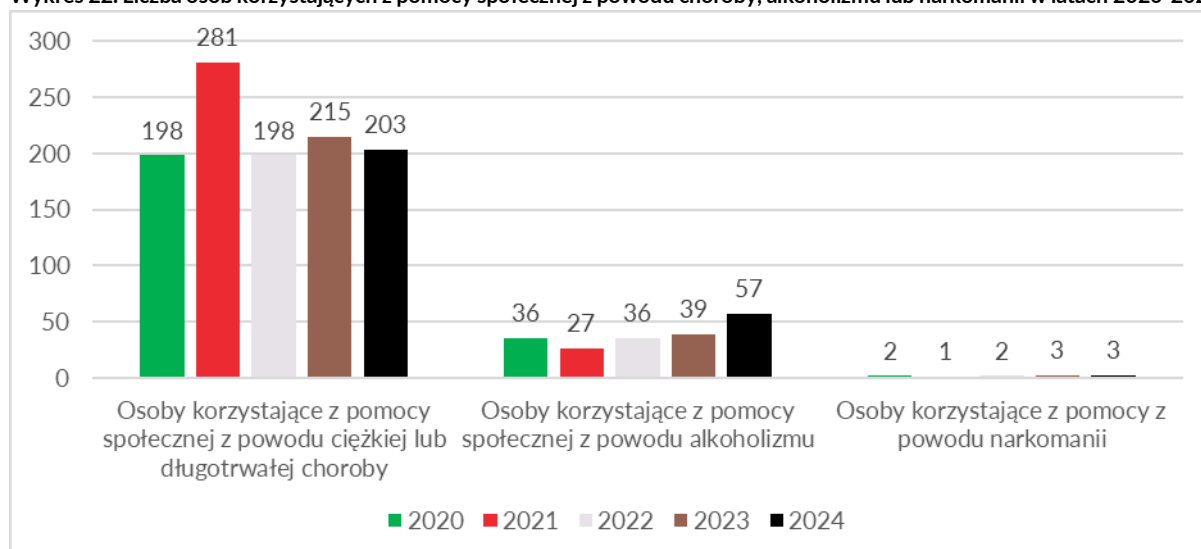
Promocja i ochrona zdrowia stanowią kluczowe elementy polityki społecznej i zdrowotnej, mające na celu nie tylko zapobieganie chorobom, lecz także wspieranie działań sprzyjających zdrowemu stylowi życia i poprawie jakości życia mieszkańców. Współczesne podejście do zdrowia zakłada konieczność łączenia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz systemowego wsparcia osób narażonych na czynniki ryzyka zdrowotnego. W rozdziale tym przedstawione zostaną lokalne inicjatywy z zakresu promocji zdrowia, dostępność opieki medycznej, działania profilaktyczne oraz programy wspierające zdrowie fizyczne i psychiczne mieszkańców. Szczególną uwagę poświęcono grupom wrażliwym, takim jak dzieci, osoby starsze czy osoby z niepełnosprawnościami, które wymagają dostosowanych i zintegrowanych form wsparcia.

W latach 2020–2024 dane przedstawione na wykresie ukazują zróżnicowane zmiany w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gołdap z powodu choroby oraz uzależnień (Wykres 22). Najliczniejszą grupę w każdym z analizowanych lat stanowili beneficjenci pomocy społecznej z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby. Ich liczba utrzymywała się na podobnym poziomie w 2020 (198 osób) i 2021 roku (również 198), by w 2022 gwałtownie wzrosnąć do 281 osób. W kolejnych latach odnotowano stopniowy spadek: 215 osób w 2023 roku i 203 w 2024, co może świadczyć o jednorazowym wzroście zapotrzebowania (np. na

skutek pandemii lub zmian systemowych), po którym sytuacja wróciła do względnej stabilności. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu była niższa, ale także ulegała zmianom. W 2020 roku wynosiła 36 osób, by spaść do 27 w 2021. Następnie nastąpił stopniowy wzrost: 36 w 2022, 39 w 2023 i aż 57 osób w 2024 roku. Tendencja ta może wskazywać na narastający problem uzależnień lub większą identyfikację i zgłaszanie przypadków przez służby społeczne. Pomoc społeczna z powodu narkomanii była świadczona stosunkowo nielicznej grupie – od 1 do 3 osób rocznie, bez wyraźnego trendu wzrostowego, co sugeruje, że problem ten pozostaje marginalny lub niewystarczająco rozpoznany w lokalnym systemie wsparcia.

Podsumowując, najpoważniejszym wyzwaniem w analizowanym okresie była pomoc dla osób przewlekle chorych i rosnąca liczba osób z problemem alkoholowym, przy jednoczesnym braku wsparcia specjalistycznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu choroby, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

W Gminie Gołdap funkcjonuje sieć placówek ochrony zdrowia obejmująca podstawową opiekę zdrowotną, poradnie specjalistyczne oraz apteki ogólnodostępne (Tabela 11). Kluczowym obszarem koncentracji usług medycznych jest ul. Słoneczna, gdzie zlokalizowana jest znaczna część placówek POZ, gabinetów specjalistycznych oraz apteka. W budynku przy ul. Słonecznej 9 działalność prowadzą m.in. poradnia podstawowej opieki zdrowotnej „Lekarze Rodzinni R. Sztabiński i partnerzy”, NZOZ Medicus prowadzony przez dr. Z. Sadowskiego, świadczący usługi z zakresu chirurgii ogólnej, a także NZOZ „Położnik” – Maciej Mańkowski. Pod tym samym adresem funkcjonuje również Apteka „START” (Samczuk i wsp.).

Pod adresem ul. Słoneczna 7 mieści się GoldMedica Sp. z o.o. – największy lokalny ośrodek medyczny obejmujący szpital (Izba Przyjęć Szpitala, Oddział Rehabilitacji Pulmonologicznej, Oddział Pediatriczny, Oddział Chirurgii 1 dnia / Blok Operacyjny) i poradnie specjalistyczne (Poradnia Chirurgii Ogólnej, Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Poradnia Kardiologiczna, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Poradnia Urologiczna, Poradnia Chorób Płuc, Poradnia rehabilitacyjna), pracownie (RTG, diagnostyki laboratoryjnej), Zakład Pielęgnacyjno- Opiekuńczy, Ośrodek Rehabilitacji Diennej, Dział Fizjoterapii, Hospicjum Domowe, Opieka Długoterminowa Domowa.

W gminie funkcjonuje również Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych „Puls” s.c. zlokalizowana przy ul. Warsztatowej 5. Na terenie miasta działają także indywidualne praktyki lekarskie, w tym gabinet lekarski Dariusza Chałasa (Poradnia Zdrowia Psychicznego) przy ul.

Wolności 15 oraz Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Ireny Bałdowskiej przy ul. Jaćwieskiej 4. Świadczenia z zakresu stomatologii realizowane są w poradni stomatologicznej przy ul. Żeromskiego 8a. Opieka zdrowotna dla mieszkańców obszarów wiejskich zapewniana jest m.in. przez NZOZ ADAMED s.c. (POZ) zlokalizowany w miejscowości Grabowo (Grabowo 27).

Dostęp do leków i wyrobów medycznych zapewnia sieć aptek działających na terenie Gołdapi, w tym DOZ Apteka „Familijna” przy Placu Zwycięstwa 18, Apteka „ANIA” przy ul. Wojska Polskiego 8 lok. 3, Apteka Słoneczna przy Placu Zwycięstwa 17a oraz Apteka Gemini przy ul. Paderewskiego 9.

Tabela 11. Przychodnie i apteki zlokalizowane na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1.	Lekarze Rodzinni R. Sztabiński i partnerzy (POZ)	ul. Słoneczna 9, Gołdap
2.	NZOZ Medicus / Dr. Z. Sadowski (chirurgia ogólna)	ul. Słoneczna 9, Gołdap
3.	GoldMedica Sp. z o.o.	ul. Słoneczna 7/9, Gołdap
4.	NZOZ „Położnik” – Maciej Mańkowski	ul. Słoneczna 9, Gołdap
5.	Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych „Puls” s.c.	ul. Warsztatowa 5, Gołdap
6.	Gabinet lekarski Dariusz Chałas (Poradnia Zdrowia Psychicznego)	ul. Wolności 15, Gołdap
7.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Irena Bałdowska	ul. Jaćwieska 4, Gołdap
8.	Poradnia stomatologiczna	ul. Żeromskiego 8a, Gołdap
9.	NZOZ ADAMED s.c. (POZ) w Grabowie	Grabowo 27, Gołdap
10.	DOZ Apteka „Familijna”	Plac Zwycięstwa 18, Gołdap
11.	Apteka „START” (Samczuk i wsp.)	ul. Słoneczna 9, Gołdap
12.	Apteka „ANIA”	ul. Wojska Polskiego 8 lok.3, Gołdap
13.	Apteka Słoneczna	Plac Zwycięstwa 17a, Gołdap
14.	Apteka Gemini	ul. Paderewskiego 9, Gołdap

Źródło: opracowanie własne

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap system ochrony zdrowia cechuje się stabilną infrastrukturą przy jednoczesnym wzroście liczby udzielanych świadczeń. Liczba przychodni medycznych w analizowanym okresie utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie – w 2020 roku funkcjonowało 8 przychodni, liczba ta spadła do 7 w latach 2021 i 2022, po czym ponownie wzrosła do 8 w 2023 i 2024 roku. Oznacza to, że sieć placówek medycznych została przywrócona do wcześniejszego poziomu po chwilowym ograniczeniu, co może być związane z reorganizacją w czasie pandemii lub konsolidacją usług. Znacznie większą dynamikę wykazano w liczbie udzielanych porad lekarskich. Od 121 827 porad w 2020 roku, ich liczba wzrosła każdego kolejnego roku – do 134 954 w 2021, 136 509 w 2022, 136 209 w 2023 i aż 142 088 w 2024 roku. Oznacza to wzrost o ponad 20 000 porad rocznie w ciągu pięciu lat (ponad 16%), co świadczy o rosnącym zapotrzebowaniu mieszkańców na świadczenia zdrowotne oraz o wysokim poziomie dostępności i wykorzystania usług medycznych.

Tabela 12. Dane dotyczące ochrony zdrowia w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Przychodnie	8	7	7	8	8
Porady lekarskie	121 827	134 954	136 509	136 209	142 088
Apteka lub punkt apteczny	5	4	4	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kwestii liczby aptek i punktów aptecznych, odnotowano lekką zmienność – z 5 placówek w 2020 roku do 4 w latach 2021 i 2022, po czym ich liczba powróciła do 5 w 2023 i 2024 roku. Oznacza to, że dostępność leków i produktów leczniczych została utrzymana na niezmiennym poziomie, choć okresowy spadek mógł wpłynąć na lokalne obciążenie istniejących punktów.

Tabela 13. Programy z zakresu promocji zdrowia w latach 2020-2024

lp	Programy z zakresu promocji zdrowia		Lata funkcjonowania
1	Program szczepień przeciw grypie i meningokokom BC	Profilaktyka chorób zakaźnych u starszych (grypa) i dzieci (meningokoki B)	2020
2	Kontynuacja szczepień profilaktycznych (grypa i meningokoki)	Kontynuacja działań profilaktycznych dotyczących zakażeń	2021
3	Gminny program szczepień przeciw grypie „Grypa 65+”	Deklarowany dla osób powyżej 65 roku życia	2022
4	Program „Grypa 65+” (szczepienia sezonowe)	Profilaktyka dla seniorów – kontynuacja w sezonie grypowym	2023
5	Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030	Profilaktyka zaburzeń psychicznych, promocja zdrowia psychicznego wszystkich mieszkańców powiatu	2023-2030
6	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Edukacja, interwencje profilaktyczne w zakresie uzależnień, kampanie, współpraca ze szkołami i organizacjami	2020-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS na podstawie Zestawienie informacji o raportach końcowych z realizacji programów polityki zdrowotnej, działań przeprowadzanych w ramach programów oraz warunków realizacji, Warszawa 2025r.)

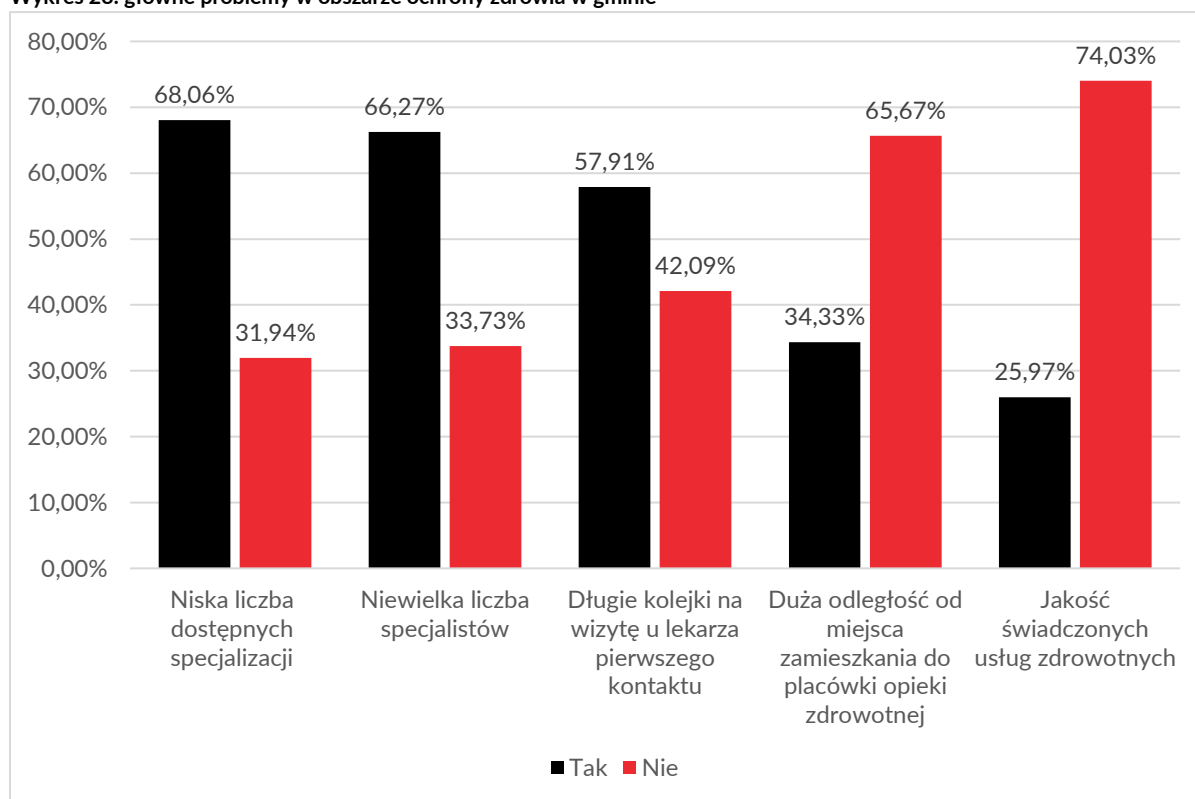
Na podstawie dostępnych informacji, w Gminie Gołdap w latach 2020–2024 prowadzono działania prozdrowotne w ramach promocji zdrowia i profilaktyki. Najważniejszymi inicjatywami były szczepienia przeciw grypie dla osób 65+ oraz przeciw meningokokom B przeznaczone dla dzieci i dorosłych, realizowane w kolejnych sezonach – programy te były częścią gminnej polityki zdrowotnej zgłoszonej do AOTMiT (Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji). Od 2020 roku przyjęto Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, w ramach którego prowadzono m.in. edukację zdrowego odżywiania pod hasłem „Stawiam na zdrowie – moje drugie śniadanie”. W roku 2023 Rada Powiatu Gołdapi przyjęła Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030, będący kontynuacją wcześniejszego programu z lat 2017–2022; program koncentruje się na promocji zdrowia psychicznego, profilaktyce zaburzeń i zapewnieniu wsparcia osobom z problemami psychicznymi poprzez instytucje takie jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Gołdapi, Środowiskowy Dom Samopomocy „Słoneczny Dom” w Gołdapi i inne lokalne podmioty społeczne.

W Gołdapi funkcjonuje Dzielnica Uzdrawiskowa - Mazurskie tężnie solankowe, Pijalnia Wód Mineralnych i Lecznicznych, Grota solna i mini-tężnie, Mini, a także Sanatorium i usługi spa & wellness. Ponadto Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Gołdapi realizuje na poziomie lokalnym wojewódzkie programy profilaktyczne, takie jak „Czyste powietrze wokół nas”, „Bieg po zdrowie”, „Trzymaj Formę”, akcje edukacyjne dotyczące HIV/AIDS, HPV, profilaktyki chorób zakaźnych i zdrowego stylu życia skierowane do różnych grup wiekowych, w tym uczniów, rodziców i seniorów. W rezultacie Gmina Gołdap prowadziła kompleksowe działania w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i wsparcia społecznego – od

szczepień, poprzez edukację żywieniową i przeciwdziałanie uzależnieniom, po programy wspierające zdrowie psychiczne i seniorów.

Respondenci wskazali kilka istotnych dla nich problemów w obszarze ochrony zdrowia w Gminie Gołdap (Wykres 23). Najczęściej wskazywaną kwestią była niska liczba dostępnych specjalizacji, którą jako problem wskazało ok. 68% badanych. Niewiele rzadziej respondenci zwracali uwagę na niewielką liczbę specjalistów – problem ten dostrzega ok. 66,3% ankietowanych. Kolejnym istotnym utrudnieniem są długie kolejki na wizytę u lekarza pierwszego kontaktu, na co wskazało ok. 57,9% respondentów. Znacznie rzadziej za problem wskazywana była duża odległość od miejsca zamieszkania do placówki opieki zdrowotnej – odpowiedź potwierdzającą wybrało ok. 34,3% badanych. Najmniej krytycznie oceniana była jakość świadczonych usług zdrowotnych – niespełna 26% respondentów uznało ją za problem, podczas gdy stosunkowa większość (ok. 74%) nie postrzega jej jako istotnego mankamentu.

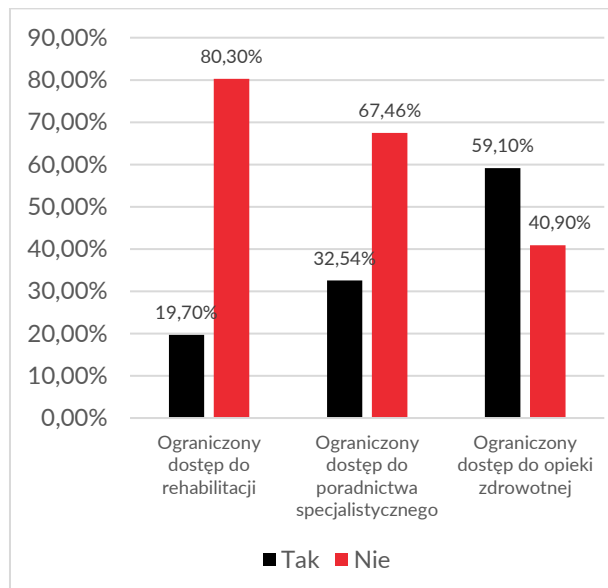
Wykres 23. główne problemy w obszarze ochrony zdrowia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

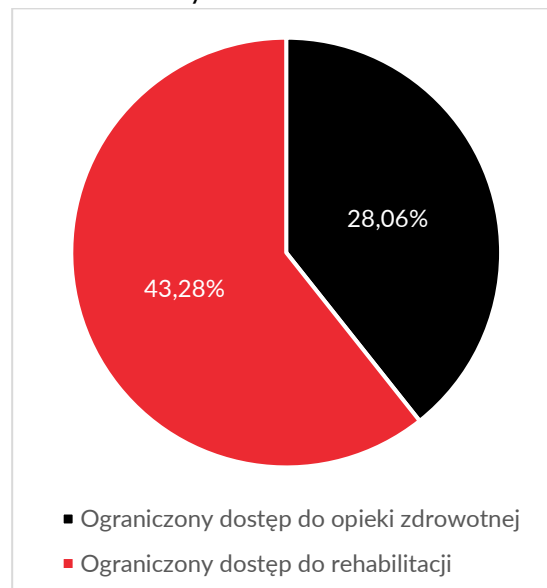
Z perspektywy mieszkańców, rodziny najrzadziej zmagają się z ograniczonym dostępem do rehabilitacji (80,3% wskazań), następnie z ograniczonym dostępem do poradnictwa specjalistycznego. Jednak ponad połowa respondentów jako problem rodzin określiła ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej ogółem (Wykres 24). Z perspektywy osób niepełnosprawnych ograniczony dostęp do rehabilitacji jest stosunkowo bardziej dotykającym problemem, na co może wskazywać ponad 40% wskazań pozytywnych. Ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej w tym przypadku respondenci ocenili jako problematyczny w ok. 28% odpowiedziach pozytywnych. Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 25.

Wykres 24. Główne problemy rodzin w obszarze ochrony zdrowia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Wykres 25. Główne problemy osób niepełnosprawnych w obszarze ochrony zdrowia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

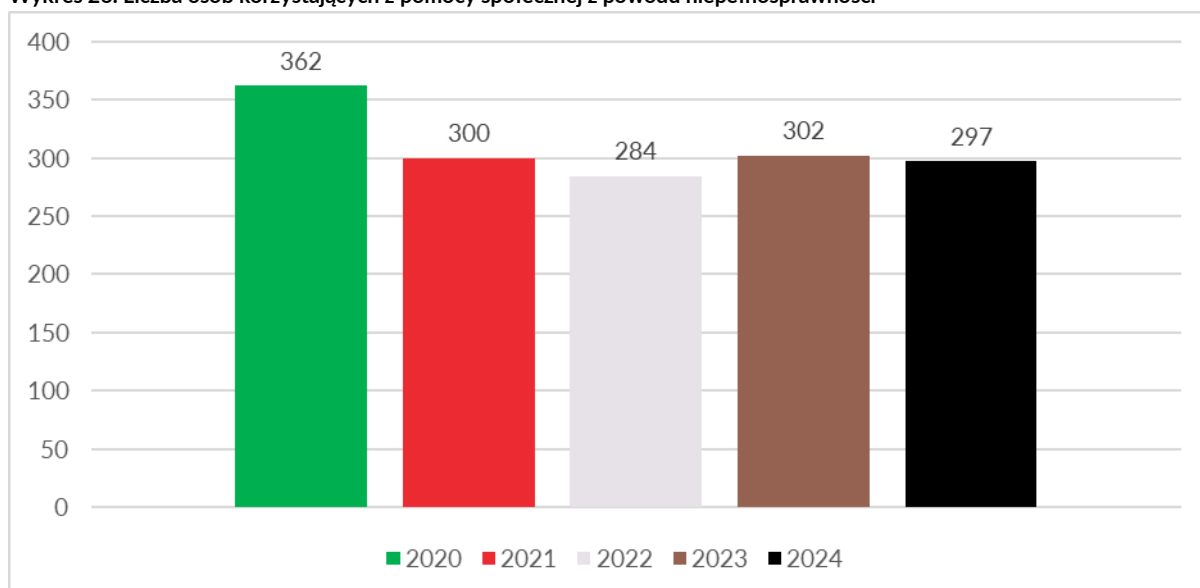
WNIOSKI

Gmina Gołdap prowadzi kompleksową politykę zdrowotną obejmującą promocję zdrowia, profilaktykę, dostęp do opieki medycznej i wsparcie dla grup wrażliwych (dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami). W latach 2020–2024 najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej z powodu chorób przewlekłych, a liczba osób z problemem alkoholowym wzrosła. System ochrony zdrowia obejmuje sieć przychodni, poradni specjalistycznych i aptek, a liczba udzielanych porad lekarskich wzrosła o ponad 16%. Realizowane były także szczepienia, programy profilaktyczne, edukacja zdrowotna i wsparcie psychiczne. Respondenci wskazali główne problemy: brak specjalistów i specjalizacji, długie kolejki do lekarzy oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

4.4. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

Wspieranie osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów stanowi jeden z priorytetowych obszarów polityki społecznej na poziomie lokalnym. Starzejące się społeczeństwo oraz rosnące potrzeby osób z ograniczoną sprawnością wymagają kompleksowych i zintegrowanych działań, które zapewnią tym grupom godne warunki życia, aktywność społeczną, dostęp do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, a także poczucie bezpieczeństwa i przynależności. W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną formy wsparcia realizowane w gminie, zarówno w ramach pomocy instytucjonalnej, jak i środowiskowej – obejmujące usługi opiekuńcze, asystenckie, specjalistyczne oraz działania aktywizujące i integracyjne. Szczególna uwaga poświęcona zostanie roli lokalnych instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i programów rządowych, które wspólnie tworzą system wsparcia dostosowany do indywidualnych potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.

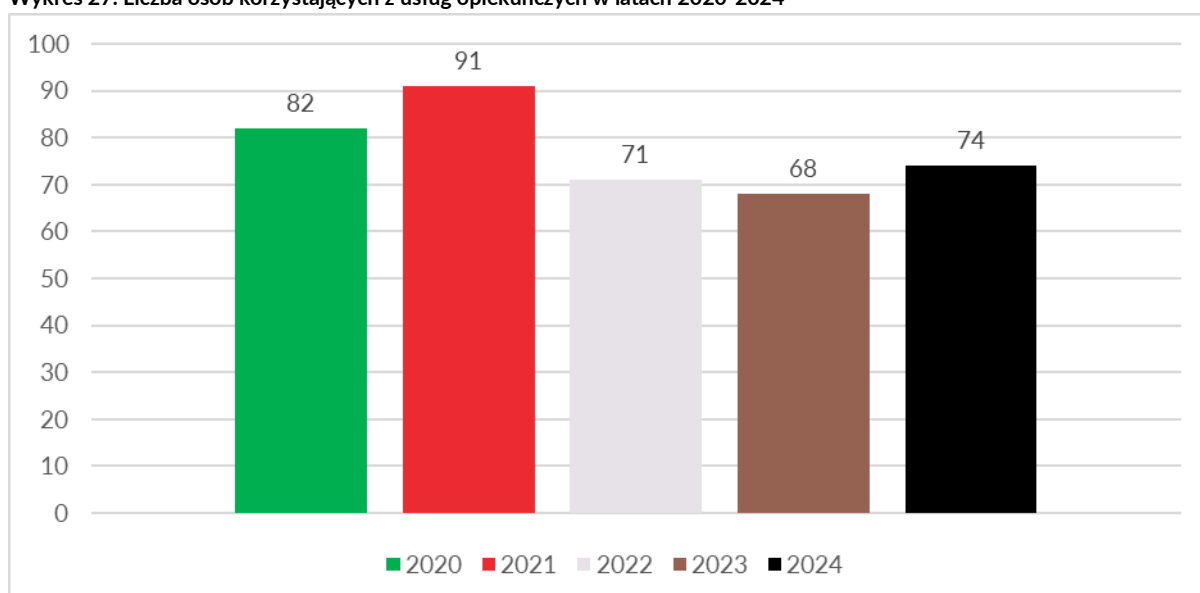
Wykres 26. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

Wykres 27 przedstawia liczbę osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020–2024. Analiza danych ukazuje wyraźne wahania w liczbie beneficjentów tych usług na przestrzeni pięciu lat. W 2020 roku z usług opiekuńczych skorzystały 82 osoby. W kolejnym roku, 2021, nastąpił znaczący wzrost do 91 osób, co stanowi najwyższy poziom w analizowanym okresie. Wzrost ten był wynikiem realizacji projekt „Wsparcie podopiecznych oraz pracowników OPS w Gołdapi w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19 realizowany w latach 2020-2021, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, które zwiększyły dostępność usług opiekuńczych dla szerszej grupy mieszkańców. Od 2022 roku obserwujemy spadek liczby korzystających – najpierw do 71 osób, a następnie do 68 w 2023 roku. W 2024 roku liczba ta wzrosła nieznacznie do 74 osób. Kluczowy wpływ na te zmiany miała realizacja programów wspierających opiekę nad osobami potrzebującymi tj.: Program „Opieka 75+”, Program „Korpus Wsparcia Seniorów” Moduł II, Program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, Program „Opieka Wytchnieniowa”.

Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Gmina Gołdap realizuje wiele działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb i sytuacji życiowej m.in.:

- usługi opiekuńcze realizowane w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych, obejmują pomoc w codziennych czynnościach (np. utrzymanie higieny, przygotowanie posiłków, zakupy);
- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, umożliwiającą osobom z niepełnosprawnościami bardziej samodzielne funkcjonowanie poprzez zapewnienie wsparcia w przemieszczaniu się, komunikacji i załatwianiu spraw życia codziennego;
- opieka wytchnieniowa celem tej formy wsparcia jest czasowe odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami w codziennej opiece, program jest również finansowany z Funduszu Solidarnościowego;
- transport osób z niepełnosprawnościami Gmina Gołdap zapewnia możliwość dowozu dzieci i młodzieży z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego do szkół oraz wspiera mobilność dorosłych poprzez dofinansowanie usług transportowych;
- wsparcie instytucjonalne i współpraca z organizacjami pozarządowymi Gmina Gołdap współpracuje z lokalnymi stowarzyszeniami i fundacjami, takimi jak np. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Klub Integracji Społecznej czy Środowiskowy Dom Samopomocy, które oferują wsparcie w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej;
- programy i projekty zewnętrzne ze środków z funduszy unijnych oraz krajowych na realizację projektów społecznych, które obejmują m.in. szkolenia, aktywizację zawodową, rehabilitację oraz usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 14. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami

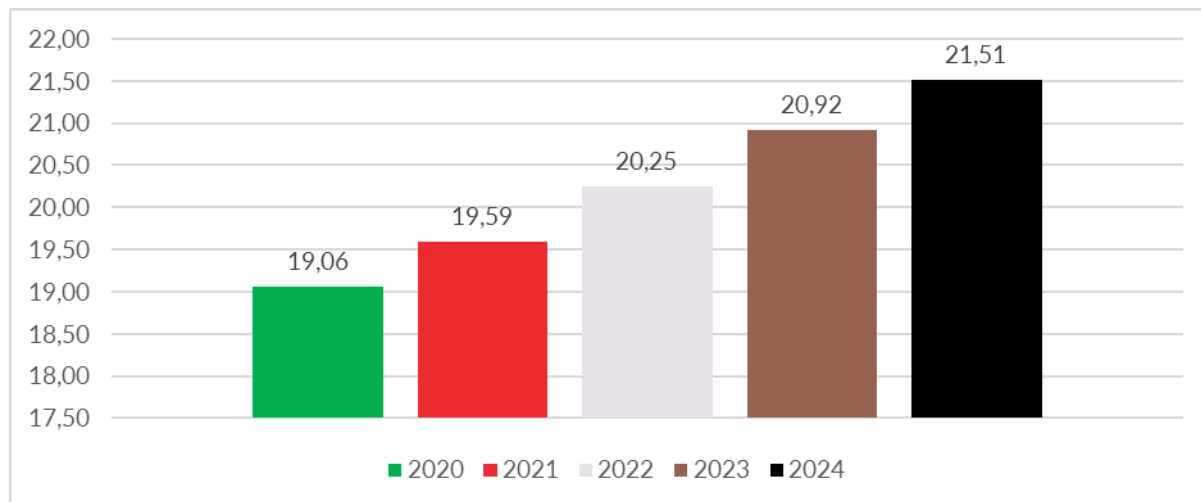
L.P.	Usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami	Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi
1	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	OPS w Gołdapi
2	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością.	OPS w Gołdapi, PCPR w Gołdapi
3	Opieka wytchnieniowa.	OPS w Gołdapi
4	Pomoc uczestnikom w zdobywaniu i przywracaniu umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia lub radzenia sobie w życiu codziennym	Caritas Diecezji Ełckiej Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołdapi
5	Pomocy w zakresie przystosowania do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.	Środowiskowy Dom Samopomocy „Stoneczny Dom” w Gołdapi
6	Pomoc w integracji osób z podobnymi trudnościami życiowymi, w samoorganizacji, podejmowaniu inicjatyw i przedsięwzięć związanych z aktywizacją zawodową, wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego, terapeutycznego oraz samopomocy.	Klub Integracji Społecznej w Gołdapi

Źródło: opracowanie własne - dane OPS

Wykres 28 przedstawia odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Gołdap w latach 2020-2024. Dane wskazują na systematyczny wzrost udziału seniorów w strukturze demograficznej gminy. W 2020 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 19,06% populacji. W kolejnych latach udział ten sukcesywnie się zwiększał: do 19,59% w 2021 roku oraz 20,25% w roku 2022. Trend wzrostowy utrzymał się również w 2023 roku, gdy odsetek osób starszych wyniósł 20,92%. W 2024 roku wartość ta osiągnęła 21,51%, co oznacza najwyższy poziom w analizowanym okresie. Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym jest jednym z kluczowych wskaźników starzenia się społeczeństwa. Świadczy on o pogłębianiu się zmian demograficznych, które mogą mieć znaczące konsekwencje dla funkcjonowania gminy – m.in. wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne i opiekuńcze, konieczność dostosowania

infrastruktury społecznej oraz zwiększoną presję na lokalny system pomocy społecznej. Jeżeli tendencja ta będzie się utrzymywać, wyzwania związane ze starzeniem się populacji będą wymagały coraz bardziej kompleksowych działań i długofalowego planowania.

Wykres 28. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Gołdap w latach 2020-2024[%]

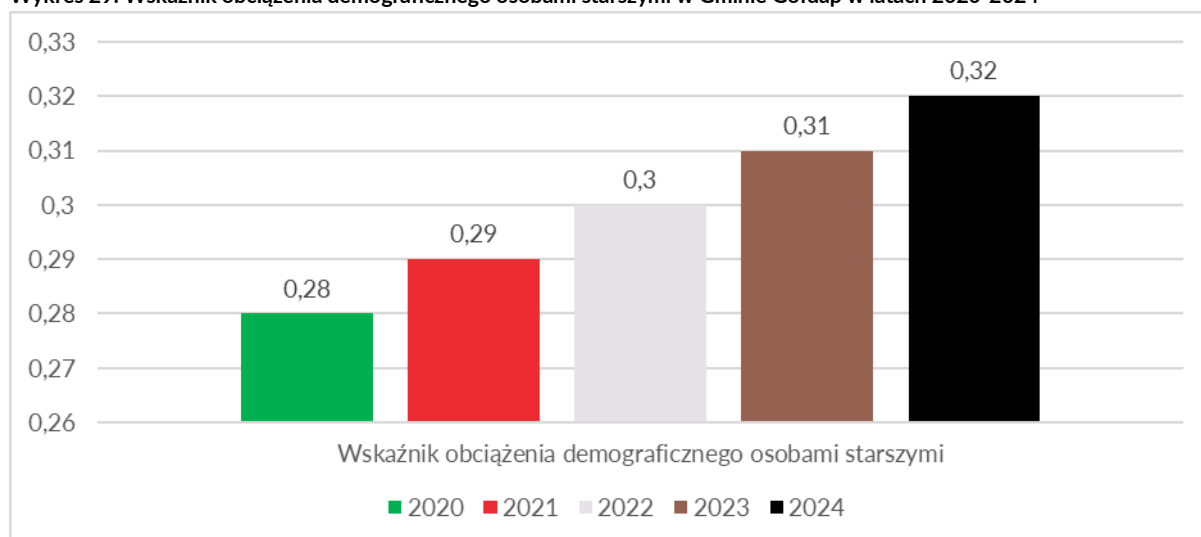

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 29 przedstawia wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Gołdap w latach 2020–2024. Dane wskazują na systematyczny wzrost presji demograficznej wynikającej ze starzenia się populacji. W 2020 roku wskaźnik ten wynosił 0,28, oznaczając stosunek 28 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2021 roku wartość wzrosła do 0,29, a w 2022 roku osiągnęła 0,30. Tendencja wzrostowa była kontynuowana również w kolejnych latach. W 2023 roku wskaźnik wyniósł 0,31, a w 2024 roku osiągnął poziom 0,32, będący najwyższą wartością w analizowanym okresie.

Stały wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego może świadczyć o narastających wyzwaniach związanych z zapewnieniem opieki, wsparcia i odpowiedniej infrastruktury dla rosnącej grupy osób starszych. Oznacza to zwiększające się obciążenie ekonomiczne i organizacyjne dla mieszkańców w wieku produkcyjnym, jak również konieczność dostosowania usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych. Jeśli trend ten będzie się utrzymywać, gmina będzie musiała podejmować coraz bardziej kompleksowe działania ukierunkowane na rozwój polityki senioralnej oraz wspieranie równowagi międzypokoleniowej.

Wykres 29. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Gołdap w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Gminie Gołdap funkcjonuje zróżnicowana oferta usług skierowanych do osób starszych, realizowana zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe. Zakres wsparcia obejmuje zarówno opiekę podstawową, jak i aktywizację społeczną i kulturalną seniorów. Podstawowe potrzeby opiekuńcze zaspokajają Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi, który realizuje usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz rozwiązanie w postaci usługi teleopieki – opasek bezpieczeństwa z przyciskiem SOS, umożliwiającymi całodobowy monitoring i szybkie wezwanie pomocy. Te formy wsparcia są szczególnie istotne dla osób samotnych, niesamodzielnych lub zagrożonych wykluczeniem zdrowotnym.

Równocześnie funkcjonuje szeroka oferta zajęć aktywizujących, realizowana przez trzy organizacje społeczne. Stowarzyszenie Gołdapski Uniwersytet Trzeciego Wieku oferuje wykłady oraz zajęcia komputerowe, kulinarne, sportowe, muzyczne i rękodzielnicze – co stanowi kompleksową ofertę rozwojową i edukacyjną dla seniorów. Klub Seniora „Wrzos” koncentruje się na zajęciach muzycznych i rękodzielniczych, tworząc przestrzeń do integracji i rozwijania pasji. Podobny charakter działalności prowadzi Gołdapski Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, który organizuje wydarzenia o charakterze kulturalnym i artystycznym, również z naciskiem na muzykę i rękodzieło.

Tabela 15. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób starszych

L.P.	Usługi skierowane do osób starszych	Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi
1	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	OPS w Gołdapi
2	Usługi teleopieki - opaski bezpieczeństwa z przyciskiem SOS do całodobowego monitoringu.	OPS w Gołdapi
3	Wykłady, zajęcia komputerowe, kulinarne, sportowe, muzyczne, rękodzieło, wycieczki krajowe i zagraniczne.	Stowarzyszenie Gołdapski Uniwersytet Trzeciego Wieku
4	Zajęcia muzyczne, rękodzieło.	Stowarzyszenie Klub Seniora "Wrzos"
5.	Prowadzi działalność kulturalną i artystyczną, organizują zajęcia muzycznych i rękodzieła.	Gołdapski Oddział Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

W latach 2020–2024 obserwuje się stopniowy spadek liczby osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej (DPS), z 31 osób w roku 2020 do 22 osób w roku 2024. Mimo zmniejszającej się liczby mieszkańców, całkowita odpłatność ponoszona przez gminę systematycznie rosła – z poziomu 914 835 zł w 2020 roku do 1 160 136 zł w roku 2024. Wzrost ten przekłada się również na znaczący wzrost średniego kosztu przypadającego na jedną osobę – z 2 459,23 zł w 2020 roku do 4 394,45 zł w 2024 roku. Taka tendencja świadczy o rosnących kosztach utrzymania mieszkańców DPS, wynikających m.in. z inflacji, podnoszenia standardów opieki, a także większego udziału gminy w finansowaniu usług. Pomimo mniejszej liczby podopiecznych, obciążenie budżetu gminy z tytułu DPS nie maleje, a wręcz przeciwnie – rośnie, co może wymagać dalszych analiz i optymalizacji polityki społecznej.

Tabela 16. Liczba mieszkańców przebywających w Domu Pomocy Społecznej oraz odpłatność za pobyt w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	31	32	30	28	22
Odpłatność gminy [zł]	914 835	1 033 702	1 064 138	1 169 499	1 160 136

	2020	2021	2022	2023	2024
Średnia odpłatność w przeliczeniu na 1 osobę	2 459,23	2 691,93	2 955,94	3 480,65	4 394,45

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Tabela 17. Miejsca użyteczności publicznej zapewniające dostępność dla osób z niepełnosprawnościami

L.P.	Obiekt	Adres
1	Urząd Miejski w Gołdapi	Plac Zwycięstwa 14, 19-500 Gołdap
2	Starostwo Powiatowe w Gołdapi	ul. Krótka 1, 19-500 Gołdap
3	Biblioteka Publiczna w Gołdap	Partyzantów 31, 19-500 Gołdap
4	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi	ul. Jaćwieska 14a, 19-500 Gołdap
5	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi	ul. Jaćwieska 9, 19-500 Gołdap
6	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gołdapi (OSiR)	ul. Stadionowa 5A, 19-500 Gołdap
7	Dom Kultury w Gołdapi	ul. Krótka 2, 19-500 Gołdap

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Wszystkie powyższe placówki wdrożyły rozwiązania zapewniające dostępność dla osób z ograniczoną mobilnością lub innymi rodzajami niepełnosprawności. Obiekty wyposażone są w podjazdy, szerokie wejścia oraz – w przypadku niektórych z nich – platformy schodowe. Co istotne, nawet tam, gdzie brak jest windy, organizacja pracy została dostosowana w taki sposób, aby każda osoba mogła zostać obsłużona bez barier – pracownicy schodzą do interesanta lub zapewniana jest możliwość załatwienia sprawy na parterze. Dzięki temu żadna osoba z niepełnosprawnością nie jest wykluczona z możliwości korzystania z usług administracyjnych i pomocowych oferowanych przez Gminę Gołdap.

Tabela 18 przedstawia wykaz funkcjonujących w Gminie Gołdap połączeń komunikacji publicznej, które można uznać za podstawową ofertę transportową. Wszystkie trzy linie mają charakter linii zwykłych (oznaczenie: Z), kursujących od poniedziałku do soboty, co zapewnia minimalny poziom dostępności transportu zbiorowego dla mieszkańców gminy w ciągu większości dni roboczych. Cena biletu jednonprzejazdowego wynosi 3 zł, co należy uznać za relatywnie niski koszt, istotny szczególnie dla użytkowników o ograniczonych dochodach.

W tabeli uwzględniono trzy linie komunikacji publicznej funkcjonujące w Gminie Gołdap, które pełnią rolę podstawowych połączeń transportowych, potencjalnie istotnych z perspektywy osób z ograniczoną mobilnością. Linia Gołdap – Kośmidry – Gołdap łączy centralny punkt miasta (Plac Zwycięstwa) z miejscowością Kośmidry, położoną na obszarze wiejskim gminy, co zapewnia transport zbiorowy dla mieszkańców wsi i osób zamieszkujących obszary poza zwartą zabudową miejską. Linia Gołdap – Osiedle II – Gołdap obsługuje połączenie wewnątrzmięskie pomiędzy centrum Gołdapi a Osiedlem II – strefą zabudowy mieszkaniowej, ułatwiając dojazd do usług i instytucji miejskich. Natomiast trasa Gołdap – Mazurskie Tężnie Solankowe – Leśny Zakątek – Gołdap przebiega przez obszary miejskie w pobliżu kompleksu tężni solankowych i prowadzi dalej do Leśnego Zakątka – rejonu rekreacyjno-wypoczynkowego na obrzeżach gminy. Taka konfiguracja tras integruje transport publiczny zarówno w obrębie miasta, jak i pomiędzy centralnymi funkcjami usługowymi a peryferyjnymi obszarami o charakterze mieszkaniowym, usługowym i rekreacyjnym. Mimo to oferta komunikacyjna nie obejmuje wszystkich osiedli i wsi gminy, co może wskazywać na potencjalne obszary wykluczenia komunikacyjnego, szczególnie tam, gdzie brak jest alternatywnych środków transportu zbiorowego.

Wskazane połączenia stanowią podstawowy element redukcji barier komunikacyjnych w gminie, jednak analiza traseologiczna wskazuje, że oferta obejmuje jedynie wybrane kierunki i nie zapewnia równomiernego zasięgu przestrzennego. Linie obsługują głównie obszary o wyższej koncentracji zabudowy oraz najważniejsze funkcje miejskie, co oznacza, że poza rejonami tras mogą występować obszary potencjalnie wykluczone komunikacyjnie, zwłaszcza na peryferiach gminy oraz w mniejszych osiedlach oddalonych od głównych ciągów drogowych. Brak kursów w niedziele również może stanowić ograniczenie, szczególnie dla osób, które korzystają z transportu publicznego w celu dotarcia do usług, wydarzeń społecznych czy miejsc kultu religijnego.

Tabela 18. Połączenia komunikacyjne dostosowane do osób z niepełnosprawnościami oraz starszych

L.P.	Połączenia	Przystanki	Dni kursowania	Oznaczenie	Cena biletu
1	Gołdap - Kośmidry - Gołdap	Gołdap, Plac Zwycięstwa - ul. Żeromskiego - Kośmidry (centrum)	poniedziałek - sobota	Z - linia zwykła	3 zł
2	Gołdap - Osiedle II - Gołdap	Gołdap, Plac Zwycięstwa - Gołdap, W. Polskiego - Osiedle II	poniedziałek - sobota	Z - linia zwykła	3 zł
3	Gołdap - Mazurskie Tężnie Solankowe - Leśny Zakątek - Gołdap	Gołdap, Polna - Plac Zwycięstwa - ul. Paderewskiego - Tężnie - Leśny Zakątek Leśny Zakątek - ul. Wczasowa Sanatorium - ul. 1 maja (kościół) - ul. 1 maja (SP2) - ul. Paderewskiego - Plac Zwycięstwa	poniedziałek - sobota	Z - linia zwykła	3 zł

Źródło: opracowanie własne

Najczęściej wskazywanymi problemami osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Gołdap (Wykres 30) były ograniczony dostęp do rehabilitacji (ok. 43,3%) oraz wykluczenie komunikacyjne (ok. 42,1%). Wysoki odsetek wskazań dotyczył również ograniczonego dostępu do opieki zdrowotnej (ok. 28,1%) oraz problemów o charakterze społecznym i ekonomicznym, takich jak samotność i problemy finansowe (po ok. 25,1%). Istotną barierą okazał się także brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, na który wskazało ok. 16,7% respondentów, a także brak zorganizowanych form wsparcia (ok. 13,1%). Na niedostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz bariery architektoniczne zwróciło uwagę ok. 12,8% badanych, natomiast izolację od społeczeństwa i brak możliwości uczestnictwa w życiu gminy – ok. 11,6%. Rzadziej wskazywano na nietolerancję i dyskryminację (8,4%). Jednocześnie 15,2% respondentów miało trudność z jednoznacznym określeniem głównych problemów tej grupy. Uzyskane wyniki wskazywały, że kluczowe trudności osób z niepełnosprawnościami w gminie Gołdap mają charakter infrastrukturalny, komunikacyjny i zdrowotny, przy jednoczesnym występowaniu barier społecznych i ekonomicznych.

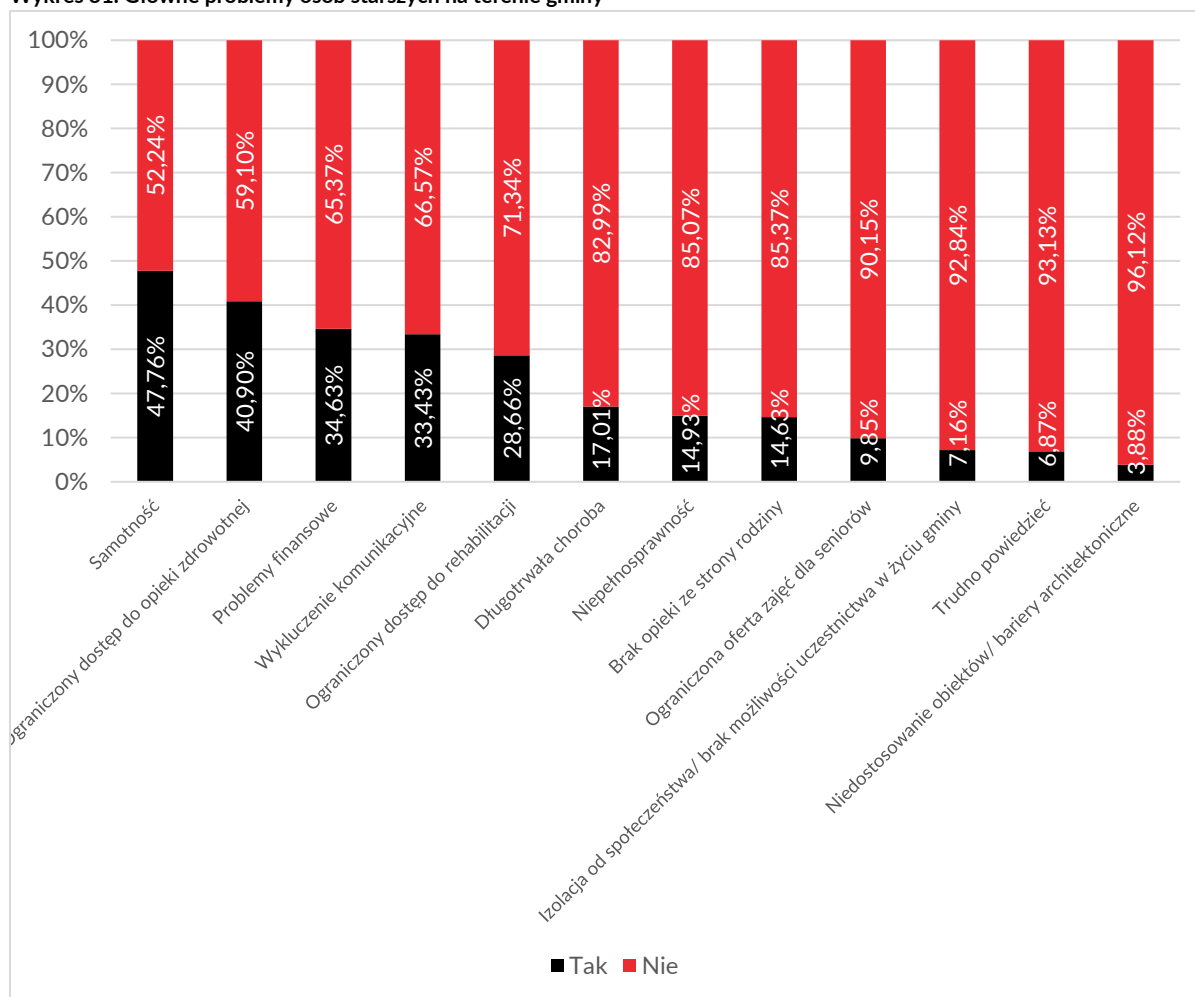
Wykres 30. Główne problemy osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Z odpowiedzi respondentów wynika, że najczęściej wskazywanym problemem osób starszych na terenie Gminy Gołdap (Wykres 31) była samotność, na którą zwróciło uwagę ok. 47,8% badanych. Istotnym wyzwaniem był również ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (ok. 40,9%) oraz problemy finansowe (ok. 34,6%). Wysoki odsetek odpowiedzi dotyczył także wykluczenia komunikacyjnego (ok. 33,4%) oraz ograniczonego dostępu do rehabilitacji (ok. 28,7%). Relatywnie rzadziej wskazywano na problemy zdrowotne o charakterze długotrwałym (ok. 17%) oraz niepełnosprawność (ok. 14,9%). Podobny odsetek respondentów zauważał brak opieki ze strony rodziny (ok. 14,6%). Mniejsza grupa badanych wskazywała na ograniczoną ofertę zajęć dla seniorów (ok. 9,9%) oraz izolację od społeczeństwa i brak możliwości uczestnictwa w życiu gminy (ok. 7,2%). Najrzadziej jako problem identyfikowano niedostosowanie obiektów i bariery architektoniczne (3,9%). Stosunkowo niewielki odsetek respondentów (6,9%) miał trudność z jednoznacznym wskazaniem problemów osób starszych. Należy jednocześnie podkreślić, że w przypadku wszystkich analizowanych kategorii odsetek odpowiedzi negatywnych przekraczał 50%, co oznacza, że większość respondentów nie postrzegała wymienionych zagadnień jako dominujących problemów osób starszych. Wyniki wskazują, że choć określone trudności są zauważalne, nie mają one, w opinii większości badanych, charakteru powszechnego.

Wykres 31. Główne problemy osób starszych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

Gmina Gołdap oferuje zróżnicowane wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych, obejmujące usługi opiekuńcze, asystenckie, rehabilitacyjne oraz zajęcia aktywizujące realizowane przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe. Liczba korzystających z opieki waha się w latach 2020–2024, przy jednoczesnym wzroście udziału seniorów w populacji (z 19,06% do 21,51%) i wskaźnika obciążenia demograficznego (z 0,28 do 0,32). Najczęstsze bariery to ograniczony dostęp do rehabilitacji, opieki zdrowotnej, transportu oraz samotność i problemy finansowe. Starzenie się społeczeństwa oraz rosnące koszty DPS wymagają dalszego rozwoju polityki senioralnej i poprawy dostępności usług.

4.5. EDUKACJA

Edukacja stanowi fundament rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego każdej społeczności. Dostęp do wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach życia jest kluczowy dla wyrównywania szans, aktywizacji społecznej oraz przeciwdziałania wykluczeniu. Wspieranie systemu oświaty, rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb rynku pracy i wyzwań cywilizacyjnych to jedne z najważniejszych zadań samorządów i instytucji publicznych.

Na terenie Gminy Gołdap funkcjonuje zróżnicowana sieć placówek edukacyjnych, obejmująca zarówno jednostki samorządowe, jak i publiczne oraz niepubliczne inicjatywy społeczne i prywatne. Gmina prowadzi 7 placówek oświatowych, w tym 1 przedszkole i 6 szkół

podstawowych (zlokalizowanych w Gołdapi, Pogorzeli i Grabowie), zapewniając dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i podstawowym dla dzieci z różnych obszarów gminy. Uzupełnieniem tej oferty są placówki publiczne i niepubliczne działające na jej terenie – w tym 2 szkoły podstawowe prowadzone przez Fundację Rozwoju Regionu Gołdap (w Galweciach i Boćwinie), 5 niepublicznych przedszkoli (m.in. „Radosne Skrzaty” i „U Kubusia Puchatka”), 2 niepubliczne żłobki oraz 1 specjalistyczna szkoła terapeutyczna w Jabłońskich. Tak szeroka i zróżnicowana oferta edukacyjna pozwala na kompleksowe wsparcie rozwoju dzieci, w tym także dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oraz zapewnia rodzicom większą elastyczność wyboru formy i miejsca edukacji. Na terenie Powiatu Gołdapskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poradnia obejmuje bezpłatną opieką psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieci i młodzież z przedszkoli, szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu gołdapskiego oraz badania diagnostyczne, poradnictwo, oddziaływania psychoedukacyjne i terapeutyczne skierowane do dzieci, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli.

Tabela 19. Żłobki, przedszkola i szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Gołdap

L.P.	Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Gołdap	Adres
1	Przedszkole Samorządowe Nr 1	19-500 Gołdap, ul. Jaćwieska 17
2	Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Gołdapi	19-500 Gołdap, ul. Szkolna 4
3	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gołdapi	19-500 Gołdap, ul. 1- Maja 25
4	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Tadeusza Kościuszki w Gołdapi	19-500 Gołdap, ul. Kościuszki 25
5	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Noblistów Polskich w Gołdap	19-500 Gołdap, ul. Kościuszki 30
6	Szkoła Podstawowa w Pogorzeli	19-500 Gołdap, Pogorzel 27
7	Szkoła Podstawowa im. Michała Kajki w Grabowie	Grabowo 54,19-500 Gołdap
8	Szkoła Podstawowa w Galweciach	Galwecie 18, 19-500 Gołdap
LP.	Placówki publiczne i niepubliczne działające na terenie Gminy Gołdap	Adres
1	Szkoła Podstawowa w Boćwinie - Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap	Boćwinka 13, 19-500 Gołdap
2	Niepubliczny Żłobek i Przedszkole „Radosne Skrzaty”	ul. Matejki 2, 19-500 Gołdap
3	Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „U Kubusia Puchatka”	ul. Wolności 4, 19-500 Gołdap
4	Stowarzyszenie Dobry Start Niepubliczne Przedszkole "Zuchowa Przygoda"	ul. Paderewskiego 16A, 19-500 Gołdap
5	Domowy Punkt Przedszkolny „Nibylandia”	ul. 1 Maja 25, 19-500 Gołdap
6	Stowarzyszenie Dobry Start Niepubliczna Terapeutyczna Szkoła Podstawowa „Dobry Start”	Jabłońskie 12, 19-500 Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Wśród mieszkańców Gminy Gołdap największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym – 1 358 osób, co odpowiada 7% ogółu. Na drugim miejscu znajdują się osoby z wykształceniem wyższym – 1 225 osób, czyli 6,32% mieszkańców.

Trzecią najliczniejszą kategorią są osoby z wykształceniem podstawowym – 881 osób, co stanowi 4,54%. Wykształcenie średnie i policealne posiada 349 osób (1,8%), natomiast najniższy udział mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym – 87 osób (0,45%) oraz osoby, które nie ukończyły szkoły podstawowej – 47 osób (0,24%).

Struktura ta wskazuje na stosunkowo niskie nasycenie wykształceniem średnim w stosunku do zawodowego i wyższego, co może sugerować, że część mieszkańców kończy edukację na poziomie zawodowym, rezygnując z dalszego kształcenia. Jednocześnie wysoki udział osób z wykształceniem wyższym może świadczyć o rosnącej świadomości znaczenia wykształcenia akademickiego lub o migracji osób wykształconych z większych ośrodków. Niski odsetek osób z nieukończoną edukacją podstawową i gimnazjalną świadczy o niemal powszechnym dostępie do edukacji podstawowej.

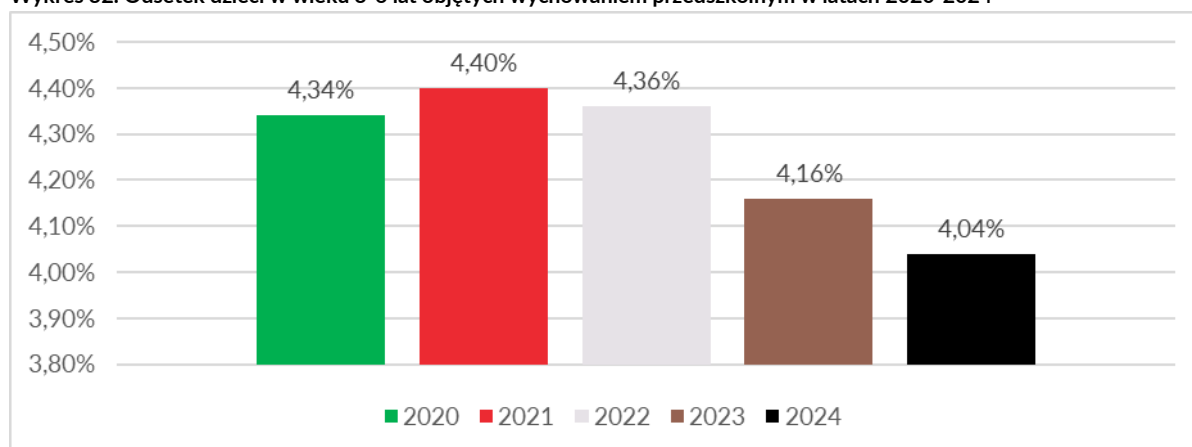
Tabela 20. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	1 225	6,32 %
Średnie i policealne	349	1,80 %
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	1 358	7,00 %
Gimnazjalne	87	0,45 %
Podstawowe	881	4,54 %
Podstawowe nieukończone	47	0,24 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W latach 2020–2024 odsetek dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wykazywał wyraźną tendencję spadkową. W 2020 roku wskaźnik ten wynosił 4,34%, po czym w 2021 roku nastąpił jego nieznaczny wzrost do poziomu 4,40%, co oznaczało najwyższy poziom uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym w analizowanym okresie. W 2022 roku odsetek ten minimalnie się obniżył do 4,36%, a w 2023 roku nastąpił już bardziej zauważalny spadek do poziomu 4,16%. Tendencja ta utrzymała się również w 2024 roku, gdy wskaźnik osiągnął najniższą wartość w badanym okresie – 4,04%.

Wykres 32. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2020–2024 liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych wykazywała zróżnicowane tendencje, odzwierciedlające zarówno zmiany demograficzne, jak i przechodzenie uczniów pomiędzy kolejnymi etapami edukacji. W przypadku szkół podstawowych w latach 2020–2022 obserwowany był stopniowy wzrost liczby uczniów – z 1 749 w 2020 roku do 1 776 w 2021 roku oraz 1 779 w 2022 roku. Zmiany te miały jednak niewielką skalę i mogły wynikać głównie z przesunięć roczników lub krótkookresowych wahań demograficznych. W 2023 roku nastąpił wyraźny spadek liczby uczniów do poziomu 1 657, co mogło wskazywać na pogłębiający się niż demograficzny, migracje rodzin z dziećmi lub wzrost zainteresowania alternatywnymi formami kształcenia, takimi jak edukacja domowa. W 2024 roku liczba uczniów szkół podstawowych ponownie wzrosła do 1 770, co może świadczyć o częściowym ustabilizowaniu sytuacji demograficznej lub powrocie uczniów do systemu szkolnego. W szkołach ponadpodstawowych sytuacja kształtowała się odmiennie.

W latach 2020–2022 liczba uczniów pozostawała na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami: 861 uczniów w 2020 roku, 869 w 2021 roku oraz 858 w 2022 roku. W 2023 roku odnotowano zdecydowany wzrost liczby uczniów do 978, co mogło być efektem zwiększonego naboru wynikającego z przesunięć roczników po reformie systemu edukacji lub większego zainteresowania kontynuowaniem nauki po ukończeniu szkoły podstawowej. W 2024 roku liczba uczniów szkół ponadpodstawowych zmniejszyła się do 884, co może oznaczać wygasanie efektu skumulowanych roczników oraz powrót do bardziej stabilnego poziomu.

Równoczesny spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych i wzrost w szkołach ponadpodstawowych w 2023 roku, a następnie częściowa stabilizacja w 2024 roku, sugerują przede wszystkim naturalne przechodzenie uczniów pomiędzy kolejnymi etapami edukacji, przy jednoczesnym wpływie czynników demograficznych i migracyjnych na lokalny system oświaty.

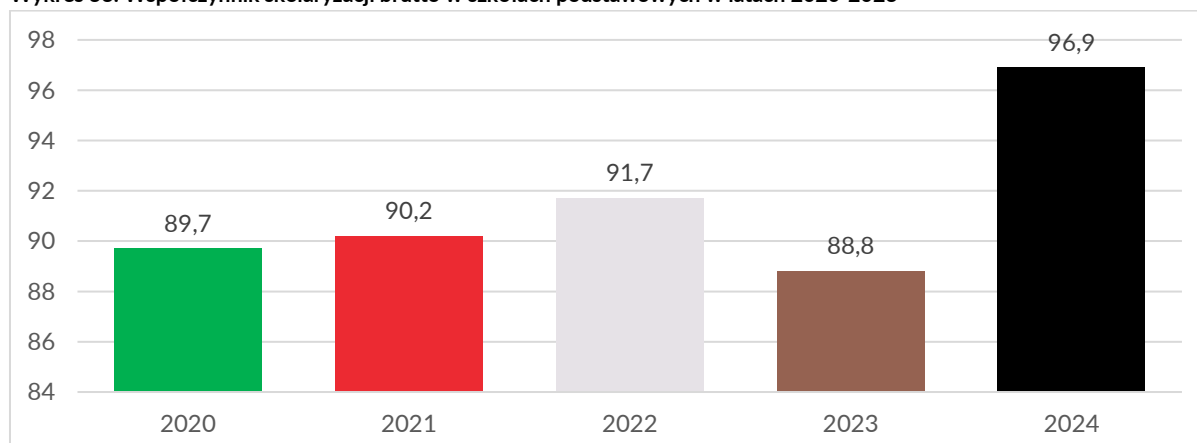
Tabela 21. Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w latach 2020-2024

	Liczba uczniów				
	2020	2021	2022	2023	2024
Szkoła podstawowa	1 749	1 776	1 779	1 657	1 770
Szkoła ponadpodstawowa	861	869	858	978	884

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2020–2024 współczynnik skolaryzacji brutto (wskaźnik statystyczny używany w edukacji, pokazujący, jaki procent dzieci lub młodzieży w danym wieku uczęszcza do szkoły na odpowiednim poziomie edukacyjnym przedstawiony na Wykres 33) w szkołach podstawowych wykazywał zmienną tendencję. W 2020 roku wyniósł on ok. 89,7%, natomiast w 2021 roku odnotowano nieznaczny wzrost do poziomu 90,2%. Najwyższy poziom skolaryzacji brutto w pierwszej części analizowanego okresu zaobserwowano w 2022 roku, kiedy wskaźnik osiągnął 91,7%, co świadczyło o wysokim udziale dzieci w wieku szkolnym objętych edukacją na poziomie szkoły podstawowej. W 2023 roku nastąpił wyraźny spadek współczynnika skolaryzacji brutto do poziomu 88,8%, co oznaczało najniższą wartość w analizowanym okresie. Spadek ten mógł być efektem niekorzystnych zmian demograficznych, migracji ludności lub zwiększonego korzystania z alternatywnych form kształcenia. Jednocześnie w 2024 roku odnotowano znaczący wzrost współczynnika skolaryzacji brutto do poziomu 96,9%, co może wskazywać na poprawę objęcia dzieci obowiązkiem szkolnym, powrót uczniów do systemu edukacji stacjonarnej lub zmiany organizacyjne i ewidencyjne w systemie oświaty. Tak wysoka wartość wskaźnika sugeruje istotną poprawę dostępności i uczestnictwa w edukacji podstawowej w porównaniu do lat poprzednich.

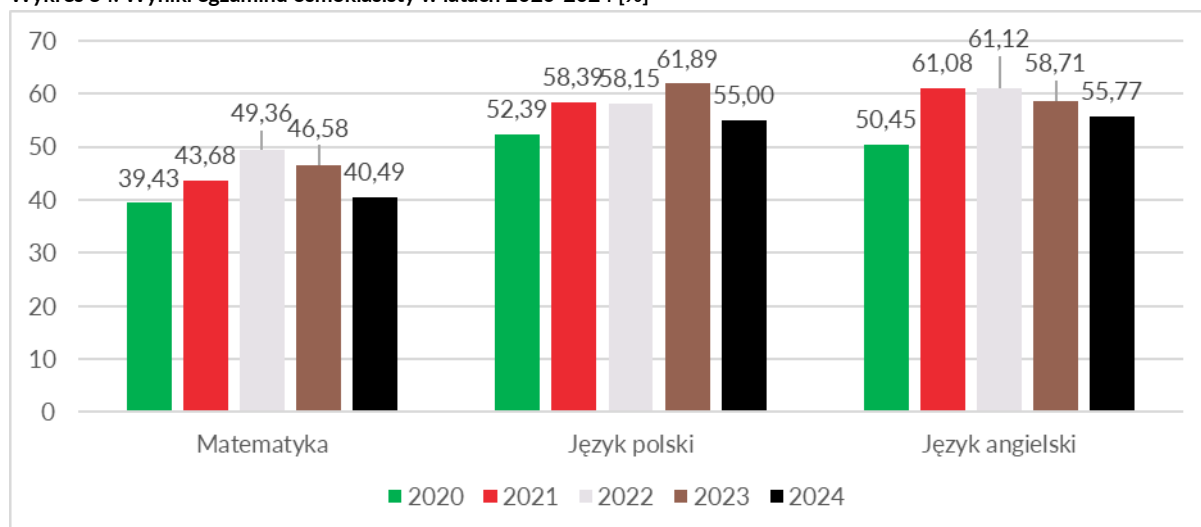
Wykres 33. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2020–2024 (Wykres 34) przedstawiają zróżnicowane wartości średnich wyników w poszczególnych przedmiotach. W przypadku matematyki średni wynik wyniósł 39,43% w 2020 roku, następnie wzrósł do 43,68% w 2021 roku oraz do 49,36% w 2022 roku. W 2023 roku odnotowano spadek do 46,58%, a w 2024 roku dalsze obniżenie wyniku do 40,49%. W języku polskim średni wynik kształtował się na poziomie 52,39% w 2020 roku i wzrósł do 58,39% w 2021 roku. W 2022 roku osiągnął wartość 58,15%, a w 2023 roku wzrósł do 61,89%. W 2024 roku średni wynik obniżył się do 55,00%. Wyniki z języka angielskiego wyniosły 50,45% w 2020 roku, a w 2021 roku wzrosły do 61,08%. W 2022 roku utrzymały się na zbliżonym poziomie – 61,12%. W 2023 roku średni wynik wyniósł 58,71%, natomiast w 2024 roku 55,77%.

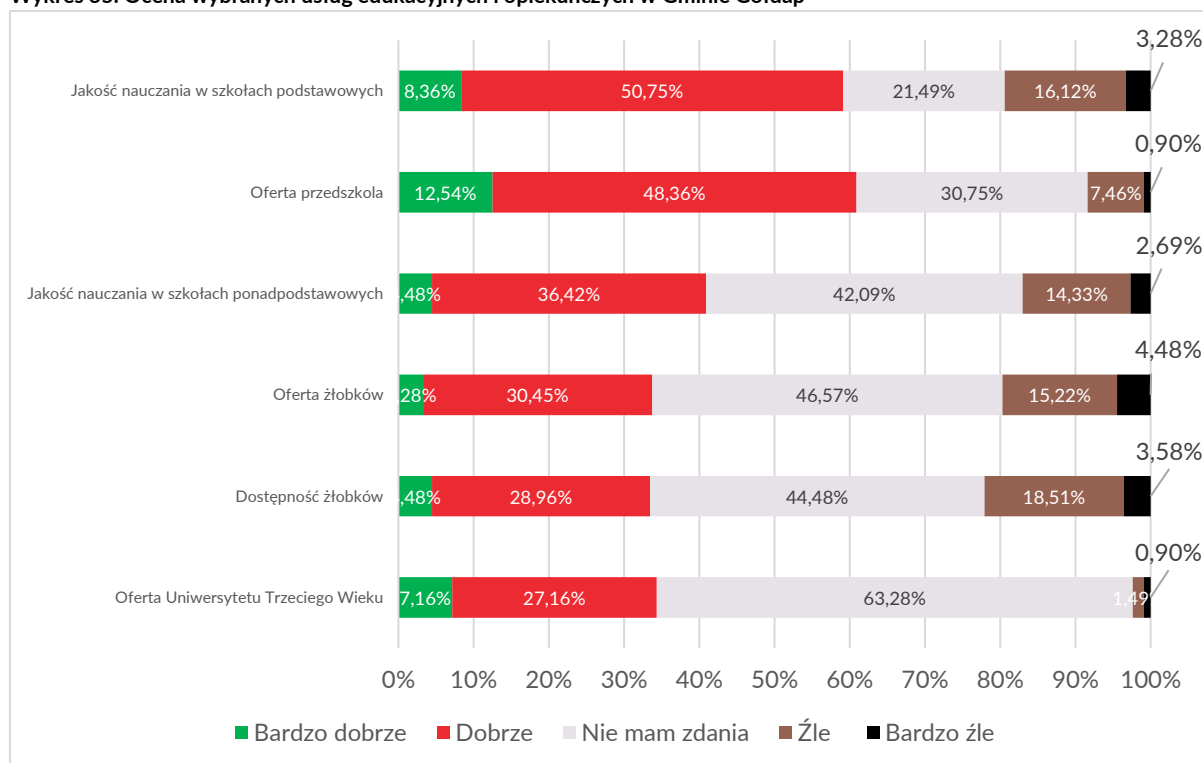
Wykres 34. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2020-2024 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE

Mieszkańcy Gminy Gołdap najlepiej oceniają ofertę przedszkoli (ok. 60,9% wskazań pozytywnych) oraz jakość nauczania w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (ok. 59,1%, ok. 40,9%), gdzie dominują oceny pozytywne (Wykres 35). W przypadku żłobków oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku widoczny jest wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych, co może wynikać z ograniczonego korzystania z tych usług. Oceny negatywne we wszystkich analizowanych obszarach mają charakter marginalny.

Wykres 35. Ocena wybranych usług edukacyjnych i opiekuńczych w Gminie Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

Gmina Gołdap oferuje zróżnicowaną sieć placówek edukacyjnych, obejmującą przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, żłobki oraz placówki specjalistyczne, zapewniając wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży, w tym osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Struktura wykształcenia mieszkańców wskazuje na dominację osób z wykształceniem zawodowym i wyższym, przy stosunkowo niskim udziale wykształcenia średniego, co może sugerować potrzebę dalszego wspierania kształcenia średniego i kontynuacji nauki.

W latach 2020–2024 odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wykazywał tendencję spadkową, co może wynikać z niżu demograficznego.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych wykazywała wahania związane z czynnikami demograficznymi i przechodzeniem uczniów między etapami edukacji, przy czym współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych osiągnął najwyższy poziom w 2024 roku (96,9%), wskazując na poprawę uczestnictwa w edukacji.

Opinie mieszkańców o jakości edukacji są przeważnie pozytywne, szczególnie w odniesieniu do przedszkoli oraz szkół podstawowych i ponadpodstawowych, natomiast żłobki i Uniwersytet Trzeciego Wieku uzyskują więcej ocen neutralnych, co może wynikać z ograniczonego korzystania z tych usług.

4.6. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I REINTEGRACJA ZAWODOWA

Przeciwdziałanie bezrobociu oraz reintegracja zawodowa stanowią istotny element polityki społecznej na poziomie lokalnym. Działania w tym zakresie mają na celu aktywizację osób pozostających bez zatrudnienia, zapobieganie długotrwałemu wykluczeniu z rynku pracy oraz wspieranie powrotu do aktywności zawodowej osób zagrożonych marginalizacją społeczną.

W Gminie Gołdap podejmowane są różnorodne inicjatywy realizowane zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe, które odpowiadają na potrzeby lokalnego rynku pracy.

W szczególności istotną rolę odgrywają działania Powiatowego Urzędu Pracy oraz projektów takich jak Klub Integracji Społecznej „Aktywni w Gołdapi”. Obejmują one m.in. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże i wsparcie dla osób w trudnej sytuacji życiowej lub zawodowej. Kompleksowe podejście do reintegracji zawodowej sprzyja włączeniu społecznemu, zwiększa szanse na zatrudnienie i przeciwdziała ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców gminy.

Tabela 22. Podmioty i działania realizowane na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej mieszkańców

L.P.	Nazwa	Lata realizacji/ cykliczność
1	Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi	od 1999 do nadal
2	Klub Integracji Społecznej „Aktywni w Gołdapi”	2025/2026

Źródło: opracowanie własne

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap obserwuje się wyraźną tendencję spadkową w zakresie liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2020 roku liczba ta wynosiła 575 osób, a w kolejnych latach sukcesywnie malała, osiągając 382 osoby w 2024 roku. Towarzyszy temu również systematyczny spadek odsetka bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym – z 4,9% w 2020 roku do 3,4% w 2024 roku.

Analiza według płci pokazuje, że bezrobocie wśród mężczyzn było przez cały okres istotnie niższe niż wśród kobiet. W 2020 roku liczba bezrobotnych mężczyzn wynosiła 230 osób (3,6%), a w 2024 roku spadła do 148 osób (2,5%). Z kolei liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 345 osób w 2020 roku (6,5%), a w 2024 roku – 234 osoby (4,5%). Choć również w przypadku kobiet widoczna jest poprawa sytuacji, to różnica między płciami utrzymuje się przez cały analizowany okres, wskazując na większe trudności kobiet w dostępie do rynku pracy.

Malejące bezrobocie może być wynikiem skutecznych działań lokalnych instytucji rynku pracy, w tym Powiatowego Urzędu Pracy i partnerów społecznych, jak również ogólnej poprawy sytuacji gospodarczej. Utrzymujące się jednak wyższe bezrobocie wśród kobiet może wskazywać na potrzebę wdrażania bardziej zróżnicowanych działań aktywizujących, uwzględniających specyficzne bariery powrotu kobiet na rynek pracy.

Tabela 23. Poziom bezrobocia rejestrowanego w podziale na płeć w latach 2020-2024

	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych					Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	575	453	501	392	382	4,9 %	3,9 %	4,4 %	3,5 %	3,4 %
Mężczyźni	230	169	202	163	148	3,6 %	2,7 %	3,3 %	2,7 %	2,5 %
Kobiety	345	284	299	229	234	6,5 %	5,4 %	5,7 %	4,4 %	4,5 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2020–2024 w gminie obserwowano stopniowy spadek liczby bezrobotnych we wszystkich analizowanych kategoriach, przy czym dynamika zmian była zróżnicowana. W grupie osób do 30. roku życia liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się z 164 w 2020 r. do 103 w 2024 r., co oznacza spadek o ok. 37%. W przypadku osób powyżej 50. roku życia odnotowano jeszcze większą redukcję – z 154 w 2020 r. do 99 w 2024 r. (spadek o ok. 36%), choć w 2022 r. wystąpił chwilowy wzrost do 121 osób. Najliczniejszą grupę przez cały analizowany okres stanowili długotrwale bezrobotni, których liczba zmniejszyła się z 269 w

2020 r. do 158 w 2024 r. (spadek o ok. 41%). Dane wskazują na pozytywny trend zmniejszania się bezrobocia w gminie, choć problem długotrwałego bezrobocia wciąż pozostaje wyraźny.

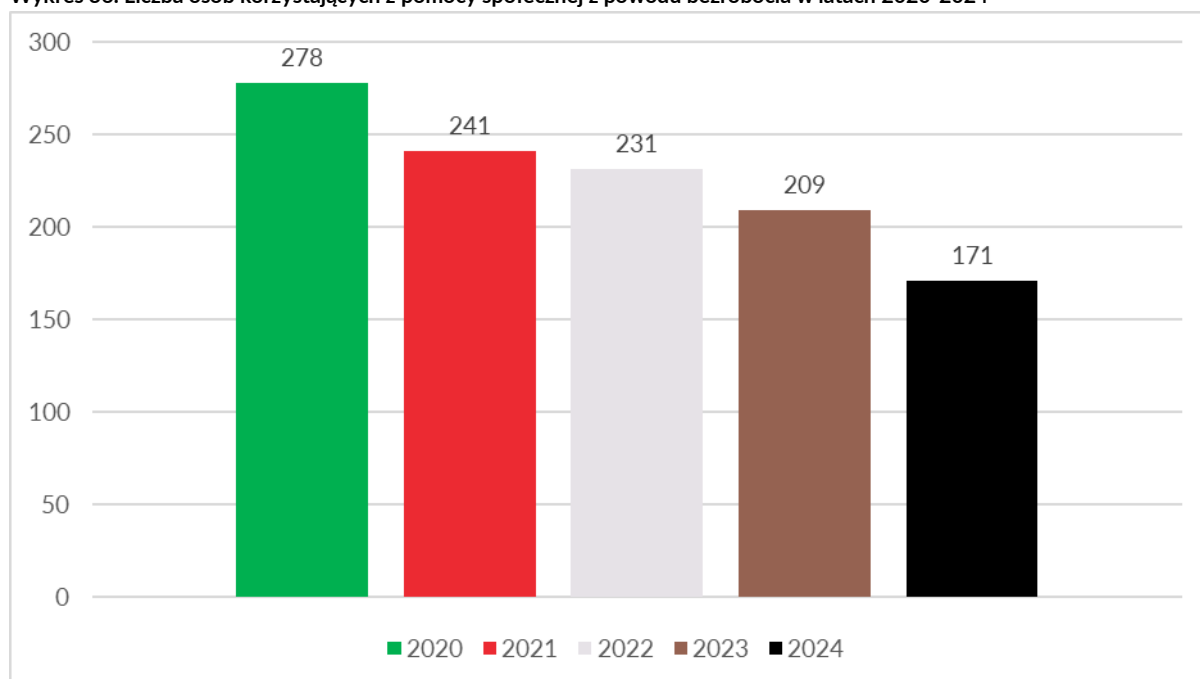
Tabela 24. Bezrobotni zarejestrowani do 30 roku życia, po 50 roku życia oraz długotrwanie bezrobotni w latach 2020-2024

	Liczba osób				
	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni do 30 roku życia	164	149	162	99	103
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	154	103	121	106	99
Długotrwanie bezrobotni	269	225	229	166	158

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2020–2024 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia systematycznie malała. W 2020 r. odnotowano 278 beneficjentów, natomiast w 2024 r. liczba ta spadła do 171, co oznacza redukcję o ok. 38%. Spadek był widoczny niemal w każdym kolejnym roku – z wyjątkiem 2022 r., kiedy zmniejszenie w stosunku do roku poprzedniego było niewielkie (z 241 do 231 osób). Największa roczna zmiana wystąpiła pomiędzy 2023 a 2024 r., kiedy liczba osób korzystających z tej formy wsparcia zmniejszyła się o 38 osób. Dane wskazują na stały, pozytywny trend ograniczania skali bezrobocia wymagającego interwencji pomocy społecznej.

Wykres 36. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

WNIOSKI

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap zaobserwowano systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych oraz odsetka bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym, co potencjalnie wskazuje na skuteczność lokalnych działań aktywizacyjnych i poprawę sytuacji gospodarczej.

Bezrobocie wśród kobiet utrzymuje się na wyższym poziomie niż wśród mężczyzn, co sugeruje potrzebę wprowadzenia działań uwzględniających specyficzne bariery w dostępie kobiet do rynku pracy. Najbardziej liczebną grupę wśród bezrobotnych stanowią długotrwanie bezrobotni, choć w latach 2020–2024 ich liczba systematycznie malała, co świadczy o efektywności programów reintegracyjnych i wsparcia zawodowego.

Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia potwierdza pozytywny trend w zakresie reintegracji zawodowej i ograniczania potrzeby interwencji wsparcia socjalnego.

4.7. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

Kultura, sport i turystyka stanowią ważne filary życia społecznego Gminy Gołdap, wpływając na jej atrakcyjność oraz jakość życia mieszkańców. W ramach tych obszarów podejmowane są działania wspierające rozwój lokalnych inicjatyw kulturalnych, popularyzujące aktywność fizyczną oraz promujące bogate walory turystyczne regionu. Rozbudowana oferta wydarzeń, infrastruktura sportowo-rekreacyjna oraz unikalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze sprzyjają zarówno integracji społecznej, jak i przyciąganiu turystów z kraju i zagranicy.

Tabela 25. Podmioty kulturalne, sportowe i turystyczne działające na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	ul. Partyzantów 31 19-500 Gołdap
2	Dom Kultury w Gołdapi	ul. Krótka 2 19-500 Gołdap
3	Kino „Kultura”	ul. Krótka 2 19-500 Gołdap
4	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gołdapi	ul. Partyzantów 31 19-500 Gołdap
5	Izba Regionalna / Muzeum Ziemi Gołdapskiej im. M. Ratasiewicza	ul. Partyzantów 31b, 19-500 Gołdap
6	Centrum Informacji Turystycznej	Plac Zwycięstwa 16, 19-500 Gołdap; prowadzony przez Fundację Rozwoju Regionu Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna Gminy Gołdap obejmuje obiekty oraz tereny o zróżnicowanym charakterze, umożliwiające całoroczną aktywność mieszkańców i turystów. W sferze kultury kluczową rolę pełni Biblioteka Publiczna w Gołdapi i Dom Kultury w Gołdapi, prowadzący szeroką działalność edukacyjno-artystyczną, organizujący warsztaty, koncerty, festiwale, wystawy i spektakle, a także stwarzający przestrzeń do prezentacji twórczości lokalnych artystów. Uzupełnieniem oferty kulturalnej są Muzeum Ziemi Gołdapskiej, prezentujące regionalne zbiory historyczne, oraz zabytkowa wieża ciśnień z 1905 r., adaptowana na punkt widokowy i kawiarnię. Infrastruktura uzdrowiskowa skupiona jest w Dzielnicy Uzdrowiskowej, gdzie znajdują się jedne z największych w Polsce tężni solankowych, pijalnia wód mineralnych i leczniczych, grotta solna, mini-tężnie, obiekty spa & wellness, mini-golf oraz Sanatorium Uzdrowiskowe „Wital”. Ważnym elementem sportowo-rekreacyjnym jest całoroczne Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Piękna Góra” z torem saneczkowym, stokiem narciarskim, wyciągami oraz kawiarnią obrotową, a także Ośrodek Sportu i Rekreacji, zarządzający obiektami sportowymi i organizujący wydarzenia. OSiR prowadzi również kompleks plażowy „Słoneczny Zakątek” z wypożyczalnią sprzętu wodnego, boiskiem do siatkówki plażowej, placem zabaw, polem namiotowym i domkami noclegowymi. Atrakcje turystyki aktywnej i przyrodniczej obejmują m.in. czerwony szlak rowerowy „Rominckich Jeleni” wokół Puszczy Rominckiej, częściowo pokrywający się z trasą Green Velo, oraz unikalne w skali Europy safari – gospodarstwo ekologiczne z zagrodową hodowlą dzikich zwierząt, w tym jeleni marali, zebr i wielbłądów. Taka infrastruktura zapewnia bogatą, całoroczną ofertę kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, sprzyjając rozwojowi lokalnej społeczności i promocji gminy.

Tabela 26. Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1	Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Piękna Góra” - stok narciarski (z wyciągiem – chairlift i orczyk), tor	Konikowo 11, 19-500 Gołdap

L.P.	Nazwa	Adres
	saneczkowy i skocznia Kawiarnia obrotowa na szczycie Piękną Góry	
2	Dom Kultury w Gołdapi realizuje szereg działań mających na celu edukację kulturalną, rozwój amatorskiego ruchu artystycznego oraz promocję lokalnego folkloru i rękodzieła. Działania te obejmują organizację różnorodnych form zajęć, warsztatów, wystaw, koncertów, spektakli, festiwali oraz innych imprez kulturalnych. Dom Kultury stwarza również przestrzeń do prezentacji twórczości lokalnych artystów i zespołów.	ul. Krótka 2 19-500 Gołdap
3	Dzielnica Uzdrowiskowe- Mazurskie ężnie solankowe Pijalnia Wód Mineralnych i Leczniczych, Grota solna i mini-ężnie, Mini-golf, Sanatorium, Usługi spa & wellness	ul. Promenada Zdrojowa 20, 19-500 Gołdap
4	Sanatorium Uzdrowiskowe WITAL	ul. Wczasowa 7, 19-500 Gołdap
5	Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR): zarządza obiektami i urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi, organizuje wydarzenia i wspiera rozwój sportu lokalnego.	ul. Partyzantów 31, 19-500 Gołdap
6	Bezkrwawe Safari -kilkusethektarowe gospodarstwo ekologiczne z zagrodową hodowlą dzikich zwierząt. Znajduje się jedyne w Europie gniazdo jelenia marali, są zebry i wielbłądy, a także setki innych dzikich zwierząt. Gospodarstwo zwiedza się na pokładzie samochodu terenowego.	Konikowo 11, 19-500 Gołdap
7	Plaża "Słoneczny Zakątek" OSiR w Gołdapi - wypożyczalnia sprzętu pływającego, molo, punkt gastronomiczny, plaża strzeżona w sezonie letnim w godzinach od 10.00 do 18.00, teren jest monitorowany, dwa pełnowymiarowe boiska do siatkówki plażowej, plac zabaw dla dzieci, pole namiotowe i kempingowe z sanitariatem, 60 miejsc noclegowych w domkach.	Promenada Zdrojowa, 19-500 Gołdap
8	Czerwony szlak rowerowy "Rominckich Jeleni" to licząca blisko 80 kilometrów trasa rowerowa, prowadząca dookoła Puszczy Rominckiej. Szlak wiedzie przez mroczne, świerkowe lasy Puszczy Rominckiej oraz malownicze, pagórkowate tereny Mazur Garbatych. W północnej części, między Jeziorem Gołdap a Żytkiejmami, poza fragmentem pól w okolicach Galwiecei, trasa ponad 40 kilometrów biegnie lasami. Są w nich liczne uroczyska, rezerваты przyrody, mokradła i strumienie. Szlak rozpoczyna się i kończy we wsi Jurkiszki, położonej na wschodnim skraju Puszczy Rominckiej, niewielkiej osadzie. Z tego miejsca do centrum Gołdapi jest niecałe 5 kilometrów, drogą rowerową szlaku Green Velo.	Ogólny przebieg szlaku: Jurkiszki (0,0 km) - Szyliny (2,9 km) - Ostrówko (12,8 km) - Galwiecei (14,0 km) - Czarnowo Wielkie (19,4 km) - droga wojewódzka nr 651 przed Żytkiejmami (39,7 km) - Żytkiejmy (42,1 km) - Degucie (46,2 km) - Stańczyki (51,5 km) - Błąkaty (54,3 km) - Bludzie Małe (58,2 km) - Kiepojcie, mosty (59,9 km) - Kiepojcie (60,8 km) - Dubeninki (63,0 km) - Zawiszyn (65,5 km) - Czarne (68,3 km) - Kociołki (72,6 km) - Botkuny, mosty kolejowe (76,8 km) - Jurkiszki (79,8 km).
9	Muzeum Ziemi Gołdapskiej - lokalne zbiory kultury i historii, zbierane przez M. M. Ratasiewiczą; idealne dla miłośników regionalnych opowieści	ul. Partyzantów 31b, 19-500 Gołdap
10	Wieża ciśnień - zabytkowa wieża (z 1905 r.), obecnie punkt widokowy i kawiarnia z panoramą na miasto i Puszczę Romincką	ul. Paderewskiego 35 19-500 Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Kalendarz wydarzeń w Gminie Gołdap charakteryzuje się dużą różnorodnością tematyczną, obejmując zarówno imprezy kulturalne, sportowe, jak i społeczno-profilaktyczne, organizowane głównie przez Dom Kultury, Bibliotekę Publiczną, Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz Ośrodek

Pomocy Społecznej. W sferze kultury istotne miejsce zajmują coroczne festiwale, takie jak „Odetchnij na Zdrowie – Gołdap Festiwal”, „Na całych jeziorach JAZZ”, Regionalny Festiwal Pogranicza „Kartaczewo”, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny, Hybryda Kultur Festiwal, a także jarmarki okolicznościowe. Biblioteka Publiczna regularnie realizuje ogólnopolskie akcje literackie – „Narodowe Czytanie”, „Noc Bibliotek”, „Tydzień Bibliotek” – oraz konkursy i spotkania autorskie. Oferta sportowa OSiR obejmuje m.in. Bieg Zwycięstwa, Cross Gołdapski, Letni Bieg Jaćwingów, Gołdapską Ligę MTB, turnieje siatkówki plażowej oraz cykle ligowe w różnych dyscyplinach. OPS prowadzi natomiast kampanie społeczne i prozdrowotne, takie jak Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi, „Biała Wstążka” czy Światowa Kampania Pomarańczowej Wstążki. Większość wydarzeń ma charakter cykliczny i odbywa się co roku, przy czym największe ich nasilenie przypada na okres wiosenno-letni (maj–sierpień), kiedy dominują plenerowe festiwale, biegi i turnieje, natomiast jesień i zima wypełnione są głównie akcjami edukacyjnymi, literackimi i profilaktycznymi. Taka struktura wydarzeń sprzyja integracji mieszkańców, promocji lokalnego dziedzictwa oraz budowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy wśród turystów.

Tabela 27. Wydarzenia kulturalne i sportowe oraz atrakcje turystyczne na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Realizator	Lata
1	Odetchnij na Zdrowie – Gołdap Festiwal festiwal muzyczny z koncertami, strefą relaksu, gastronomii, warsztatami prozdrowotnymi oraz atrakcjami dla rodzin	Dom Kultury w Gołdapi	Każdego roku latem
2	Na całych jeziorach JAZZ - letni jazzowy festiwal, który przekształca łącznie solankowe w muzyczną scenę	Dom Kultury w Gołdapi	Co roku (sierpień, weekend)
3	Regionalny Festiwal Pogranicza „Kartaczewo” Święto smaków, tradycji i lokalnej kultury	Dom Kultury w Gołdapi	Corocznie (wok. początku sierpnia)
4	Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej - Koncerty muzyki organowej i kameralnej w konkatedrze	Dom Kultury w Gołdapi	Corocznie (sierpień)
5	Warmińsko – Mazurskie Dni Rodziny- piknik rodzinny z atrakcjami	OPS w Gołdapi	co roku (maj- czerwiec)
6	VI Hybryda Kultur Festiwal - inicjatywa kulturalna; podczas edycji prezentowano m.in. projekt “Mazowsze Pruskie”	Dok Kultury w Gołdapi	Co roku
7	Jarmark wielkanocny - kiermasz okolicznościowy w muzeum	Dom Kultury w Gołdapi	Co roku (Wielkanoc)
8	Bieg Zwycięstwa	OSiR w Gołdapi	Co roku (maj)
9	Cross Gołdapski	OSiR w Gołdapi	Co roku (wrzesień)
10	Letni Bieg Jaćwingów (nartorolkowy)	OSiR w Gołdapi	Co roku (sierpień)
11	Gołdapska Liga MTB / Biegów Przetajowych / Halowa Piłka - Cykl sportowy na różnych dystansach	OSiR w Gołdapi	Sezonowe / roczne ligi
12	Gołdap CUP w Siatkówce Plażowej - turniej plażowy mężczyzn w OSiR		Corocznie (lato)
13	Narodowe Czytanie - ogólnopolska akcja promująca czytelnictwo, organizowana w plenerze lub w siedzibie biblioteki.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Co roku (wrzesień)
14	Noc Bibliotek - wieczorne i nocne wydarzenia w bibliotece: spotkania autorskie, konkursy, gry.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Co roku (jesień)
15	Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi - akcje promujące zdrowie, zachęcające do regularnych badań, podnoszące świadomość związaną z nowotworem piersi.	OPS w Gołdapi	Co roku (październik)
16	Tydzień Bibliotek - cykl spotkań, wystaw i zajęć edukacyjnych w ramach ogólnopolskiej akcji promującej czytelnictwo.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Co roku (maj)

L.P.	Nazwa	Realizator	Lata
17	Konkursy literackie i plastyczne dla dzieci i młodzieży - konkursy tematyczne związane z literaturą, historią regionu i ważnymi rocznicami.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Co roku (różne terminy)
18	Kampania „BIAŁA WSTAŻKA” największa na świecie kampania symbolizująca sprzeciw dotyczący przemocy stosowanej przez mężczyzn wobec kobiet. Odbędą się akcje promocyjne, oraz „OTWARTE DRZWI” dyżur specjalistów udzielających wsparcia dla ofiar przemocy.	OPS Gołdap	Co roku (listopad-grudzień)
19	Spotkania autorskie i warsztaty literackie - Zapraszanie pisarzy, poetów i twórców kultury do bezpośrednich spotkań z mieszkańcami.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Kilka razy w roku, regularnie
20	Światowa Kampania Pomarańczowej Wstażki- 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży.	OPS Gołdap	Co roku (listopad)

Źródło: opracowanie własne

W analizowanym okresie liczba instytucji kultury utrzymywała się na stałym poziomie - w latach 2020–2024 funkcjonowały 2 jednostki. Liczba organizowanych imprez kulturalnych charakteryzowała się wahaniami: w 2020 roku zorganizowano 1 wydarzenie, natomiast w 2021 roku nastąpił gwałtowny wzrost do 84 imprez, w 2022 roku liczba imprez wyniosła 115, w 2023 roku spadła do 37, a w 2024 roku wzrosła ponownie do 53. Odzwierciedleniem tej dynamiki była liczba uczestników – po udziale 50 osób w 2020 roku, w kolejnych latach odnotowano wzrost do 19 270 osób w 2021 roku i 21 759 osób w 2022 roku, osiągając najwyższy poziom w 2023 roku (22 907 uczestników), po czym w 2024 roku liczba uczestników spadła do 15 283.

W zakresie działalności sportowo-rekreacyjnej liczba funkcjonujących kół, klubów i sekcji sportowych pozostawała stabilna, wahała się między 11 a 12 w latach 2020-2024. Liczba członków tych organizacji była zmienna: od 149 osób w 2021 roku do 395 osób w 2023 roku, w 2024 roku wyniosła 316. Liczba działających grup artystycznych w badanym okresie kształtowała się między 3 a 6, a liczba ich członków była najwyższa w 2022 roku (143 osoby), natomiast w 2023 roku spadła do 35 osób.

W 2022 roku dostępne były 3 obiekty sportowe, które wykorzystywane były w 88,5%. Dane dotyczące obiektów sportowo-rekreacyjnych są aktualizowane co 4 lata. Rozkład danych przedstawia Tabela 28.

Tabela 28. Uczestnictwo w życiu kulturalnym, sportowo-rekreacyjnym mieszkańców

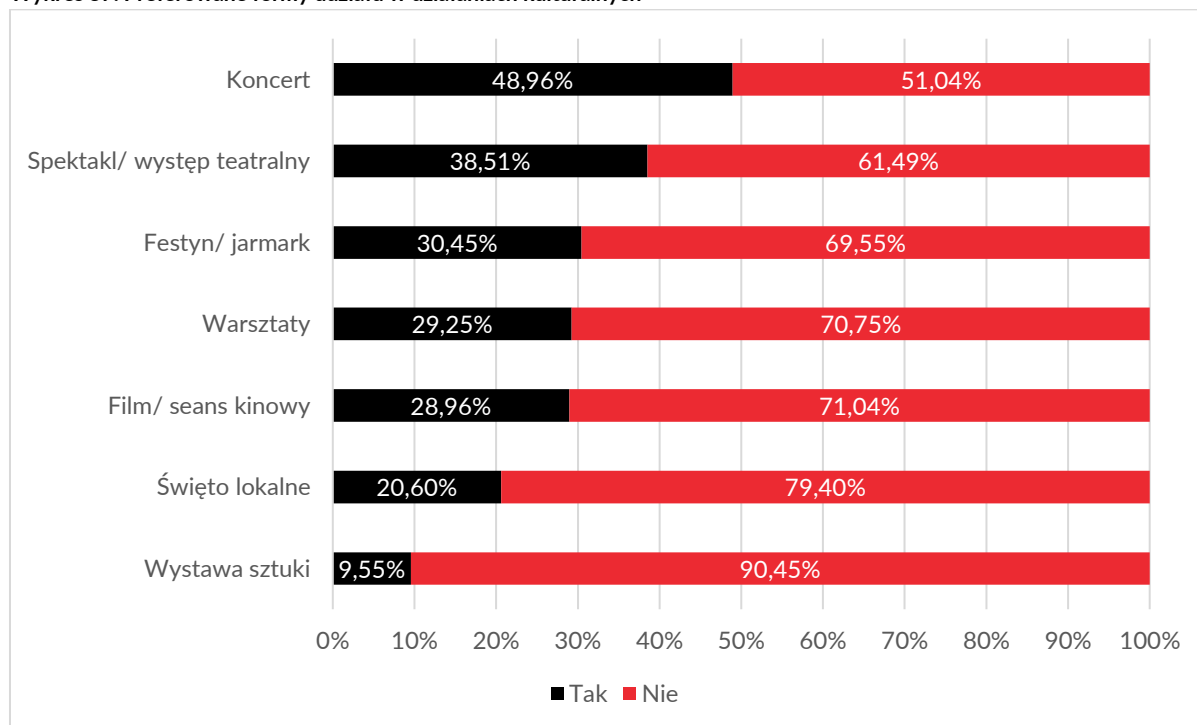
	2020	2021	2022	2023	2024
Instytucje kultury	2	2	2	2	2
Liczba organizowanych imprez kulturalnych	1	84	115	37	53
Liczba uczestników organizowanych imprez kulturalnych	50	19 270	21 759	22 907	15 283
Koła/ kluby/ sekcje sportowe	12	11	11	12	12
Liczba członków kół/ klubów/ sekcji	261	149	244	395	316
Grupy artystyczne	5	5	6	3	5
Członkowie grup artystycznych	101	90	143	35	63
Obiekty sportowe	x	x	3	x	x
Stopień wykorzystania obiektów sportowo-rekreacyjnych*	x	x	88,5%	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Respondenci najchętniej deklarują udział w koncertach – taką formę aktywności wskazało 49,0% badanych. Stosunkowo dużym zainteresowaniem cieszą się również spektakle i występy teatralne (ok. 38,5%) oraz festyny i jarmarki (ok. 30,5%). Zbliżony odsetek respondentów

zadeklarował chęć udziału w warsztatach (29,3%) oraz seansach filmowych (ok. 29%). Mniejsze zainteresowanie dotyczy świąt lokalnych, w których udział chciałoby wziąć 20,6% ankietowanych. Najbardziej wskazywaną formą aktywności kulturalnej są wystawy sztuki – udział w nich zadeklarowało ok. 9,6% respondentów (Wykres 37)

Wykres 37. Preferowane formy udziału w działaniach kulturalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

Kultura, sport i turystyka stanowią istotne filary życia społecznego Gminy Gołdap, wspierając integrację mieszkańców, rozwój lokalnej społeczności oraz promocję regionu wśród turystów. Rozbudowana infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna zapewnia całoroczną ofertę wydarzeń i aktywności, sprzyjając popularyzacji aktywnego trybu życia oraz poznawaniu lokalnego dziedzictwa. Kalendarz wydarzeń charakteryzuje się dużą różnorodnością i cyklicznością, z największą intensywnością w okresie wiosenno-letnim, co sprzyja zarówno mieszkańcom, jak i turystom. Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i członków organizacji sportowych i artystycznych wykazuje duże wahania w latach 2020–2024, co może wskazywać na sezonowy charakter aktywności lub wpływ czynników zewnętrznych (np. pandemii).

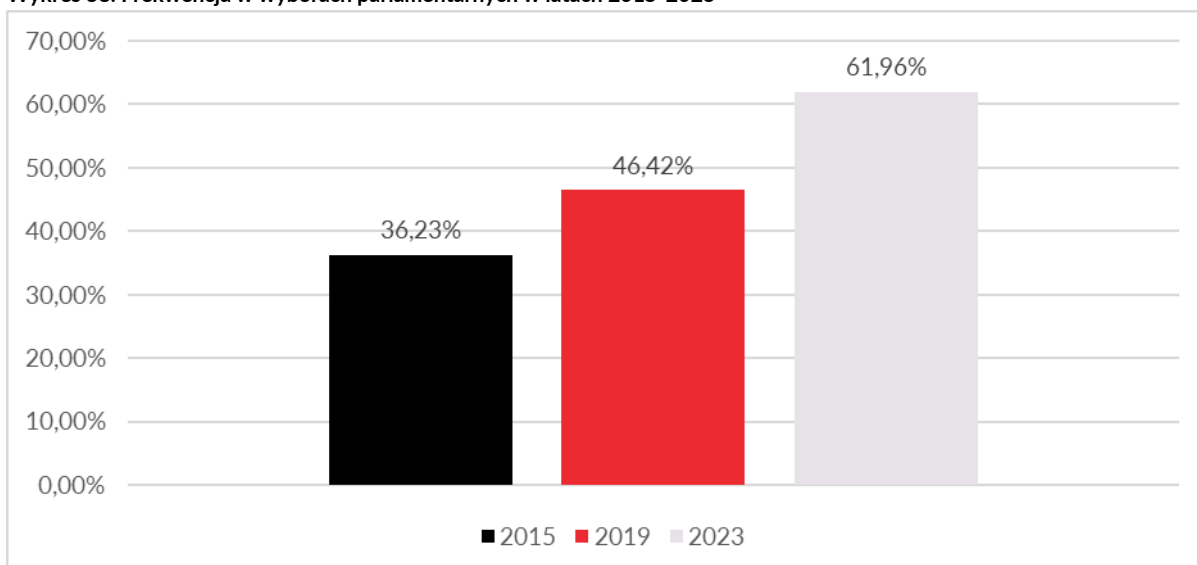
Największe zainteresowanie mieszkańców budzą koncerty, spektakle i festyny, natomiast najmniejsze wystawy sztuki, co pozwala ukierunkować ofertę kulturalną na potrzeby społeczności lokalnej.

4.8. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Analiza frekwencji wyborczej w wyborach parlamentarnych w latach 2015, 2019 i 2023 wykazuje wyraźny trend wzrostowy (Wykres 38). W 2015 roku udział uprawnionych do głosowania wyniósł 36,23%, natomiast w 2019 roku frekwencja wzrosła do 46,42%, co oznacza wzrost o ponad 10 punktów procentowych. Najwyższy poziom frekwencji odnotowano w 2023 roku – 61,96%, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z poprzednimi

latami. Wyniki wskazują na rosnące zainteresowanie wyborami parlamentarnymi w badanym okresie, a także na większe zaangażowanie społeczeństwa w proces demokratyczny.

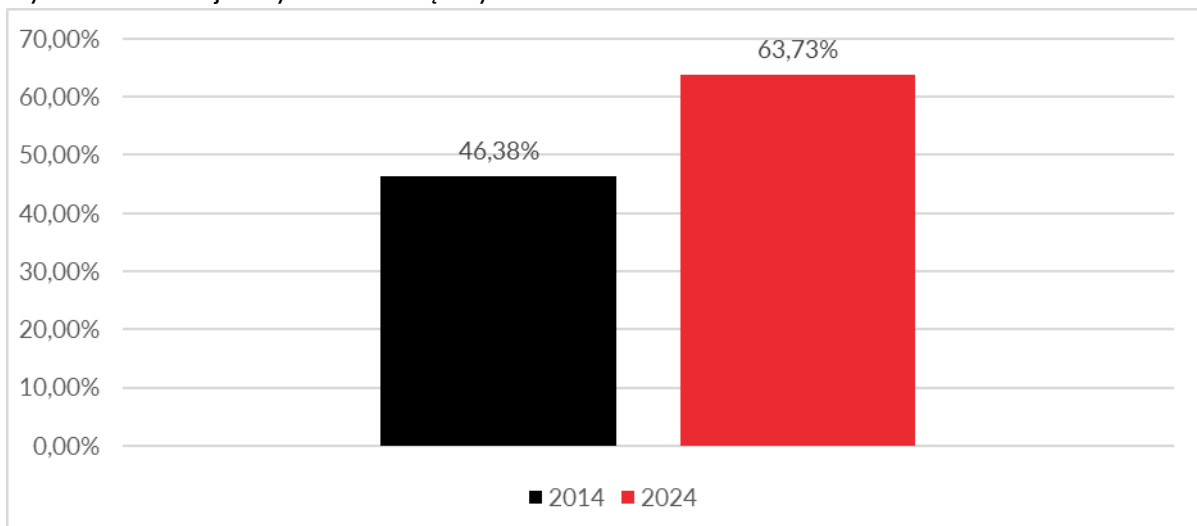
Wykres 38. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w latach 2015-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

W latach 2014-2024 obserwujemy wyraźny wzrost frekwencji w wyborach samorządowych (Wykres 39). W 2014 roku frekwencja wyniosła 46,38%, natomiast w 2024 roku nastąpił znaczny wzrost do poziomu 63,73%. Dane te wskazują na rosnące zainteresowanie obywateli udziałem w wyborach lokalnych, co może świadczyć o zwiększonej świadomości społecznej i większym zaangażowaniu w sprawy samorządowe. Za 2018 rok nie podano danych, dotyczących frekwencji w gminie.

Wykres 39. Frekwencja w wyborach samorządowych w latach 2014-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Na terenie gminy funkcjonują podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pozarządowe, które odgrywają istotną rolę w rozwoju lokalnej społeczności oraz realizacji zadań o charakterze społecznym, edukacyjnym i gospodarczym. Są to Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, która prowadzi publiczne szkoły wiejskie, realizuje zadania z zakresu rozwoju edukacji i turystyki (w tym prowadzenie Centrum Informacji Turystycznej w Gołdapi), wspiera młodzież poprzez fundusz stypendialny oraz prowadzi przedsiębiorstwo społeczne, jednocześnie angażując się w działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu oraz Stowarzyszenie Gołdapski Fundusz Lokalny, którego działalność koncentruje się na rozwoju społeczno-

ekonomicznym lokalnych społeczności północno-wschodnich Mazur. Organizacja realizuje działania grantowe i stypendialne, prowadzi aktywność edukacyjną i animacyjną oraz wspiera oddolne inicjatywy mieszkańców, współpracując z samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym. Centrum Wolontariatu (jednostka prowadząca: Stowarzyszenie "Partnerstwo Sztuk" w Gołdapi) przygotowuje przyszłych wolontariuszy do pracy społecznej poprzez szkolenia i warsztaty. Angażuje młodzież i dorosłych, ucząc odpowiedzialności, współpracy i aktywności obywatelskiej. Działania wolontariuszy przełamują negatywne stereotypy dotyczące pracy społecznej w lokalnej społeczności. Dzieci pozbawione opieki rodziców biologicznych znajdują miejsce w Domu dla Dzieci i Młodzieży „Tacy Sami” (ul. T. Kościuszki 21), prowadzonym przez Stowarzyszenie "TACY SAMI". Z kolei dzieci wymagające wsparcia terapeutycznego edukowane są w Niepublicznej Terapeutycznej Szkole Podstawowej „Dobry Start” (Jabłońskie 12), a najmłodsze dzieci uczęszczają do Niepublicznego Przedszkola „Zuchowa Przygoda” (ul. Paderewskiego 16A), prowadzonego przez to samo stowarzyszenie. Osoby starsze mogą skorzystać z oferty Gołdapskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku i Klubu Seniora „Wrzos” oraz Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, które organizują zajęcia edukacyjne, kulturalne i integracyjne (ul. Partyzantów 31). Wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin oferuje Oddział Stowarzyszenia „Teen Challenge” – Chrześcijańska Misja Społeczna (ul. Wojska Polskiego 12a), który prowadzi działania terapeutyczne i pomoc osobom w kryzysach bezdomności. Nazwy podmiotów oraz ich profile działalności przedstawia Tabela 29.

Tabela 29. Podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie gminy.

L.P.	Nazwa	Profil działalności
1.	Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap	Prowadzenie publicznych szkół wiejskich, realizacja zadań z zakresu rozwoju edukacji i turystyki (w tym prowadzenie Centrum Informacji Turystycznej w Gołdapi), wsparcie młodzieży poprzez fundusz stypendialny, działalność przedsiębiorstwa społecznego oraz wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w tym inicjatyw edukacyjnych, gospodarczych, kulturalnych i proekologicznych.
2.	Stowarzyszenie Gołdapski Fundusz Lokalny	Rozwój społeczno-ekonomiczny lokalnych społeczności północno-wschodnich Mazur poprzez wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców, działania grantowe i stypendialne, edukację, animację społeczną oraz współpracę z samorządami, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym.
3.	Centrum Wolontariatu (jednostka prowadząca: Stowarzyszenie "Partnerstwo Sztuk" w Gołdapi)	Centrum Wolontariatu przygotowuje przyszłych wolontariuszy do pracy społecznej poprzez szkolenia i warsztaty. Angażuje młodzież i dorosłych, ucząc odpowiedzialności, współpracy i aktywności obywatelskiej. Działania wolontariuszy przełamują negatywne stereotypy dotyczące pracy społecznej w lokalnej społeczności. Centrum odpowiada na potrzeby instytucji i organizacji, zapewniając wsparcie tam, gdzie brakuje rąk do pracy przy wydarzeniach i inicjatywach społecznych.
4.	Dom dla Dzieci i Młodzieży „Tacy Sami” w Gołdapi prowadzony przez Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i jego rodzinie "TACY SAMI"	Placówka opiekuńczo-wychowawcza, która pełni niezwykle ważną rolę w systemie pomocy społecznej, zapewniając dzieciom, które z różnych powodów nie mogą żyć w swoich rodzinach, odpowiednią opiekę, wychowanie i wsparcie
5.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołdapi	Placówka, która daje osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej

	prowadzony przez Caritas Diecezji Ełckiej	
6.	Niepubliczna Terapeutyczna Szkoła Podstawowa „Dobry Start” prowadzone przez Stowarzyszenie „Dobry Start”	Placówka, w której na podstawie właściwej diagnozy, obserwacji uczniów, ale też i indywidualnemu podejściu, możliwe jest zapewnienie każdemu dziecku odpowiednich warunków do nauki.
7.	Niepubliczne Przedszkole "Zuchowa Przygoda" i wczesne wsparcie rozwoju dziecka prowadzone przez Stowarzyszenie „Dobry Start”	Instytucja opiekuńczo-wychowawcza, do której uczęszczają dzieci w wieku od 3 lat.
8.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołdapi prowadzony przez Caritas Diecezji Ełckiej	Placówka, która daje osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej
9.	Niepubliczna Terapeutyczna Szkoła Podstawowa „Dobry Start” prowadzone przez Stowarzyszenie „Dobry Start”	Placówka, w której na podstawie właściwej diagnozy, obserwacji uczniów, ale też i indywidualnemu podejściu, możliwe jest zapewnienie każdemu dziecku odpowiednich warunków do nauki.
	Stowarzyszenie Gołdapski Uniwersytet Trzeciego Wiek	Placówka dydaktyczna dla osób w wieku poprodukcyjnym, zwanym trzecim wiekiem, celem działania jest poprawa jakości życia osób starszych (wykłady, zajęcia komputerowe, kulinarne, sportowe, muzyczne, rękodzieła)
	Gołdapski Oddział Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów i Klub Seniora "Wrzos"	Związek działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziała ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu (prowadzi działalność kulturalną i artystyczną, organizują zajęcia muzycznych i rękodzieła)
	Oddział Stowarzyszenia "Teen Challenge" Chrześcijańska Misja Społeczna w Gołdapi	Organizacja świadcząca pomoc osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych środków i ich rodzinom oraz pomoc osobom w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Gołdap działają Koła Gospodyń Wiejskich, które angażują się w życie lokalnej społeczności. Organizują wydarzenia kulturalne i integracyjne, pielęgnują tradycje regionalne, przygotowują potrawy lokalne oraz prowadzą warsztaty i działania edukacyjne. Współpracują z samorządem, szkołami, OSP i organizacjami pozarządowymi, realizując projekty społeczne i inicjatywy na rzecz mieszkańców gminy (Tabela 30).

Tabela 30. Koła Gospodyń Wiejskich prowadzące działalność na terenie gminy

L.P.	Nazwa KGW	Adres
1.	KGW w Bałupianach	Piękne Łąki 12, 19-500 Piękne Łąki
2.	KGW w Kośmidrach	Kośmidry 48 C, 19-500 Kośmidry
3.	KGW w Skoczach	Skoczce 10, 19-500 Skoczce
4.	KGW w Juchnajciach	Juchnajcie 15, 19-500 Juchnajcie
5.	KGW w Mażuciach	Uźbale 5/2, 19-500 Uźbale
6.	KGW „Perły” w Boćwinie	Boćwinka 29/1, 19-500 Gołdap
7.	KGW w Jabłońskich	Jabłońskie 17A, 19-500 Gołdap
8.	KGW w Wilkasach	Wilkasy 6/2, 19-500 Wilkasy
9.	KGW w Rożyńsku Małym	Rożyńsk Mały 3, 19-500 Rożyńska Mały
10.	KGW „Górnianki” w Górnym	Górne 22, 19-500 Górne
11.	KGW w Siedlisku „Jagódki”	Siedlisko 28/1, 19-500 Siedlisko
12.	KGW „Gromada” w Galweciach	Galwecie 30a, 19-500 Galwecie
13.	KGW Wronki Wielkie	Wronki Wielkie 47/1, 19-500 Wronki Wielkie

14.	KGW w Janach	Jany 10, 19-500 Jany
15.	KGW Pogorzel	Pogorzel 18 A, 19-500 Pogorzel
16.	KGW w Kozakach	Kozaki 21/2, 19-500 Kozaki
17.	KGW „Grabóweczki” w Grabowie	Grabowo 42/3, 19-500 Grabowo

Źródło: Baza Internetowa Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich

Na terenie Gminy Gołdap działa kilka jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), które są częścią systemu ochrony przeciwpożarowej i wspierają działania (Tabela 31).

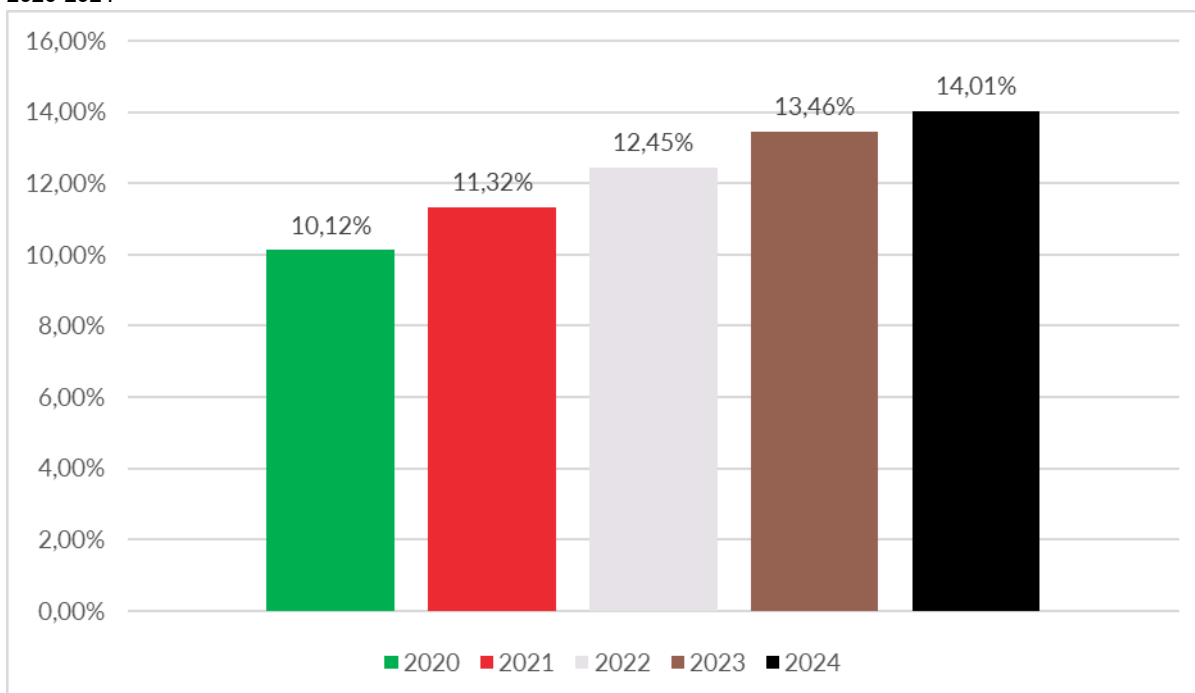
Tabela 31. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej prowadzące działalność na terenie gminy

L.P.	Nazwa OSP	Miejscowość
1.	Ochotnicza Straż Pożarna Górne	Górne
2.	Ochotnicza Straż Pożarna Grabowo	Grabowo
3.	Ochotnicza Straż Pożarna Dunajek	Dunajek

Źródło: opracowanie własne

Dane z lat 2020–2024, przedstawione na Wykres 40, wskazują na względnie stabilny udział fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej. W analizowanym okresie odsetek ten utrzymywał się na poziomie około 4–4,5%. Po niewielkim spadku z 4,3% w 2020 roku do 4,1% w 2022 roku, w kolejnych latach odnotowano ponowny wzrost – do 4,3% w 2023 roku oraz 4,5% w 2024 roku. Może to wskazywać na stopniowe umacnianie się sektora organizacji społecznych w strukturze gospodarki narodowej po okresie wcześniejszego osłabienia.

Wykres 40. Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2020-2024

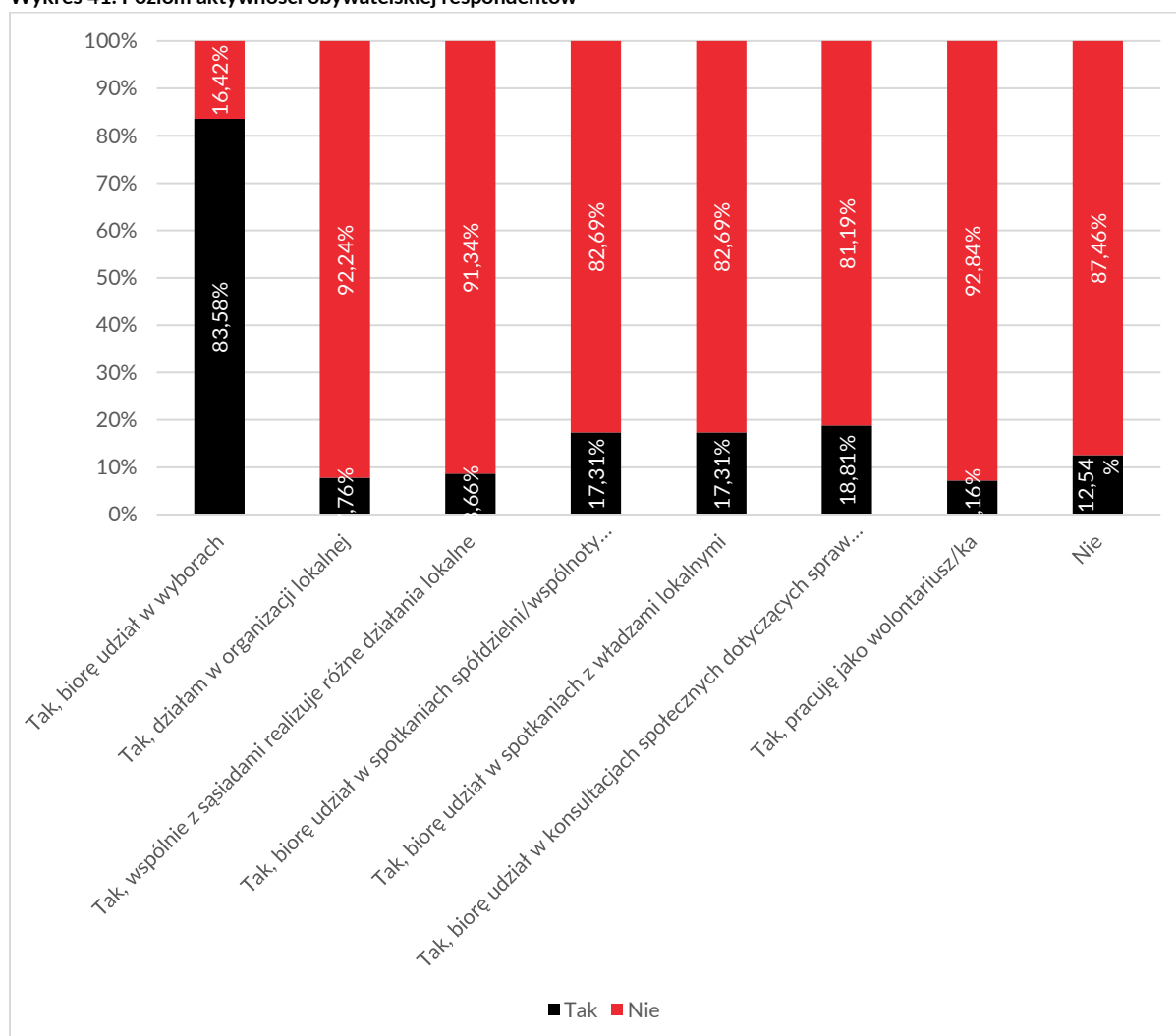

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Odpowiedzi respondentów wskazują, że najczęściej podejmowaną formą aktywności obywatelskiej (Wykres 41) jest udział w wyborach – deklaruje go ok. 83,6% badanych. Relatywnie rzadziej respondenci angażują się w inne, bardziej bezpośrednie formy aktywności społecznej i obywatelskiej. Udział w spotkaniach spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej oraz w spotkaniach z władzami lokalnymi deklaruje po ok. 17,3% ankietowanych. Nieco więcej osób, ok. 18,8%, uczestniczy w konsultacjach społecznych dotyczących spraw lokalnych. Aktywność oparta na współpracy sąsiedzkiej oraz formalnym zaangażowaniu społecznym jest relatywnie niska – ok. 8,7% respondentów realizuje wspólnie z sąsiadami różne działania lokalne, ok. 7,8%

działają w organizacjach lokalnych, a ok. 7,2% pracuje jako wolontariusz lub wolontariuszka. Jednocześnie stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych (od ok. 81,2% do ok. 92,8% w przypadku większości form zaangażowania) wskazuje na ograniczony zakres aktywności obywatelskiej poza uczestnictwem wyborczym.

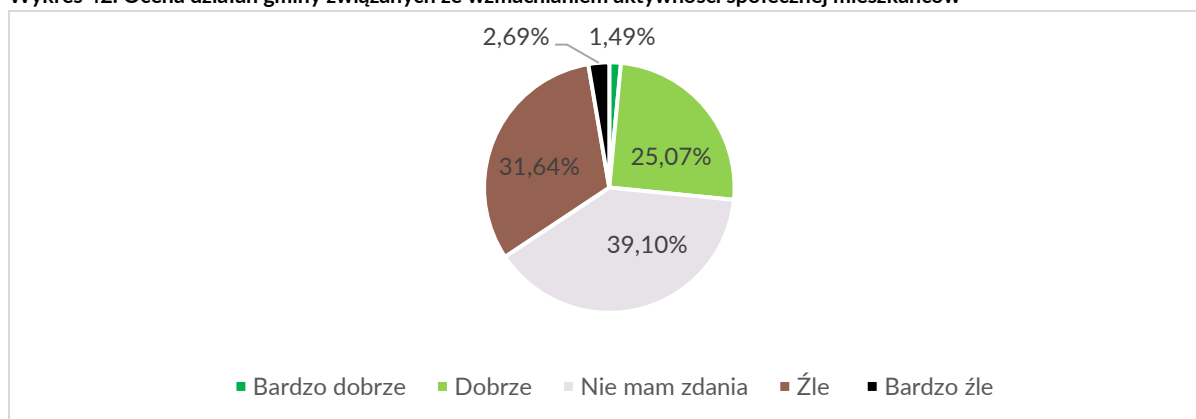
Wykres 41. Poziom aktywności obywatelskiej respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Analizując opinie mieszkańców Gminy Gołdap na temat działań podejmowanych w celu wzmocnienia aktywności społecznej (Wykres 42), zauważalna jest duża rozbieżność ocen. Najwięcej respondentów – 39,1% – nie wyraziło zdania w tej kwestii, co może wskazywać na brak świadomości lub ograniczony kontakt z realizowanymi inicjatywami. Spośród osób wyrażających opinię, ok. 26,5% oceniło działania pozytywnie, co pokazuje, że stosunkowo niewielka część mieszkańców dostrzega pozytywne efekty działań gminy w tym obszarze. Z drugiej strony, ok. 34,4% respondentów oceniło je negatywnie, co wskazuje na istotną grupę mieszkańców, która jest niezadowolona z podejmowanych inicjatyw.

Wykres 42. Ocena działań gminy związanych ze wzmacnianiem aktywności społecznej mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

Frekwencja wyborcza w Gminie Gołdap w latach 2015–2024 wykazuje wyraźny wzrost zarówno w wyborach parlamentarnych, jak i samorządowych, co wskazuje na rosnące zainteresowanie obywateli procesem demokratycznym i sprawami lokalnymi.

Na terenie gminy działają aktywne podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pozarządowe (m.in. Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap i Stowarzyszenie Gołdapski Fundusz Lokalny), które wspierają rozwój edukacyjny, społeczny i gospodarczy regionu.

Udział organizacji społecznych w strukturze gospodarki narodowej utrzymuje się na stabilnym poziomie ok. 4–4,5%, co świadczy o ich znaczeniu i stopniowym umacnianiu pozycji w lokalnej gospodarce.

Najczęstszą formą aktywności obywatelskiej mieszkańców jest udział w wyborach, natomiast inne formy zaangażowania społecznego (wolontariat, działalność w organizacjach, współpraca sąsiedzka) są stosunkowo niskie.

Oceny działań gminy na rzecz wzmacniania aktywności społecznej są zróżnicowane – znacząca część mieszkańców nie wyraża zdania, a wśród opiniujących przeważają oceny pozytywne lub negatywne niemal w równym stopniu, co wskazuje na potrzebę lepszego informowania społeczności o realizowanych inicjatywach.

4.9. MIESZKALNICTWO

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku w Gminie Gołdap znajdują się 6 143 gospodarstwa domowe, z czego 73,40% zlokalizowanych jest na terenie miasta, a 26,60% na obszarze wiejskim. W mieście dominują gospodarstwa 2-osobowe (1 126 gospodarstw), natomiast na wsi gospodarstwa 5-osobowe i większe (454 gospodarstwa). Dane dotyczące liczby gospodarstwa domowych przedstawia poniższa Tabela 32. Tabela 33

Tabela 32. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 roku w podziale na miasto oraz obszar wiejski

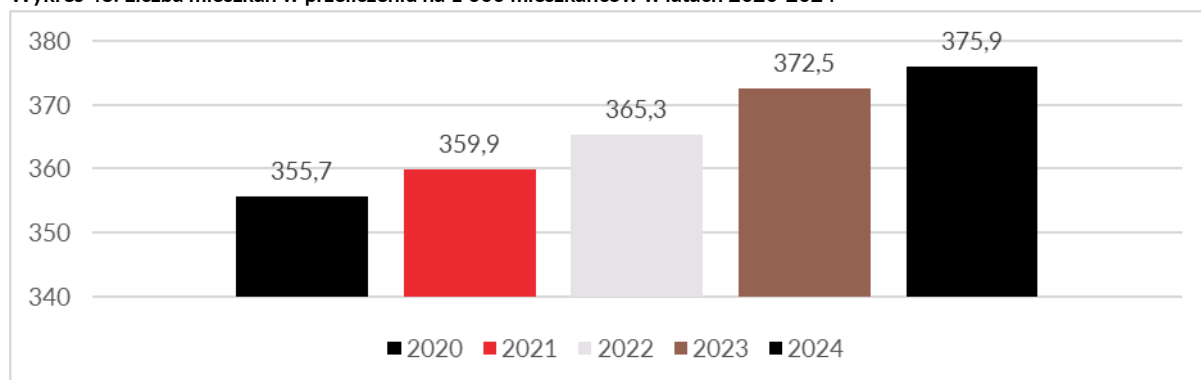
Gospodarstwa domowe	Miasto	Obszar wiejski	Ogółem
1-osobowe	956	274	1 230
2-osobowe	1 126	320	1 446
3-osobowe	976	273	1 249
4-osobowe	791	313	1 104
5-osobowe i większe	660	454	1 114
Łącznie	4 509	1 634	6 143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP2021

W latach 2020–2024 liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wykazywała systematyczny wzrost. W 2020 roku wskaźnik ten wynosił 355,7, natomiast w kolejnych latach stopniowo się zwiększał – do 359,9 w 2021 roku oraz 365,3 w 2022 roku. W 2023 roku liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców wzrosła do 372,5, a w 2024 roku osiągnęła najwyższy poziom w analizowanym okresie – 375,9 (Wykres 43).

Zaobserwowana tendencja wzrostowa może świadczyć o rozwoju zasobów mieszkaniowych, realizacji nowych inwestycji budowlanych lub zmianach demograficznych wpływających na relację liczby mieszkań do liczby ludności. Systematyczny wzrost tego wskaźnika wskazuje na stopniową poprawę warunków mieszkaniowych oraz zwiększanie dostępności mieszkań dla mieszkańców gminy.

Wykres 43. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące mieszkań i lokali socjalnych wskazują na zróżnicowane tendencje w zakresie zasobów mieszkaniowych w analizowanym okresie (Tabela 33). W latach 2020–2024 obserwowano systematyczny wzrost liczby mieszkań. W 2020 roku ich liczba wynosiła 6 919, w 2022 roku wzrosła do 6 978, natomiast w 2024 roku osiągnęła poziom 7 030. Równocześnie zwiększała się łączna powierzchnia użytkowa mieszkań, z 486 611 m² w 2020 roku, przez 491 739 m² w 2022 roku, do 496 221 m² w 2024 roku. Tendencja ta świadczy o stopniowym rozwoju zasobów mieszkaniowych oraz poprawie potencjału mieszkaniowego gminy. Odmienna sytuacja dotyczyła lokali socjalnych. W analizowanym okresie ich liczba systematycznie malała – z 271 lokali w 2020 roku, do 258 w 2022 roku oraz 249 w 2024 roku. Spadkowi liczby lokali socjalnych towarzyszyło również zmniejszenie ich łącznej powierzchni użytkowej, która obniżyła się z 12 364 m² w 2020 roku do 11 940 m² w 2022 roku oraz 11 446 m² w 2024 roku.

Podsumowując, dane wskazują na rozwój ogólnych zasobów mieszkaniowych przy jednoczesnym zmniejszaniu się zasobu lokali socjalnych, co może stanowić wyzwanie w kontekście zapewnienia wsparcia mieszkaniowego dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Tabela 33. Mieszkania i lokale socjalne w latach 2018-2022

	2020	2022	2024
Liczba mieszkań	6 919	6 978	7 030
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]	486 611	491 739	496 221
Lokale socjalne	271	258	249
Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych	12 364	11 940	11 446

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Około 75,8% badanych uważa, że gmina powinna w najbliższym czasie powinna podjąć się zwiększenia dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych (Wykres 44).

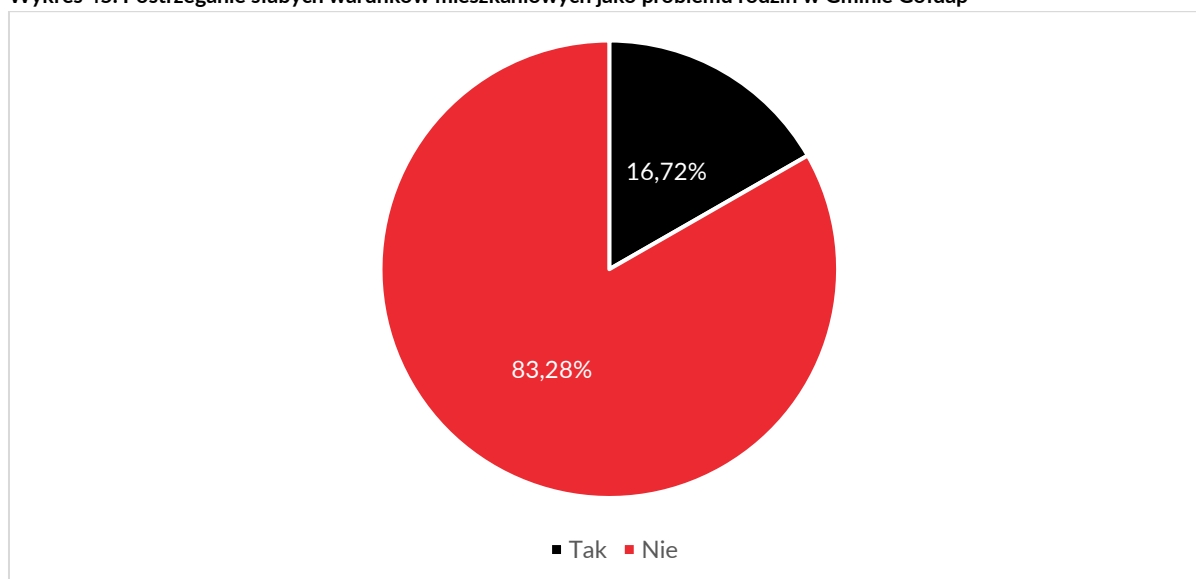
Wykres 44. Postrzegana potrzeba zwiększenia dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

W odniesieniu do problemu słabych warunków mieszkaniowych, 16,72% respondentów wskazało, że stanowią one istotny problem dotyczący rodziny na terenie Gminy Gołdap (Wykres 45). Jednocześnie 83,28% badanych nie identyfikuje tej kwestii jako jednego z głównych problemów, co może świadczyć o tym, że trudności mieszkaniowe dotyczą ograniczonej części gospodarstw domowych i mają charakter selektywny, a nie powszechny. Mimo relatywnie niewielkiego odsetka wskazań, problem ten pozostaje istotny z punktu widzenia rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej i wymaga uwzględnienia w działaniach ukierunkowanych na wsparcie najbardziej potrzebujących mieszkańców.

Wykres 45. Postrzeganie słabych warunków mieszkaniowych jako problemu rodzin w Gminie Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

W latach 2020–2024 zasoby mieszkaniowe w Gminie Gołdap systematycznie wzrastały – zarówno liczba mieszkań, jak i ich łączna powierzchnia użytkowa.

Liczba lokali socjalnych i ich powierzchnia systematycznie malała, co może utrudniać zapewnienie wsparcia mieszkaniowego osobom i rodzinom w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Wzrost liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców wskazuje na poprawę dostępności i warunków mieszkaniowych w gminie.

Społeczność lokalna dostrzega potrzebę dalszego zwiększania dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych, mimo że problem słabych warunków mieszkaniowych dotyczy stosunkowo ograniczonej części mieszkańców.

Działania samorządu powinny koncentrować się na wsparciu najbardziej potrzebujących gospodarstw domowych, aby zrównoważyć rozwój ogólnych zasobów mieszkaniowych z potrzebami socjalnymi.

4.10. OCHRONA ŚRODOWISKA

W latach 2020–2024 w Gminie Gołdap realizowano działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska (Tabela 34), obejmujące projekty i inicjatywy skierowane do mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Wśród nich znalazły się m.in.: projekt „Gołdap w krainie EGO – miejsce zdrowego i aktywnego stylu życia” (2022), cykliczne wydarzenie XXII Wiosenne Zielone Dni w Gołdapi (2024) oraz działania Punktu Informacyjnego Programu „Czyste Powietrze” (2023–2024). Inicjatywy te miały na celu zwiększenie świadomości ekologicznej, promowanie postaw proekologicznych i edukację w zakresie ochrony środowiska, wpisując się w strategię gminy dotyczącą ochrony środowiska.

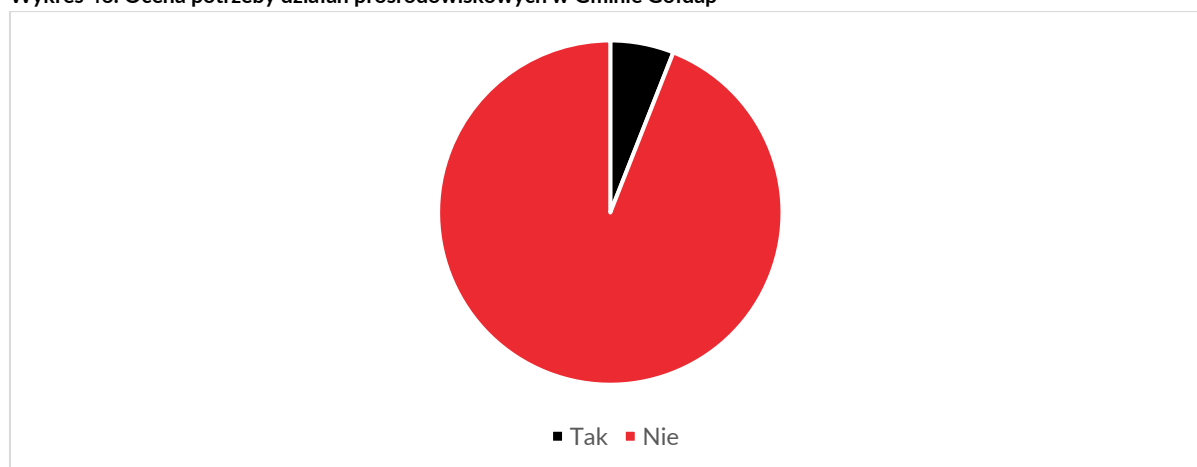
Tabela 34. Działania i programy edukacyjne z zakresu ochrony środowiska w latach 2020-2024

L.P.	Nazwa	Lata funkcjonowania
1	„Gołdap w krainie EGO – miejsce zdrowego i aktywnego stylu życia”	2022
2	Punkt Informacyjny Programu „Czyste Powietrze” – działania edukacyjne	2023
3	XXII Wiosenne Zielone Dni w Gołdapi 2024	2024
4	Kontynuacja działalności Punktu „Czyste Powietrze”	2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

W odpowiedzi na pytanie dotyczące konieczności podejmowania przez Gminę Gołdap działań na rzecz ochrony środowiska w najbliższym czasie (Wykres 46), 5,97% respondentów uznało ten obszar za istotny kierunek działań samorządu. Jednocześnie 94,03% badanych nie wskazało ochrony środowiska jako priorytetowego działania, co może świadczyć o tym, że mieszkańcy w większym stopniu koncentrują się obecnie na innych, bardziej bezpośrednich problemach społecznych i infrastrukturalnych. Niski odsetek wskazań nie oznacza jednak braku znaczenia zagadnień środowiskowych, lecz może wynikać z ich mniejszej widoczności w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców lub z przekonania, że działania w tym zakresie są już realizowane.

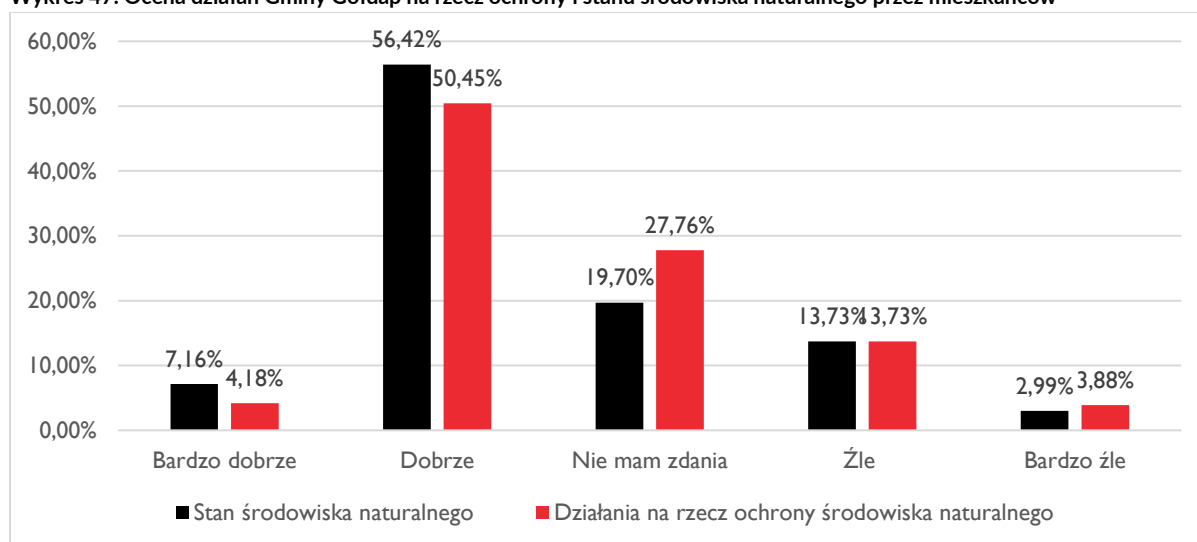
Wykres 46. Ocena potrzeby działań prośrodowiskowych w Gminie Gołdap

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

Respondenci generalnie oceniają stan środowiska naturalnego w Gminie Gołdap (Wykres 47) pozytywnie – ok. 63,6% mieszkańców uznało go za „bardzo dobry” lub „dobry”. Podobnie oceniane są działania gminy na rzecz ochrony środowiska, choć odsetek ocen pozytywnych jest nieco niższy i wynosi ok. 54,6%. Najwięcej osób nie miało zdania w kwestii działań proekologicznych (ok. 27,8%), co może wskazywać na ograniczoną świadomość lub dostęp do informacji o podejmowanych inicjatywach. Oceny negatywne obu aspektów są stosunkowo niewielkie, poniżej 15%, przy czym skrajnie złe opinie stanowią kilka procent.

Wykres 47. Ocena działań Gminy Gołdap na rzecz ochrony i stanu środowiska naturalnego przez mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=335

WNIOSKI

W Gminie Gołdap realizowane są różnorodne działania edukacyjne na rzecz ochrony środowiska, skierowane do mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Świadomość ekologiczna mieszkańców jest umiarkowana – większość ocenia stan środowiska pozytywnie, ale ochronę środowiska rzadziej wskazuje jako priorytet działań samorządu. Niski odsetek wskazań ochrony środowiska jako kluczowego obszaru działań nie oznacza braku znaczenia tych zagadnień, lecz może wynikać z ich mniejszej widoczności lub przekonania, że działania są już realizowane. Istnieje potrzeba dalszej edukacji ekologicznej i zwiększania dostępności informacji o podejmowanych inicjatywach, aby w pełni angażować społeczność lokalną w działania proekologiczne.

5. PODSUMOWANIE

Poniższy rozdział przedstawia podsumowanie kluczowych wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy społeczno-ekonomicznej gminy oraz formułuje rekomendacje mające na celu usprawnienie i rozwój lokalnych usług społecznych w perspektywie najbliższych lat.

5.1. WNIOSKI

- Gmina Gołdap dysponuje rozbudowaną i zróżnicowaną infrastrukturą usług społecznych, obejmującą edukację, kulturę, sport, pomoc społeczną, aktywizację zawodową, mieszkalnictwo oraz działania środowiskowe, co stanowi istotny potencjał rozwojowy.
- System edukacji na poziomie przedszkolnym, podstawowym i ponadpodstawowym jest powszechnie dostępny i dobrze oceniany przez mieszkańców, przy jednoczesnym występowaniu wyzwań demograficznych wpływających na liczbę dzieci i uczniów.
- W latach 2020–2024 nastąpił wyraźny spadek bezrobocia, w tym długotrwałego, oraz liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu, co potwierdza skuteczność działań aktywizacyjnych i reintegracyjnych.
- Kultura, sport i turystyka stanowią silny filar integracji społecznej i promocji gminy, a bogata infrastruktura i oferta wydarzeń sprzyjają aktywności mieszkańców i atrakcyjności turystycznej Gołdapi.
- Problemy mieszkaniowe nie mają charakteru powszechnego, lecz dotyczą określonej grupy mieszkańców, co wymaga działań selektywnych i ukierunkowanych.
- Mieszkańcy generalnie pozytywnie oceniają stan środowiska naturalnego, a ochrona środowiska rzadziej wskazywana jest jako priorytet, przy jednocześnie umiarkowanej świadomości działań proekologicznych realizowanych przez gminę.

5.2. REKOMENDACJE

- Utrzymanie istniejącego systemu usług społecznych oraz dalszy jego rozwój poprzez wprowadzenie nowych usług takich jak „złota rączka”, usługi sąsiedzkie czy też usługi opiekuńcze.
- Rozwój usług z zakresu poradnictwa specjalistycznego poprzez m.in. wprowadzenie usług psychologa i mediatora oraz organizację grup wsparcia i warsztatów.
- Zwiększenie dostępności transportowej całego obszaru gminy poprzez zastosowanie rozwiązań takich jak m.in. taksówka dla seniora.
- Regularne monitorowanie zmian demograficznych oraz elastyczne dostosowywanie sieci i oferty przedszkoli do faktycznego zapotrzebowania mieszkańców, w tym analizowanie barier w korzystaniu z wychowania przedszkolnego.
- Rozwijanie oferty kształcenia i doksztalcania na poziomie średnim oraz policealnym, w powiązaniu z potrzebami lokalnego i regionalnego rynku pracy.
- Dalszy rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej przy jednoczesnym lepszym dopasowaniu form wydarzeń do preferencji mieszkańców, ograniczaniu sezonowości uczestnictwa i wspieraniu aktywności lokalnych grup i inicjatyw oddolnych.
- Wykorzystanie potencjału infrastruktury uzdrowiskowej, sportowej i turystycznej do rozwoju usług społecznych o charakterze prozdrowotnym, integracyjnym i międzypokoleniowym.

- Wzmocnienie działań na rzecz aktywności obywatelskiej mieszkańców poprzez rozwój wolontariatu, inicjatyw sąsiedzkich oraz form partycypacji lokalnej wykraczających poza udział wyborczy.
- Włączanie działań proekologicznych w szerszy kontekst usług społecznych, w szczególności w obszarach zdrowia, rekreacji, edukacji oraz jakości życia mieszkańców.

Sformułowane wnioski i rekomendacje stanowią podstawę do podejmowania działań strategicznych, umożliwiających skuteczne odpowiadanie na potrzeby mieszkańców oraz wspieranie trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy.

6. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2020-2024	8
Tabela 2. Inwentaryzacja zasobów pomocy społecznej Gminy Gołdap.....	12
Tabela 3. Inwentaryzacja zasobów pomocy społecznej powiatu gołdapskiego	14
Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2020-2024.....	16
Tabela 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2020-2024	17
Tabela 6. Opieka nad dziećmi do lat 3 w latach 2020-2024	21
Tabela 7. Liczba rodzin według typu w 2021 roku.....	22
Tabela 8. Liczba rodzin według liczby dzieci w 2021 roku	22
Tabela 9. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2020-2024	24
Tabela 10. Piecza zastępcza - wskaźniki w latach 2020-2024.....	27
Tabela 11. Przychodnie i apteki zlokalizowane na terenie gminy.....	30
Tabela 12. Dane dotyczące ochrony zdrowia w latach 2020-2024	30
Tabela 13. Programy z zakresu promocji zdrowia w latach 2020-2024	31
Tabela 14. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami	35
Tabela 15. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób starszych	37
Tabela 16. Liczba mieszkańców przebywających w Domu Pomocy Społecznej oraz odpłatność za pobyt w latach 2020-2024.....	37
Tabela 17. Miejsca użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.....	38
Tabela 18. Połączenia komunikacyjne dostosowane do osób z niepełnosprawnościami oraz starszych.....	39
Tabela 19. Żłobki, przedszkola i szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Gołdap	42
Tabela 20. Poziom wykształcenia w 2021 roku.....	43
Tabela 21. Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w latach 2020-2024	44
Tabela 22. Podmioty i działania realizowane na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej mieszkańców	47
Tabela 23. Poziom bezrobocia rejestrowanego w podziale na płeć w latach 2020-2024	47
Tabela 24. Bezrobotni zarejestrowani do 30 roku życia, po 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotni w latach 2020-2024.....	48
Tabela 25. Podmioty kulturalne, sportowe i turystyczne działające na terenie gminy	49
Tabela 26. Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna na terenie gminy ...	49
Tabela 27. Wydarzenia kulturalne i sportowe oraz atrakcje turystyczne na terenie gminy	51
Tabela 28. Uczestnictwo w życiu kulturalnym, sportowo-rekreacyjnym mieszkańców	52
Tabela 29. Podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie gminy.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 30. Koła Gospodyń Wiejskich prowadzące działalność na terenie gminy	56
Tabela 31. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej prowadzące działalność na terenie gminy	57
Tabela 32. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 roku w podziale na miasto oraz obszar wiejski	59
Tabela 33. Mieszkania i lokale socjalne w latach 2018-2022	60

Tabela 34. Działania i programy edukacyjne z zakresu ochrony środowiska w latach 2020-2024	62
--	----

WYKRESY

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Gołdap w latach 2020-2024 w podziale na obszar miejski oraz wiejski	7
Wykres 2. Piramida wieku i płci mieszkańców Gminy Gołdap w 2024 roku	8
Wykres 3. Rozkład płci respondentów	9
Wykres 4. Struktura wieku respondentów	9
Wykres 5. Struktura wykształcenia respondentów	9
Wykres 6. Status zawodowy respondentów	10
Wykres 7. Sytuacja materialna respondentów	10
Wykres 8. Ocena warunków życia w gminie	11
Wykres 9. Ocena funkcjonowania wybranych aspektów Gminy Gołdap przez mieszkańców	15
Wykres 10. Główne problemy występujące w gminie według mieszkańców	17
Wykres 11. Priorytetowe kierunki działań Gminy Gołdap w najbliższym czasie	18
Wykres 12. Grupy społeczne wymagające priorytetowego wsparcia w gminie	19
Wykres 13. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2020-2024... ..	20
Wykres 14. Liczba urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku reprodukcyjnym w latach 2020-2024.....	21
Wykres 15. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	23
Wykres 16. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w latach 2020-2024 ..	24
Wykres 17. Liczba dzieci dożywianych w latach 2020-2024.....	25
Wykres 18. Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” w latach 2020-2024	26
Wykres 19. Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.....	26
Wykres 20. Główne problemy dotyczące młodzieży i dzieci na terenie gminy	27
Wykres 21. Główne problemy dotyczące rodziny na terenie gminy.....	28
Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu choroby, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2020-2024.....	29
Wykres 23. Główne problemy w obszarze ochrony zdrowia w gminie	32
Wykres 24. Główne problemy rodzin w obszarze ochrony zdrowia	33
Wykres 25. Główne problemy osób niepełnosprawnych w obszarze ochrony zdrowia	33
Wykres 26. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	34
Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024	34
Wykres 28. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Gołdap w latach 2020-2024[%]	36
Wykres 29. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Gołdap w latach 2020-2024	36
Wykres 30. Główne problemy osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	40
Wykres 31. Główne problemy osób starszych na terenie gminy	41
Wykres 32. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2020-2024.....	43
Wykres 33. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2020-2023	44

Wykres 34. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2020-2024 [%].....	45
Wykres 35. Ocena wybranych usług edukacyjnych i opiekuńczych w Gminie Gołdap.....	46
Wykres 36. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2020-2024.....	48
Wykres 37. Preferowane formy udziału w działaniach kulturalnych	53
Wykres 38. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w latach 2015-2023.....	54
Wykres 39. Frekwencja w wyborach samorządowych w latach 2014-2024	54
Wykres 40. Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2020-2024.....	57
Wykres 41. Poziom aktywności obywatelskiej respondentów.....	58
Wykres 42. Ocena działań gminy związanych ze wzmacnianiem aktywności społecznej mieszkańców	59
Wykres 43. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024	60
Wykres 44. Postrzegana potrzeba zwiększenia dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych na terenie gminy	61
Wykres 45. Postrzeganie słabych warunków mieszkaniowych jako problemu rodzin w Gminie Gołdap	61
Wykres 46. Ocena potrzeby działań prośrodowiskowych w Gminie Gołdap.....	62
Wykres 47. Ocena działań Gminy Gołdap na rzecz ochrony i stanu środowiska naturalnego przez mieszkańców	63

MAPY

Mapa 1. Lokalizacja Gminy Gołdap na tle powiatu gołdapskiego	7
--	---